

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

PATRICIA POPELIER, De beoordeling door het Arbitragehof van het ontbreken van een wettelijke regeling 1249

Rechtspraak

Grondwet – Gelijkheid en niet-discriminatie – Burgerlijke aansprakelijkheid in het kader van de arbeidsverhoudingen – Mogelijkheid regresvordering door de Staat op de ambtenaar wegens toevallig voorkomende lichte fout – Aansprakelijkheidsbeperking van art. 18 Arbeidsongevallenwet – Schending van het gelijkheidsbeginsel
Arbitragehof, 18 december 1996 (*met noot*) 1252

Stedebouw – Bevel tot staking – Bekrachtiging
Hof van Cassatie, 10 september 1996 (*met noot van A. Vandeplass*, «Betreffende het bevel tot staking») 1254

Arbeidsongeval – Wet – Openbare orde – Rechten van de getroffen – Schadeloosstelling – Basisloon – Toezicht van de rechter – Ambtshalve verhoging – Recht van verdediging
Cass., 21 oktober 1996 1255

Gemeenschap en gewest – Rechtsopvolging van de Staat – Overheidsopdrachten – Aannemer – Schadeloosstelling – Interest
Cass., 7 november 1996 1255

Milieurecht – Wet van 12 januari 1993 betreffende het vorderingsrecht inzake bescherming van het leefmilieu – 1. Leefmilieu – Begrip – Ruimtelijke ordening – 2. Raad van State – Moeilijk te herstellen nadeel – Gezag van gewijsde – 3. Bevel tot staking en preventieve maatregelen – Draagwijde
Cass., 8 november 1996 1256

Onrechtmatige daad – Aansprakelijkheid – 1. Gebrekkige zaken – Voetbalterrein – Gebrek – Voetbalterrein niet conform de reglementering van Koninklijke Belgische Voetbalbond – 2. Eigen fout – Sportvereniging – Voetbalwedstrijd laten spelen op terrein waarvan men weet dat het reglementair niet in orde is
Hof Antwerpen, 1 februari 1995 1256

1. Geneeskunde – Verplichte inenting – Wettigheid – 2. **Rechten van de mens** – a) Recht op eerbiediging privé-leven en gezinsleven – Verplicht medisch schooltoezicht en verplichte inenting – b) Gewetensvrijheid en vrijheid van meningsuiting – Bezwaren tegen klassieke geneeskunde – Verplicht medisch schooltoezicht en verplichte inenting
Hof Gent, 20 maart 1996 (*met noot van Paul Lemmens*) 1258

Vervoer – Wegvervoer – Goederen – Reglementering – Borgtocht – Gewaarborgde schuldvordering – Levering van dieselbrandstof – Verhuren van containerchassis aan een vervoeronderneming en herstelling van verhuurde chassis
Hof Brussel, 25 juni 1996 (*met noot*) 1261

Beslag en executie – Bewarend scheepsbeslag – Zeeschip – Begrip – Schip Greenpeace
Rb. Antwerpen, 22 november 1996 1262

Borgtocht en garantie – Bankgarantie op eerste verzoek – Verplichting van de garant – Interpretatie
Kh. Brussel, 5 februari 1996 1263

Huur – Twee mede-eigenaars – Door de huurder aan één mede-eigenaar betekende opzegging – Mandaat van de ene mede-eigenaar aan de andere
Vred. Sint-Niklaas, 26 december 1995 1264

Europese rechtspraak in kort bestek

Vrij verrichten van diensten – Werkgeversbijdragen – Getrouwheidszegels – Weerverletzegels
H.v.J., 28 maart 1996 (*door Y. Jorens*) 1265

Sociale zekerheid van migrerende werknemers – Gezinsbijslagen – Werkloze wiens gezinsleden wonen in een andere dan de bevoegde staat
H.v.J., 28 maart 1996 (*door Y. Jorens*) 1266

Sociale zekerheid van migrerende werknemers – Gezinsleden – Afgeleide rechten
H.v.J., 30 april 1996 (*door Y. Jorens*) 1267

Wetgeving in kort bestek

Teruggave van bepaalde cultuurobjecten aan andere Staten 1268

Gezinsbijslag – Leeftijdsbijslag 1268

Groei-norm uitgaven – Sector gezondheidszorgen 1268

Forfaitair aandeel ziekenhuispatiënten 1268

Huisarbeid 1268

Bevordering van de werkgelegenheid – Personen met een handicap 1269

Sterke drank – Vergunningsrecht 1269

Pensioenen – Afhoudingen 1269

Technische eisen voertuigen 1269

Uitvoering art. 1409, § 2, Ger. W. – Beslag 1270

Hulpfonds tot financieel herstel van de gemeenten 1270

Parlementaire onverenigbaarheden 1270

Duitstalige Gemeenschap – Onverenigbaarheden 1270

Arbeidsongevallen 1271

Werkloosheidsreglementering 1271

Werkloosheidsreglementering II 1271

Stedenbouwwetgeving – Brussels Hoofdstedelijk Gewest 1272

Marge loonkostenontwikkeling 1272

Strijd tegen fiscale fraude – Verbetering van de inning 1272

Roerende voorheffing – Wijziging K.B./W.I.B. '92 1272

Taken R.V.A. 1273

Gelijkheid man/vrouw in arbeidsvoorwaarden 1273

Interventiefonds van de beursvennootschappen – Nieuw algemeen reglement 1273

Brandpreventie – Nieuwe gebouwen 1273

Provincie- en gemeentebelastingen – Vestiging en inordering 1273

Staatsbons – Taks op aflevering van effecten 1274

Bruggpensioenen 1274

Werkgeversbijdragen – Verwijlinteressen 1275

Bestaansminimum 1275

Nationale Kas voor Beroepskrediet – Privatisering 1275

Vlaamse Gemeenschap – Begeleiding begroting 1997 1275

Solidariteitsbijdrage – Door de werkgever ter beschikking gesteld voertuig 1275

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

Opgericht in 1931. Hoofdredacteuren: René Victor (1931-1984), Edgar Boonen (1984-1993)

VERSCHIJNT IEDERE WEEK VAN SEPTEMBER TOT JUNI

Redactie: C. Caenepeel, J.R. Rauws,
A. Vandeplas, A. Van Oevelen, E. Dirix

Redactiesecretaris: Mevr. C. Meeusen

Redactieadres: V.Z.W. Rechtskundig Weekblad
Mechelsesteenweg 210 bus 6
2018 Antwerpen
Tel. 03/248.49.84
Fax 03/248.08.70

Vaste medewerkers:

A. Alen
P. Arnou
R. Boes
Gh. Dhaeyer
J. Erauw
J. Gerlo
P. Humblet
J. Laenens
W. Lambrechts
P. Lemmens
H. Nys
I. Opdebeek
W. Pintens
W. Rauws
D. Simoens
G. Suetens-Bourgeois
L.P. Suetens (†)
M. van Damme
J. Wouters

Abonnementen, advertenties: INTERSENTIA UITGEVERS N.V., Churchilllaan 108, 2900 Schoten
Tel.: 03/658.01.69 - Fax: 03/658.71.21 Abonnementenprijs: 4.550 f., voor studenten 2.950 f.

Solidariteitsbijdrage studenten	1276
Gemeentekrediet van België – Herstructurering	1276
W.I.B. 1992 – Diverse wijzigingen	1276
Openbare kredietsector – Coördinatie	1277
Bloedafname in strafzaken	1277
Geneeskundige verzorging – Beheersing van de uitgaven	1277

Kanttekening

S. Hovart, De basishoudingen voor de preventie van brand en ontplofing in nieuwe gebouwen	1277
---	------

Boeken

W.E. Algra en A.M. Hol e.a., Profiel van het recht (door Maurice Adams)	1278
C.H. Brants, C. Kelk en N. Moerings (red.), Er is meer. Opstellen over mensenrechten in internationaal en nationaal perspectief (door Guy Stessens)	1278
A. Mast, G. Dujardin, M. van Damme en J. Vande Lanotte, Overzicht van het Belgisch administratief recht (door Sven Baeten)	1279
Y. Merchiers, J. Rogge en K. Bernauw (red.), De verzekeringsbemiddeling en de verzekeringsdistributie (door C. Van Schoubroeck)	1279
J. De Leenheer, M. Deneef, D. De Schrijver, F. Hellemans, R. Tas, B. Tillemans, F. Tillemans, B. Servaes, W. Van de Walle en B. Wauters, De V.Z.W. gezien vanuit de praktijk (door Dirk Van Gerven)	1280

Mededelingen

Seminarie: Subrogatierecht van de overheid	1280
Studienamiddag: De Bank en de Zee	1280

— UNIFORMIER —

Kledingfabrikanten en specialisten in toga's

DIRK NEVENS

Nieuwe steenweg 8 - 1731 Zellik ☎ (02) 466 09 05
Fax (02) 466 63 24

Molenstraat 23 - 9300 Aalst ☎ (053) 21 47 77
rue du Midi 175 - 1000 Bruxelles ☎ (02) 511 88 06

Advocatenkantoor

TOSENS, PIROUX & KILESTE
gevestigd te Brussel zoekt voltijds

**DRIETALIGE ADVOKAAT
MEDEWERKER OF STAGIAIR (N/E/F)**

met ervaring in het handelsrecht

Curriculum Vitae richten aan:
Mr Raphaël Prioux, Louizalaan 106,
te 1050 Brussel

DE BEOORDELING DOOR HET ARBITRAGEHOF VAN HET ONTBREKEN VAN EEN WETTELIJKE REGELING

1. Op 18 december 1996 gaf het Arbitragehof een prejudicieel antwoord waarin het de mogelijkheid voor de overheid om de schadevergoeding waartoe zij werd veroordeeld, ook in het geval van een occasionele lichte fout te recupereren van haar orgaan dat de fout beging, strijdig acht met het gelijkheidsbeginsel.¹ Het arrest werd, nog vóór zijn publicatie in het Belgisch Staatsblad, in de rechtsleer bejubeld omdat het een einde maakt aan een reeds lang aan de kaak gestelde discriminatie inzake het aansprakelijkheidsstelsel van respectievelijk contractuele werknemers en staatsorganen.² Intussen liggen reeds een voorontwerp van wet en een ontwerp van K.B. klaar om de beperkte aansprakelijkheid, van toepassing op contractuele werknemers, politie en militairen, uit te breiden tot het overheidspersoneel in het algemeen.³ In die zin brengt de uitspraak van het Arbitragehof geen schok teweeg in de juridische ordening: de overheid stond reeds op het punt de regelgeving aan te passen aan de kritiek in de rechtsleer. Opmerkelijk aan het arrest is vooral de wijze waarop het Arbitragehof ertoe komt de overheid te veroordelen wegens het ontbreken van een rechtsregel.

I. De bevoegdheid van het Arbitragehof tot beoordeling van de ontstentenis van wetgevend optreden

2. Het niet-optreden van de wetgever kan aanleiding geven tot een vordering tot schadevergoeding wegens strijdigheid met supranationaal recht.⁴ Het rechtsprobleem hier betreft echter de mogelijkheid om de rechtmatigheid van het niet uitoefenen van de wetgevende bevoegdheid te beoordelen naar intern recht.

Voor de beoordeling van het optreden van de formele wetgever naar intern recht is, behalve voor ordonnances, enkel het Arbitragehof bevoegd, binnen de beperkingen en vol-

gens de procedures die daarvoor door de Grondwet en de Bijz. W. Arbitragehof⁵ zijn neergelegd.

Artikel 142 Ger. W. bepaalt dat het Arbitragehof uitspraak doet over de schending van de bevoegdheidsverdelende bepalingen, de artikelen 10 en 11 of 24 van de Grondwet, «door» een wet, decreet of ordonnantie. De artikelen 1 en 19 Bijz. W. Arbitragehof spreken slechts over de vernietiging of schorsing «van een wet, een decreet of een in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel»; deze beroepen moeten, aldus artikel 3, worden ingesteld binnen een termijn van, in principe, zes maanden na de bekendmaking van de wet, het decreet of de ordonnantie. Het Arbitragehof doet, aldus artikel 26, Bijz. W. Arbitragehof, bij wijze van prejudiciële beslissing uitspraak omtrent de schending «door een wet, een decreet of een in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel»; de beslissing tot verwijzing vermeldt, aldus artikel 27, § 2, Bijz. W. Arbitragehof, de bepalingen van de wet, het decreet of de ordonnantie die het voorwerp uitmaken van de vraag. Het Arbitragehof is dus niet bevoegd om het beroep te behandelen dat rechtstreeks is gericht tegen het ontbreken van een wet. Het heeft dat ook uitdrukkelijk gesteld: «Artikel 1 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 geeft aan het Hof immers niet de bevoegdheid om een 'beslissing van impliciete weigering' tot het nemen van een wetgevende of verordenende maatregel, te vernietigen».⁶

II. De vaststelling door het Arbitragehof van de onrechtmatigheid van het ontbreken van een wettelijke regeling

3. Toch is het Hof reeds in twee eerdere prejudiciële arresten ertoe gekomen om het ontbreken van een wettelijke regeling strijdig te achten met de referentienormen waaraan het vermag te toetsen.⁷

In het eerste geval werd het Arbitragehof gevraagd zich uit te spreken over de strijdigheid met het gelijkheidsbeginsel die werd verweten aan artikel 14, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.⁸ Dit artikel maakt de Raad van State bevoegd om bestuurshandelingen te vernietigen, maar sluit elk beroep tot nietigverklaring uit tegen zelfs administratieve handelingen, van een wetgevende vergadering of van haar organen ten opzichte van haar perso-

¹ Arbitragehof, nr. 77/96, 18 december 1996, *B.S.*, 8 februari 1997, opgenomen in dit nummer.

² Zie de noot van LACOMBE, J.-P., «Commentaire», *Journal des Procès*, 1997, 31. Zie voor deze kritiek reeds KRUIJTHOF, R., «Aansprakelijkheid voor andermans daad: kritische bedenkingen bij enkele ontwikkelingen», *R.W.*, 1978-79, 1425-1426.

³ Zie hierover het antwoord op de parlementaire vraag nr. 85 van 16 juli 1996, *Bull. Vr. en A.*, Kamer, nr. 48, p. 6694, ook gepubliceerd in *T.B.P.*, 785-786.

⁴ Hierover i.h.b. VAN OEVELEN, A., «De materiële voorwaarden voor de aansprakelijkheid van de Staat voor de niet-uitvoering van zijn regelgevende bevoegdheid: een vergelijking tussen de rechtspraak van het Europees Hof van Justitie en die van het Hof van Cassatie», in *Publiek recht, ruim bekeken*, Antwerpen, Maklu, 1994, 427-444, en VAN OEVELEN, A. en POPELIER, P., *De gevolgen van onrechtmatige wetgeving in het Belgische recht*, Zwolle, W.E.J. Tjeenk Willink, 1995, 14-20. Zie H.v.J., 19 november 1991, gev. z. 6/90 en 9/90, Francovich en Bonifaci, *Jur.*, 1991, I-5357, en H.v.J., 8 oktober 1996, gev. z. 178/94, 179/94, 188/94, 189/94 en 190/94, Dillenkofer e.a., nog niet gepubliceerd.

⁵ Bijzondere wet van 6 januari 1989 houdende de inrichting, de bevoegdheid en de werking van het Arbitragehof, *B.S.*, 7 januari 1989.

⁶ Arbitragehof, nr. 10/92, 13 februari 1992, *B.S.*, 14 maart 1992. De verzoeker vroeg de vernietiging van «de impliciete weigering om in de bijlage bij de voormelde wet de burgerlijke ingenieurs, afgestudeerd aan de Koninklijke Militaire School, op te nemen».

⁷ Hierover VAN OEVELEN, A. en POPELIER, P., «De aansprakelijkheid van publiekrechtelijke rechtspersonen voor ondeugdelijke wetgeving», tekst voorgedragen in het kader van de XXIIIste postuniversitaire cyclus Willy Delva over «Publiekrecht. De doorwerking van het publiekrecht in het privaatrecht», te verschijnen.

⁸ Arbitragehof, nr. 31/96, 15 mei 1996, *B.S.*, 25 juni 1996.

neelsleden, zodat deze personeelsleden de jurisdictionele bescherming ontberen die ambtenaren bij het bestuur wel krijgen. Het Hof stelde vast dat niet artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, maar wel de ontstentenis van enig beroep tot nietigverklaring van de bestuurs-handelingen uitgaande van een wetgevende vergadering of van haar organen het grondwettelijk gelijkheids- en niet-discriminatiebeginsel, neergelegd in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, schendt.

In het tweede geval werd de strijdigheid van artikel 319, § 3, B.W. met het gelijkheidsbeginsel opgeworpen.⁹ Dit artikel vereist de voorafgaande toestemming van een kind van meer dan vijftien jaar bij de vaderlijke erkenning, terwijl dat vereiste niet wordt gesteld bij de moederlijke erkenning. Het Hof achtte niet het toestemmingsvereiste bij de vaderlijke erkenning onrechtmatig, maar oordeelde wel het ontbreken van de mogelijkheid voor het niet-ontvoogde kind van meer dan vijftien jaar om zijn instemming met de erkenning door een vrouw te weigeren, strijdig met de artikelen 10 en 11 Ger W.

In beide arresten haalde het Arbitragehof de strijdigheid van het ontbreken van een wettelijke regeling met de artikelen 10 en 11 Ger W. niet slechts aan bij de overwegingen als motivering voor de prejudiciële antwoorden, volgens welke de aangevochten bepalingen zelf niet strijdig werden geacht met het gelijkheidsbeginsel. De onrechtmatigheid van de ontstentenis van een wettelijke regeling is terug te vinden in het *beschikkend* gedeelte van de arresten. Het Arbitragehof doet daarmee een uitspraak in rechte; het komt als eindbeslissing tot de vaststelling van de onrechtmatigheid.¹⁰

4. Ook uit andere arresten van het Arbitragehof bleek dat de bevoegdheid van de wetgever om te oordelen over de opportuniteit om al dan niet een wettelijke regeling in te voeren, niet onbeperkt is. In die gevallen beperkte het Hof zich ertoe de wetgever een «hint» te geven, door het tijdsaspect te betrekken bij de toetsing aan het gelijkheidsbeginsel.¹¹ Het wijst er dan op dat een wet voorlopig nog binnen de redelijkheidsgrenzen van het gelijkheidsbeginsel ligt, maar dat «binnen redelijke termijn» een aanpassing nodig is aan een gehele hervorming van een rechtsdomein of aan sociaal-economische ontwikkelingen, opdat dit ook in de toekomst nog zo zal zijn.¹²

⁹ Arbitragehof, nr. 36/96, 6 juni 1996, *B.S.*, 10 juli 1996.

¹⁰ Over de mogelijke gevolgen daarvan voor de aansprakelijkheid van de wetgever voor onrechtmatige daad, zie VAN OEVELEN, A. en POPELIER, P., «De aansprakelijkheid van publiekrechtelijke rechtspersonen voor ondeugdelijke wetgeving», *l.c.*

¹¹ Hierover POPELIER, P., «Beginselen van behoorlijke wetgeving in de rechtspraak», *TPR.*, 1995, 1062 en 1075; SUETENS, L.-P., «De invloed van het Arbitragehof op het grondwettelijk recht», *R.W.*, 1993-94, 1315, en VAN OEVELEN, A. en POPELIER, P., *De gevolgen van onrechtmatige wetgeving in het Belgische recht*, o.c., 29-30.

¹² Vb. Arbitragehof, nr. 26/90, 14 juli 1990, *B.S.*, 4 augustus 1990; nr. 35/93, 6 mei 1993, *B.S.*, 2 juni 1993; nr. 53/93, 1 juli 1993, *B.S.*, 26 augustus 1993; nr. 56/93, 15 juli 1993, *B.S.*, 16 september 1993; nr. 9/95, 2 februari 1995, *B.S.*, 3 maart 1995, en nr. 10/95, 2 februari 1995, *B.S.*, 7 maart 1995.

III. De verplichting van de regelgever om een coherente regeling uit te bouwen als een beginsel van behoorlijke regelgeving

5. Het Arbitragehof maakt op deze wijze duidelijk dat in het gelijkheidsbeginsel een coherentie-eis begrepen ligt als een beginsel van behoorlijke regelgeving, dat de wetgever soms ook tot wetgevend optreden kan nopen.

Het rechtssubject mag van de wetgever een coherente regeling verwachten.¹³ Op het ontbreken daarvan zal slechts in uitzonderlijke gevallen een sanctie worden toegepast.¹⁴ Als echter eenmaal een coherent systeem bestaat, vereist het gelijkheidsbeginsel dat daarvan niet zonder rechtvaardiging wordt afgeweken.

Indien een bepaalde regeling incoherent blijkt met de basisregeling, dient de wetgever op te treden om de regeling hieraan aan te passen. Een loutere afschaffing van de strijdige rechtsregels is niet voldoende. Uit de basisregeling inzake rechtsbescherming tegen administratieve handelingen vloeit voort dat de regelgever ook tegen bestuurshandelingen door wetgevende organen in een juridische beroepsmogelijkheid moet voorzien. Uit de basisregeling met betrekking tot de rechten van het kind en de afstammingsbepaling, volgt dat de regelgever de voorafgaande toestemming van het kind, vereist bij de vaderlijke erkenning, ook moet opleggen bij de erkenning door een vrouw.

6. Het prejudiciële arrest over het aansprakelijkheidsstelsel is een variatie op hetzelfde principe.

De prejudiciële vraag werd gesteld in het raam van een geschil tussen de Belgische Staat en een ambtenaar tegen wie de Staat een regresvordering had ingesteld tot terugbetaling van de schadevergoeding die de Staat had betaald voor de fout van deze ambtenaar, optredend als zijn orgaan.¹⁵ De ambtenaar wierp op dat hij door de mogelijkheid van een dergelijke regresvordering discriminerend werd behandeld in vergelijking met werknemers: de werkgever die op basis van artikel 1384, derde lid, B.W. schadevergoeding heeft betaald aan een slachtoffer voor de fout van zijn aangestelde, kan die maar terugvorderen van deze aangestelde in geval van bedrog of zware fout of in geval van lichte schuld die «eerder gewoonlijk dan toevallig voorkomt». Het Arbitragehof merkte op dat statutaire en contractuele werknemers zich, vanuit het oogpunt van de juridische ondergeschiktheid in de arbeidsverhoudingen, in vergelijkbare situaties bevinden en dat voor de onderscheiden behandeling inzake mogelijkheid van terugvordering geen rechtvaardiging werd aangevoerd. Het besluit vervolgens tot schending van het in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet neergelegde gelijkheidsbeginsel.

¹³ Hierover POPELIER, P., *l.c.*, 1089.

¹⁴ Bijvoorbeeld omdat het een effectief recht op toegang tot de rechter verhindert (E.H.R.M., de Geouffre de la Pradelle, 16 december 1992, *Publ. C.E.D.H.*, reeks A, nr. 253-B).

¹⁵ Het ging om een politieagent die strafrechtelijk was veroordeeld omdat hij iemand had verwond bij een politieoptreden. Hij had de Belgische Staat gedagvaard om de interesten terug te vorderen op het deel van zijn loon waarop door het slachtoffer beslag was gelegd als door de strafrechter toegekende schadevergoeding, waarop de Staat een tegenvordering instelde tot verkrijgen van de sommen die de Staat had gestort aan het slachtoffer en aan diens ziekenfonds.

7. De prejudiciële vraag beoogde een toetsing van de artikelen 1382, 1383 en 1251, 3°, B.W. aan het gelijkheidsbeginsel. Deze artikelen leggen enkele basisprincipes neer van het aansprakelijkheidsrecht. De persoon die een fout begaat, moet opdraaien voor de door die fout veroorzaakte schade; de persoon die «er belang bij heeft deze schuld te voldoen», bijvoorbeeld op basis van wettelijke bepalingen die de aanspreekmogelijkheden van het slachtoffer beschermen, kan de betaalde vergoeding terugvorderen van de persoon die de eigenlijke fout had begaan. Dit is een zeer algemene en coherente regeling die op zich niet discrimineert. Wie onrechtmatig schade veroorzaakt, betaalt, rechtstreeks of onrechtstreeks.

De incoherenties in het aansprakelijkheidsrecht zijn er maar gekomen door latere regelingen, die specifieke categorieën van personeelsleden beschermden tegen mogelijke aansprakelijkheidsvorderingen voor een soms aanzienlijke schade die kan voortvloeien uit op zich slechts gewone, lichte fouten die kunnen voorkomen in de uitoefening van hun bediening. De contractuele werknemers, de politieambtenaren en het statutair militair personeel kunnen noch door derden noch door de werkgever/overheid worden aangesproken door toevallige, lichte fout in de uitoefening van hun bediening begaan, ¹⁶ de ambtenaren, volgens de theorie van het orgaan, wel.

De ongelijkheid ligt niet in de basisregeling van de artikelen 1382 en volgende van het Burgerlijk Wetboek, maar in de specifieke regelingen die uitzonderingen maken op deze basisregeling. Nochtans worden niet die uitzonderingen aangevochten. De ambtenaar tegen wie een regresvordering is ingesteld, wil juist een gelijkstelling naar boven: niet het bestaan van een uitzonderingsregeling voor contractuele werknemers wordt aangevochten, maar juist het ontbreken daarvan voor ambtenaren in het algemeen. De bewoordingen van de Grondwet en de Bijz. W. Arbitragehof nopen er echter toe het verzoek tot vernietiging of de prejudiciële vraag te formuleren in termen van de schending van een specifieke bepaling in een wet, decreet of ordonnantie.

Uit de formulering van het dispositief blijkt dat ook het Arbitragehof niet een welbepaald artikel, maar juist het ontbreken van een regeling veroordeelt. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet zijn niet geschonden door de artikelen 1382, 1383 en 1251, 3° B.W., maar door de aansprakelijkheidsregeling in het kader van de arbeidsverhoudingen in het algemeen, in de mate waarin enerzijds de genoemde bepalingen een terugvordering mogelijk maken tegen de ondergeschikte die een louter toevallig lichte fout heeft begaan in de bediening, *terwijl* anderzijds artikel 18 van de wet op de arbeidsovereenkomsten dit uitsluit als het om contractuele werknemers gaat.

8. Het Arbitragehof maakt door deze constructie een *systeeminterne* beoordeling mogelijk: een beoordeling, niet van één bepaald artikel, maar van een gehele regeling of van dit artikel in het licht van een gehele regeling. In dit geval oordeelt het de bepalingen en jurisprudentiële constructies

die samen het aansprakelijkheidsstelsel vormen voor de schade veroorzaakt in de bediening en de arbeidsverhoudingen in dat verband. In dit ruimer perspectief worden de basisregels omgekeerd. De bescherming van werknemer vormt geen uitzondering meer op het algemene aansprakelijkheidsstelsel van de artikelen 1382 en 1383 B.W.; het stelsel volgens hetwelk in geval van een toevallig begane lichte fout de benadeelde de aansteller kan aanspreken en de werknemer in zijn bediening niet wordt bedreigd door aansprakelijkheidsvorderingen voor dergelijke lichte fouten, is integendeel de regel. De gewone toepassing van de artikelen 1382, 1383 en 1251, 3°, B.W. op ambtenaren die volgens de orgaantheorie niet als aangestelde, maar als overheid zelf optreden, is niet meer de basisregeling, maar vormt de uitzondering op de genoemde beschermingsconstructie. Om de ongelijkheid op te heffen en het gehele stelsel coherent te maken, dient geen regel te worden afgeschaft, maar is een wetgevend initiatief vereist, waarin ambtenaren in het algemeen een soortgelijke bescherming krijgen als werknemers.

IV. De inpassing in het rechtssysteem van de beoordeling door het Arbitragehof van het ontbreken van een wettelijke regeling

9. Het Arbitragehof heeft er al vaker blijk van gegeven zich te willen wringen uit het wettelijke keurslijf dat zijn toetsingsbevoegdheden beperkt, bijvoorbeeld bij de interpretatie van bevoegdheidsverdelende bepalingen ¹⁷ of bij de toetsing aan het gelijkheidsbeginsel. ¹⁸ Een systeeminterne beoordeling en de beoordeling van het ontbreken van een wettelijke regeling vormen daartoe volgende stappen.

Deze bevoegdheidsuitbreiding kan slechts worden vastgesteld: er is geen rechtsinstantie die de rechtspraak van het Arbitragehof kan corrigeren. Artikel 116 Bijz. W. Arbitragehof laat hierover geen twijfel bestaan: «Het arrest van het Hof is definitief en niet vatbaar voor beroep.» Een andere vraag is in hoeverre een rechtscollège zich krachtens artikel 28 Bijz. W. Arbitragehof zal gehouden achten «zich te voegen naar het arrest van het Arbitragehof» dat een oordeel uitspreekt over het ontbreken van een wettelijke regeling, in zoverre dit Hof in zijn dispositief de wettelijke beperkingen te buiten gaat. In elk geval creëren de uitspraken van het Arbitragehof nieuwe argumenten in het juridisch discours, waaruit juridische consequenties kunnen worden afgeleid.

10. Die juridische consequenties zijn niet meer zo eenduidig, nu het Arbitragehof de wettelijke grenzen opentrekt en de wetgever de gevolgen daarvan niet heeft geregeld. Wat zijn de juridische consequenties van de vaststelling, in het dispositief, dat het ontbreken van een wettelijke regeling strijdig is met het gelijkheidsbeginsel? Volgens de bijzondere wet op het Arbitragehof kan een wet, decreet of ordonnantie worden geschorst of vernietigd; een sanctie die niet is aangepast voor het probleem van het ontbreken van een

¹⁶ Respectievelijk artikel 18 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, *B.S.*, 22 augustus 1978, err., *B.S.*, 30 augustus 1978, artikel 48 van de wet van 5 augustus op het politieambt, *B.S.*, 22 december 1992, artikel 92 van de wet van 20 mei 1994 inzake de rechtstoestanden van het militair personeel, *B.S.*, 21 juni 1994, err. *B.S.*, 1 oktober 1994.

¹⁷ Ook de bijzondere meerderheidsvoorwaarde voor de totstandkoming van bepaalde wetten valt hieronder (bv. Arbitragehof, nr. 18/90, 23 mei 1990, *B.S.*, 27 juli 1990).

¹⁸ Via dit gelijkheidsbeginsel wordt getoetst aan alle rechten en vrijheden, ook die welke zijn opgenomen in internationale verdragen met rechtstreekse toepassing in België; ook aan ongeschreven grondwettelijke rechtsbeginselen.

wettelijke regeling. In geval van een prejudicieel arrest moet, aldus artikel 28 Bijz. W. Arbitragehof, het rechtscollege dat de vraag heeft gesteld en elk ander rechtscollege dat in dezelfde zaak uitspraak doet, «zich voegen naar het arrest van het Arbitragehof». Een dergelijk ruime formulering biedt reeds meer mogelijkheden.

Als gevolg van het prejudicieel arrest nr. 31/96¹⁹ kan de Raad van State slechts vaststellen dat artikel 14 R.v.St.-Wet niet strijdig is met het gelijkheidsbeginsel, niet buiten toepassing mag worden gelaten en dus belet dat hij zich over de betrokken zaak uitsprekt. De ambtenaren van een parlementaire dienst krijgen door de vaststelling dat het ontbreken van een objectieve rechtsbescherming strijdig is met het gelijkheidsbeginsel nog geen rechtsweg aangeboden; hiervoor is een parlementair optreden vereist. Het Arbitragehof biedt wel een juridisch argument aan om schadevergoeding te eisen van de overheid voor de schade veroorzaakt door het ontbreken van deze rechtsbescherming²⁰ – voor zover de rechter tenminste de toenemende rechtsleer zou volgen die pleit voor het aanvaarden van de mogelijkheid van een overheidsaansprakelijkheid voor het wetgevend optreden en hij bovendien de bevoegdheid van het Arbitragehof om deze vaststelling te doen, niet ter discussie zou stellen. Zo'n rechter trekt dan de gemeenrechtelijke consequenties, als neergelegd in de – op zich niet door het Arbitragehof veroordeelde – artikelen 1382 e.v. B.W. uit de vaststelling door het Arbitragehof dat de wetgever een onrechtmatigheid heeft begaan.

De formulering in het aansprakelijkheidsarrest, volgens welke niet de artikelen 1382 e.v. B.W. op zich strijdig zijn met het gelijkheidsbeginsel, maar wel het aansprakelijkheidsstelsel in het kader van de arbeidsverhoudingen in zijn geheel, gezien de incoherenties veroorzaakt door die artikelen in combinatie met artikel 18 van de wet op de arbeidsovereenkomsten, kan al meer rechtseffecten oogsten. Het kan wor-

den gebruikt als argument in het juridisch discours dat de orgaantheorie buiten toepassing wil houden in het geschil over de terugvordering van schadevergoeding door de overheid betaald. De kapstok van de specifieke wetsbepalingen die in de prejudiciële vraag wordt gehanteerd blijft, zij het genuanceerd, ook in het dispositief van het prejudiciële arrest overeind.

11. De verzoeker of het rechtscollege dat de prejudiciële vraag stelt, blijft gehouden aan de wettelijke bepalingen en moet zijn verzoek of vraag aanhaken aan de kapstok van een bestaande wet of ordonnantie of een bestaand decreet, overeenkomstig de artikelen 1, 19 en 26 van de bijzondere wet op het Arbitragehof. Het verzoek om beoordeling van de ontstentenis van een wettelijke maatregel of van de weigering een wettelijke maatregel te nemen, is niet ontvanke-lijk.²¹ Het Hof is wellicht eerder bereid om een kapstokconstructie te aanvaarden wanneer het gaat om een prejudicieel beroep, omdat de sanctie minder drastisch is en er meer ruimte bestaat om het verzoekende rechtscollege genuanceerd aan te geven waarin de onrechtmatigheid precies bestaat.

12. Het minste wat bij wijze van conclusie kan worden gezegd, is dat het Arbitragehof de deelnemers aan het juridisch discours aanmoedigt tot «creativiteit». Dit verzwakt in de uitbouw van de rechtsorde de positie van de wetgever ten opzichte van de andere deelnemers aan het juridische discours. Het hiërarchische model waarin de wetgever bovenaan stond en wegens zijn democratische legitimatie onschendbaar en voor geen juridische beoordeling vatbaar werd geacht, is reeds lang voorbij. Recht wordt gevormd door een pluraliteit van deelnemers aan een voortdurend juridisch discours. De voorspelbaarheid van de afloop van het juridische contentieux wordt er echter niet groter op.

Patricia POPELIER
Assistente U.I.A.

¹⁹ Zie *supra*, randnr. 3.

²⁰ Hierover VAN OEVELEN, A. en POPELIER, P., *l.c.*

²¹ Zie Arbitragehof, nr. 10/92, *supra*, randnr. 2.

RECHTSPRAAK

ARBITRAGEHOF

18 DECEMBER 1996

Voorzitter: de h. M. Melchior

Rapporteurs: de hh. Henneuse en De Baets

Grondwet – Gelijkheid en niet-discriminatie - Burgerlijke aansprakelijkheid in het kader van de arbeidsverhoudingen – Mogelijkheid regresvordering door de Staat op de ambtenaar wegens toevallig voorkomende lichte fout – Aansprakelijkheidsbeperking van art. 18 Arbeidsongevallenwet – Schending van het gelijkheidsbeginsel

De artt. 10 en 11 G.W. worden geschonken doordat inzake burgerlijke aansprakelijkheid in het kader van de arbeidsver-

houdingen, enerzijds, de artt. 1382, 1383 en 1251, 3°, van het Burgerlijk Wetboek het voor de Belgische Staat mogelijk maken beroep in te stellen tegen zijn orgaan wanneer, naar aanleiding van een door dat orgaan in het kader van zijn ambt toevallig begane lichte fout, de Belgische Staat het slachtoffer heeft vergoed voor de schade waarvoor zijn orgaan aansprakelijk werd verklaard, en, anderzijds, art. 18 Arbeidsovereenkomstenwet de burgerlijke aansprakelijkheid van de door een arbeidsovereenkomst verbonden werknemer, ingeval hij bij de uitvoering van zijn overeenkomst de werkgever of derden schade heeft berokkend, tot de gevallen van bedrog, zware schuld en gewoonlijk voorkomende lichte fout beperkt.

Arrest nr. 77/96

B.1.1. De prejudiciële vraag luidt als volgt:

«Zijn de artikelen 1382, 1383 en 1251, 3°, van het Burgerlijk Wetboek in overeenstemming met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre zij het met name voor de Belgische Staat mogelijk maken beroep in te stellen tegen zijn orgaan wanneer, naar aanleiding van een door dat orgaan in het kader van zijn ambt louter toevallig begane lichte fout, de Belgische Staat het slachtoffer heeft vergoed voor de schade waarvoor zijn orgaan aansprakelijk werd verklaard, terwijl artikel 18 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten de burgerlijke aansprakelijkheid van de door een arbeidsovereenkomst verbonden werknemer, in geval hij bij de uitvoering van zijn overeenkomst de werkgever of derde schade heeft berokkend, tot de gevallen van bedrog, zware schuld en gewoonlijk voorkomende lichte schuld beperkt?»

B.1.2. De artikelen 1382 en volgende van het Burgerlijk Wetboek bepalen:

«Art. 1382. Elke daad van de mens, waardoor aan een ander schade wordt veroorzaakt, verplicht degene door wiens schuld de schade is ontstaan, deze te vergoeden.

Art. 1383. Ieder is aansprakelijk niet alleen voor de schade welke hij door zijn daad, maar ook voor die welke hij door zijn nalatigheid of door zijn onvoorzichtigheid heeft veroorzaakt.

Art. 1384. Men is aansprakelijk niet alleen voor de schade welke men veroorzaakt door zijn eigen daad, maar ook voor die welke veroorzaakt wordt door de daad van personen voor wien men moet instaan, of van zaken die men onder zijn bewaring heeft.

De vader en de moeder zijn aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door hun minderjarige kinderen.

De meesters en zij die anderen aanstellen, voor de schade door hun dienstboden en aangestelden veroorzaakt in de bediening waartoe zij hen gebedigd hebben.

De onderwijzers en de ambachtslieden, voor de schade door hun leerlingen en leerjongens veroorzaakt gedurende de tijd dat deze onder hun toezicht staan.

De hierboven geregelde aansprakelijkheid houdt op, indien de ouders, onderwijzers en ambachtslieden bewijzen dat zij de daad welke tot die aansprakelijkheid aanleiding geeft, niet hebben kunnen beletten.»

Artikel 1251, 3°, van hetzelfde Wetboek bepaalt ten slotte:

«Indeplaatsstelling geschiedt van rechtswege:

(...)

3° Ten voordele van hem die, met anderen of voor anderen tot betaling van een schuld gehouden zijnde, er belang bij had deze te voldoen;»

B.1.3. Artikel 1 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten bepaalt:

«Art. 1. Deze wet regelt de arbeidsovereenkomsten voor werklieden, bedienden, handelsvertegenwoordigers en dienstboden.

Zij is ook van toepassing op de bij het eerste lid bedoelde werknemers, tewerkgesteld door het Rijk, de provincies, de agglomeraties, de federaties van gemeenten, de gemeenten, de openbare instellingen welke eronder ressorteren, de instellingen van openbaar nut en de door het Rijk gesubsidieerde inrichtingen van het vrij onderwijs, en wier toestand niet statutair geregeld is».

Artikel 18 van dezelfde wet bepaalt:

«Ingeval de werknemer bij de uitvoering van zijn overeenkomst de werkgever of derden schade berokkent, is hij enkel aansprakelijk voor zijn bedrog en zijn zware schuld.

Voor lichte schuld is hij enkel aansprakelijk als die bij hem eerder gewoonlijk dan toevallig voorkomt.

(...)»

Uit die bepalingen volgt dat de werknemers die onder het contractuele stelsel vallen, niet aansprakelijk zijn voor de schade die voortvloeit uit een toevallige fout begaan in het kader van de uitvoering van hun overeenkomst en dat bijgevolg de werkgever die het slachtoffer zou hebben vergoed, zich niet tegen hen kan keren in het geval van een dergelijke fout; die bepalingen gelden ook voor de door de overheid contractueel tewerkgestelde werknemers, aangezien die werknemers niet onder een statuut vallen.

B.1.4. Wanneer het over bepaalde openbare diensten gaat, namelijk de politiediensten en het leger, heeft de wetgever het statutair personeel vrijgesteld van de aansprakelijkheid voor toevallige lichte fouten. Artikel 48 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt en artikel 92 van de wet van 20 mei 1994 inzake de rechtstoestanden van het militair personeel beperken immers de aansprakelijkheid van het in die wetten bedoelde personeel tot de gevallen van opzettelijke, zware of gewoonlijk voorkomende lichte fout. De parlementaire voorbereiding van die bepalingen stelt dat die beperking van aansprakelijkheid rechtstreeks is ingegeven door die welke is bedoeld in artikel 18 van de wet van 3 juli 1978.

B.2. Zoals de verwijzende rechter stelt, wordt algemeen aangenomen dat wanneer een orgaan van een andere dan in B.1.4. vermelde overheid in het kader van zijn ambt een onrechtmatige daad heeft begaan die de rechtstreekse aansprakelijkheid van de overheid tot gevolg heeft, en deze laatste het slachtoffer heeft vergoed, de overheid een regresvordering kan instellen tegen dat lid van het statutair personeel, zelfs wanneer de schade werd veroorzaakt door een toevallige lichte fout.

B.3. Uit het bovenstaande blijkt dat wat betreft de burgerrechtelijke aansprakelijkheid die het gevolg is van een toevallig voorkomende lichte fout, de wetgever een verschil in behandeling heeft ingesteld tussen de door de overheid tewerkgestelde leden van het statutair personeel, enerzijds, en de contractuele werknemers in het algemeen, anderzijds, aangezien immers enkel de eerstgenoemden aan het risico van een regresvordering van de werkgever tot terugbetaling van de door hem aan derden betaalde schadevergoeding blootgesteld worden. Dat verschil in behandeling, dat overigens niet voor het Hof werd verdedigd, is niet verantwoord in acht nemend de gelijkenis van de vergeleken arbeidsverhoudingen, met name vanuit het oogpunt van de juridische ondergeschiktheid.

B.4. In de huidige stand van de wetgeving zijn de artikelen 10 en 11 van de Grondwet geschonden, in zoverre, inzake burgerlijke aansprakelijkheid, enerzijds, de artikelen 1382 en volgende en 1251, 3°, van het Burgerlijk Wetboek de overheid toestaan een regresvordering in te stellen tegen een statutair personeelslid, wanneer naar aanleiding van een toevallige lichte fout door laatstgenoemde begaan in het raam van zijn ambt, de genoemde overheid het slachtoffer heeft vergoed voor de schade waarvoor dat personeelslid aansprakelijk werd verklaard en, anderzijds, het voormelde artikel 18 van de wet van 3 juli 1978 de burgerlijke aansprakelijkheid van de door een arbeidsovereenkomst verbonden werk-

nemer beperkt tot de enkele gevallen van bedrog, zware schuld en gewoonlijk voorkomende lichte schuld.

Om die redenen,
het Hof
zegt voor recht:

De artikelen 10 en 11 van de Grondwet worden geschon- den doordat inzake burgerlijke aansprakelijkheid in het ka- der van de arbeidsverhoudingen, enerzijds, de artikelen 1382, 1383 en 1251, 3°, van het Burgerlijk Wetboek het voor de Bel- gische Staat mogelijk maken beroep in te stellen tegen zijn orgaan wanneer, naar aanleiding van een door dat orgaan in het kader van zijn ambt toevallig begane lichte fout, de Belgische Staat het slachtoffer heeft vergoed voor de scha- de waarvoor zijn orgaan aansprakelijk werd verklaard, en, anderzijds, artikel 18 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten de burgerlijke aansprakelijkheid van de door een arbeidsovereenkomst verbonden werkne- mer, ingeval hij bij de uitvoering van zijn overeenkomst de werkgever of derden schade heeft berokkend, tot de geval- len van bedrog, zware schuld en gewoonlijk voorkomende lichte schuld beperkt.

NOOT – Zie in dit nummer het artikel van P. Popel- ier, «De beoordeling door het Arbitragehof van het ontbre- ken van een wettelijke regeling».

HOF VAN CASSATIE

2e KAMER – 10 SEPTEMBER 1996

Voorzitter-rapporteur: de h. Holsters
Openbaar ministerie: de h. Bresseleers
Advocaat: mr. Schepens

Stedebouw – Bevel tot staking – Bekrachtiging

Naar luid van art. 68, eerste lid, Stedebouwwet moet het be- vel tot staking van een werk op straffe van verval binnen vijf dagen worden bekrachtigd door de burgemeester of de gemach- tigde ambtenaar.

Naar luid van het tweede lid van hetzelfde art. 68, worden het proces-verbaal van vaststelling en de bekrachtigingsbeslis- sing bij ter post aangetekende brief met bericht van ontvangst ter kennis gebracht van de opdrachtgever en van de persoon of de aannemer die het werk uitvoert.

Deze kennisgeving is niet voorgeschreven op straffe van nie- tigheid van de bekrachtigingsbeslissing of van verval van het be- vel tot staking en dient evenmin binnen een voorgeschreven tijd te gebeuren.

S. en B.

Gelet op het bestreden arrest, op 23 februari 1995 door het Hof van Beroep te Gent gewezen;

Gelet op het namens de eisers ingediende verzoekschrift, waarvan een door de griffier van het Hof voor eensluidend verklaarde kopie aan dit arrest is gehecht en ervan deel uit- maakt;

Over het middel:

Overwegende dat de eisers niet werden vervolgd en ge- straft «voor het voortzetten van een werk na de bekrachti- gingsbeslissing van 25 juni 1992», maar wel, zoals door de appelrechters vastgesteld, «wegens het voortzetten van een werk (zij het pas vanaf de datum van de bekrachtigingsbe- slissing) in strijd met een bevel tot staking, waarvan zij in kennis werden gesteld door afgifte van een afschrift van het proces-verbaal door de politie en dat bekrachtigd werd door de burgemeester binnen vijf dagen zoals vereist door art. 68, eerste lid, Stedebouwwet»;

Overwegende dat naar luid van het artikel 68, eerste lid, van de Stedebouwwet, het bevel tot staking van werken op straffe van verval binnen vijf dagen moet worden bekrach- tigd door de burgemeester of de gemachtigde ambtenaar;

Dat de eisers voor de appelrechters niet bewistten dat zij regelmatig kennis kregen van het bevel tot staking, noch dat de nodige bekrachtiging tijdig gebeurde;

Overwegende dat naar luid van het tweede lid van het- zelfde artikel 68 het proces-verbaal van vaststelling en de be- krachtigingsbeslissing bij ter post aangetekende brief met be- richt van ontvangst, ter kennis worden gebracht van de op- drachtgever en van de persoon of de aannemer die het werk uitvoert, wat te dezen gebeurde aan de aannemer, doch niet aan de eisers-opdrachtgevers;

Overwegende dat deze kennisgeving niet is voorgeschre- ven op straffe van nietigheid van de bekrachtigingsbeslis- sing of van verval van het bevel tot staking en evenmin bin- nen een voorgeschreven tijd dient te gebeuren;

Overwegende dat, wanneer ter vrijwaring van de rechten van de betrokkenen wat het eventueel aanwenden van rechts- middelen betreft deze kennisgeving onverwijld dient te ge- schieden, de eisers uit de afwezigheid van kennisgeving noch het ontbreken van bekrachtiging, noch het verval van het be- vel tot staking van werken vermochten af te leiden, nu dit verval alleen wordt veroorzaakt door de afwezigheid van be- krachtiging en niet door gebrek aan kennisgeving van een verrichte bekrachtiging, welke tekortkoming noch het bevel tot staking noch de bekrachtiging ervan aantast; dat op dit punt de eisers niet in hun rechten werden geschaad nu er voor hen, zoals door de appelrechters vastgesteld, geen on- mogelijkheid bestond om naar het al dan niet verrichten van de bekrachtiging te informeren;

Overwegende dat de appelrechters door hun motivering de beslissing regelmatig met redenen omkleeden en naar recht verantwoordten;

Dat het middel niet kan worden aangenomen;

...

NOOT – *Betreffende het bevel tot staking*

1. De betrokkene kan in kort geding de opheffing van het bevel tot staking vorderen tegen het Rijk of de gemeente, naargelang de bekrachtigingsbeslissing uitgaat van de ge- machtigde ambtenaar dan wel van de burgemeester.

De vordering wordt gebracht voor de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg in het ambtsgebied waarvan het werk en de handelingen werden uitgevoerd. De artt. 1035 e.v. van het Gerechtelijk Wetboek zijn van toepassing op de in- leiding en de behandeling van de vordering.

2. Het Hof van Cassatie is van oordeel dat de kennisgeving van de bekrachtigingsbeslissing «ter vrijwaring van de rechten van betrokkenen wat het eventueel aanwenden van rechtsmiddelen betreft» onverwijld dient te geschieden, maar knoopt daar geen gevolgen aan vast wat het bevel tot staking betreft (c.f. R. Vekeman, *Ruimtelijke ordening en stedenbouw*, pp. 303-304). De wet bepaalt geen termijn waarbinnen de opheffing van het bevel tot staking moet worden gevorderd en in spoedeisende gevallen kan de voorzitter zelfs bij een beschikking verlof geven om ter zitting of te zijnen huize te dagvaarden op het bepaalde uur, zelfs op feestdagen en van dag tot dag of van uur tot uur.

A. Vandeplas

HOF VAN CASSATIE

3e KAMER – 21 OKTOBER 1996

Voorzitter: de h. Marchal

Rapporteur: de h. Boes

Openbaar ministerie: mevr. De Raeve

Advocaat: mr. Houtekier

Arbeidsongeval – Wet – Openbare orde – Rechten van de getroffene – Schadeloosstelling – Basisloon – Toezicht van de rechter – Ambtshalve verhoging – Recht van verdediging

Ingevolge de verplichting hem opgelegd door art. 6, § 3, A.O.W., een wet die de openbare orde raakt, staat het aan de rechter, mits hij het recht van verdediging eerbiedigt, ambtshalve aan te vullen wat de getroffene vordert (te dezen het bedrag van het basisloon), als hij zulks niet voldoende acht.

N.V. M. t/ D.

Gelet op het bestreden arrest, op 19 mei 1995 door het Arbeidshof te Gent gewezen;

...

Overwegende dat, ingevolge artikel 6, § 3, van de Arbeidsongevallenwet, de rechter, bij uitspraak over de rechten van de getroffene, ambtshalve nagaat of de bepalingen van de wet in acht zijn genomen;

Dat ingevolge die verplichting, voortvloeiend uit het feit dat die wet de openbare orde raakt, het aan de rechter staat ambtshalve aan te vullen wat de getroffene vordert, als hij zulks niet voldoende acht; dat zulks niet wegneemt dat hij het recht van verdediging in acht moet nemen;

Overwegende dat het arrest met toepassing van voormeld artikel 6, § 3, het door de beide partijen op 553.181 frank bepaald basisloon verhoogt tot 641.579 frank, zonder dat hij aan eiseres de gelegenheid heeft gegeven dit hoger bedrag te betwisten; dat het arrest aldus het recht van verdediging van eiseres schendt;

...

HOF VAN CASSATIE

1e KAMER – 7 NOVEMBER 1996

Voorzitter: de h. Sace

Rapporteur: de h. Parmentier

Openbaar ministerie: de h. Leclercq

Advocaten: mrs. Van Hecke, Simont en Kirkpatrick

Gemeenschap en gewest – Rechtsopvolging van de Staat – Overheidsopdrachten – Aannemer – Schadeloosstelling – Interest

De interest die, enerzijds, ofwel volgt uit een uitvoerbare rechterlijke beslissing ofwel een schuld oplevert waarvan het bestaan vaststaat, en die, anderzijds, in elk van die gevallen betrekking heeft op een schuldvordering in hoofdsom die ontstaan is uit de verplichting van de Staat om de aannemer van een openbaar werk te vergoeden, kan onder toepassing vallen van het bepaalde in art. 61, § 1, zesde lid, van de bijzondere wet van 16 januari 1989.

Belgische Staat t/ Waals Gewest en D.

Over het middel: schending van artikel 61, § 1, zesde lid, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten,

doordat het arrest artikel 61, § 1, derde en vierde lid, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 buiten toepassing laat; dat het vervolgens het toebehoren van de definitief aan de Belgische Staat ten laste gelegde hoofdschulden ten laste legt van de Belgische Staat, op grond dat «de bijzaak de hoofzaak volgt», en dat het schulden betreft waarvan het beginsel vaststaat, «daar de Belgische Staat alleen maar de wijze van toepassing ervan betwist»,

terwijl, eerste onderdeel, uit de parlementaire voorbereiding van artikel 61, § 1, zesde lid, van de bijzonder wet van 16 januari 1989 duidelijk blijkt dat die bepaling geen enkel verband houdt met de investeringsuitgaven, waarvan enkel sprake is in het derde en het vierde lid; het toebehoren van de aan de Staat ten laste gelegde schuld te dezen een bestanddeel is van de verplichting om de aannemer van een openbaar werk te vergoeden en bijgevolg een investeringsuitgave is, die in geen geval kan worden beschouwd als een uitgave in de zin van het zesde lid, zelfs als – quod non – zij zou voldoen aan het in dat lid bepaalde voorwaarden; het arrest bijgevolg artikel 61, §1, zesde lid, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 schendt;

...

Wat het eerste onderdeel betreft:

Overwegende dat artikel 61, § 1, zesde lid, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten bepaalt dat, wat andere uitgaven betreft dan die welke beoogd worden in de vermelde leden 2, 3 en 4 van dezelfde paragraaf, de Staat eveneens gebonden blijft door de bestaande verplichtingen op 31 december 1988, hetzij wanneer de betaling ervan verschuldigd is op deze datum als het gaat over vaste uitgaven of uitgaven waarvoor geen betalingsaanvraag moet voorgelegd worden, hetzij door de andere schulden, wanneer ze vaststaan en de betaling ervan op regelmatige wijze werd aangevraagd op dezelfde datum in overeenstemming met geldende wetten en reglementen;

Overwegende dat, onder meer, de intrest die, enerzijds, ofwel volgt uit een uitvoerbare rechterlijke beslissing ofwel een schuld oplevert waarvan het bestaan vaststaat, en die, anderzijds, in elk van die gevallen, betrekking heeft op een schuldvordering in hoofdsom, die is ontstaan uit de verplichting van de Staat om de aannemer van een openbaar werk te vergoeden, onder toepassing kunnen vallen van het bepaalde in voornoemd artikel 61, § 1, zesde lid;

Overwegende dat het onderdeel berust op de stelling dat het toebehoren van de schuldvordering in hoofdsom, die is ontstaan uit de verplichting van de Staat om de aannemer van een openbaar werk te vergoeden, in geen geval kan worden beschouwd als een uitgabe in de zin van voornoemd artikel 61, § 1, zesde lid, en derhalve faalt naar recht;

...

HOF VAN CASSATIE

1e KAMER – 8 NOVEMBER 1996

Voorzitter: mevr. Baeté-Swinnen

Rapporteur: de h. Verougstraete

Openbaar ministerie: de h. De Swaef

Advocaten: mrs. Verbist, Houttekier en De Gryse

Milieurecht – Wet van 12 januari 1993 betreffende het vorderingsrecht inzake bescherming van het leefmilieu – 1. Leefmilieu – Begrip – Ruimtelijke ordening – 2. Raad van State – Moeilijk te herstellen nadeel – Gezag van gewijsde – 3. Bevel tot staking en preventieve maatregelen – Draagwijdte

1. Uit het doel van de wet van 12 januari 1993 volgt dat een goede ordening van de ruimte deel uitmaakt van het te beschermen leefmilieu in de zin van die wet.

2. De beoordeling in kort geding door de Raad van State dat de onmiddellijke tenuitvoerlegging van een akte geen moeilijk te herstellen nadeel berokkent, heeft geen gezag van gewijsde voor de beoordeling die de rechter moet doen op grond van de wet van 12 januari 1993 betreffende een kennelijke inbreuk of een ernstige dreiging voor een inbreuk op de wetten op het leefmilieu.

3. Krachtens art. 1, tweede lid, van de wet van 12 januari 1993 kan de rechter de staking bevelen van handelingen waarvan de uitvoering reeds begonnen is, of maatregelen opleggen ter preventie van de uitvoering ervan of ter voorkoming van schade aan het leefmilieu.

Die bepaling verhindert niet dat de rechter beveelt dat de gedane werken ongedaan gemaakt worden als een dergelijk bevel nodig is om verdere schade aan het leefmilieu te voorkomen.

N.V. E. t/ V.Z.W. B.

Gelet op het bestreden arrest, op 8 maart 1995 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

...

Over het eerste middel (...)

Overwegende dat, luidens artikel 1, eerste lid, van de wet van 12 januari 1993, de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg het bestaan vaststelt van een zelfs onder het strafrecht vallende handeling, die een kennelijke inbreuk is of een

ernstige dreiging vormt voor een inbreuk op een of meer bepalingen van wetten, decreten, ordonnances, verordeningen of besluiten betreffende de bescherming van het leefmilieu;

Dat uit het doel van die wet niet alleen de aantasting van de natuur te voorkomen maar ook een leefbare omgeving te verzekeren aan de bevolking, volgt dat een goede ordening van de ruimte deel uitmaakt van het te beschermen leefmilieu in de zin van die wet;

Overwegende dat het arrest, dat beslist dat het begrip leefmilieu ook de bescherming van de ruimtelijke ordening kan omvatten, de in het middel aangewezen wetsbepalingen niet schendt;

Dat het middel niet kan worden aangenomen;

...

Over het vierde middel (...)

Overwegende dat de beoordeling in kort geding door de Raad van State dat de onmiddellijke tenuitvoerlegging van een akte geen moeilijk te herstellen nadeel berokkent, geen gezag van gewijsde heeft voor de beoordeling die de rechter moet doen op grond van de wet van 12 januari 1993 betreffende een kennelijke inbreuk of een ernstige dreiging voor een inbreuk op de wetten betreffende het leefmilieu;

Dat het middel faalt naar recht;

Over het vijfde middel, (...)

Overwegende dat, krachtens artikel 1, tweede lid, van de wet van 12 januari 1993 betreffende een vorderingsrecht inzake bescherming van het leefmilieu, de rechter de staking kan bevelen van handelingen waarvan de uitvoering reeds is begonnen of maatregelen opleggen ter preventie van de uitvoering ervan of ter voorkoming van schade aan het leefmilieu;

Dat die bepaling niet verhindert dat de rechter zou bevelen dat de gedane werken ongedaan worden gemaakt als een dergelijk bevel nodig is om verdere schade aan het leefmilieu te voorkomen;

Overwegende dat de appelrechter niet oordeelt in het algemeen dat een herstel in natura kan worden bevelen; dat hij overweegt dat de «loutere stopzetting van de onwettig uitgevoerde werken op zichzelf soms niet volstaat om een einde te maken aan de voor het leefmilieu schadelijke inbreuk» en beslist dat het te dezen nodig is de schade aan het milieu weg te nemen door een effectief herstel in natura;

Dat het middel niet kan worden aangenomen;

...

HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN

2e KAMER – 1 FEBRUARI 1995

Voorzitter: de h. De Vel

Raadsheren: de h. Carette en mevr. Bax

Advocaten: mrs. Van Oost loco Engelen, Govaerts en Knops

Onrechtmatige daad – Aansprakelijkheid – 1. Gebrekkige zaken – Voetbalterrein – Gebrek – Voetbalterrein niet conform de reglementering van Koninklijke Belgische Voetbalbond – 2. Eigen fout – Sportvereniging – Voetbalwedstrijd laten spelen op terrein waarvan men weet dat het reglementair niet in orde is

1. Een voetbalterrein vertoont een gebrek in de zin van art. 1384, eerste lid, B.W. wanneer een betonnen paal van de afsluiting achter een van de doelen op 2,80 m achter de doellijn staat, terwijl de reglementering van de Koninklijke Belgische Voetbalbond hier een neutrale veiligheidszone van 3 m vereist, aangezien het terrein aldus een abnormaal kenmerk vertoont waardoor het ongeschikt wordt voor normaal gebruik en schade aan derden kan veroorzaken.

2. Een sportvereniging begaat een fout in de zin van de artt. 1382-1383 B.W., wanneer ze als huurder van een voetbalterrein op de hoogte is gebracht van het feit dat dit terrein niet voldoet aan de veiligheidsnormen van de Koninklijke Belgische Voetbalbond en tien dagen later toch een voetbalwedstrijd op dat terrein laat spelen zonder maatregelen te nemen of de scheidsrechter te waarschuwen.

K. en M. t/ V.Z.W. Parochiale Sportvereniging M. e.a.

Overwegende dat wat de feiten van het geschil betreft, er geen betwisting meer over bestaat dat het ongeval gebeurde doordat derde appellant, als speler voor de ploeg van eerste geïntimeerde, met het hoofd viel op een betonnen paal van de afsluiting achter één van de doelen en dat deze betonnen paal op dat moment op 2,80 m achter de doellijn stond, d.w.z. binnen de «neutrale zone» van 3 meter voorzien in de reglementen van de voetbalbond;

...

Overwegende dat appellanten hun vordering t.o.v. eerste geïntimeerde baseren op art. 1384, eerste lid, B.W. en op de artt. 1382-1383 B.W.;

Overwegende dat eerste geïntimeerde als huurder van het voetbalterrein gekwalificeerd moet worden als «bewaarder van de zaak»;

Overwegende dat verder door de appellanten terecht wordt verwezen naar het – niet naar inhoud of toepassing betwiste – reglement van de Koninklijke Belgische Voetbalbond (waarin wordt gezegd: «Het speelveld moet omheind zijn met een doeltreffende afrastering van minstens één meter hoog, geplaatst op minstens 3 meter afstand van de uiterste grenslijn van het eigenlijke speelveld. De aldus bekomen strook van 3 meter breedte, wordt neutrale zone genoemd» en «Geen enkele hindernis mag zich op minder dan drie meter van de buitenlijnen van het terrein bevinden» benevens dat het niet beantwoordt aan deze voorwaarden een «ongeschikt speelveld» geeft), om te besluiten tot het «gebrek van de zaak», op grond van het feit dat in casu de afrastering op 2,80 m stond en het terrein aldus een abnormaal kenmerk (gesteldheid) vertoonde, waardoor het ongeschikt werd voor normaal gebruik en schade aan derden kon berokkenen;

dat i.v.m. dit laatste ook terecht door appellanten wordt verwezen naar het feit, dat het verbod om hindernissen op minder dan 3 meter van de grenslijnen te plaatsen beantwoordt aan een veiligheidsnoodzaak;

Overwegende dat, gelet op de aanwezigheid van de betonnen paal van de afsluiting binnen de «veiligheidszone» van 3 meter en gelet op het feit dat deze paal het ongeval veroorzaakte, besloten moet worden tot een oorzakelijk verband tussen de fout van eerste geïntimeerde (als bewaarder van de zaak) en de schade ontstaan bij het ongeval;

dat de stelling van eerste geïntimeerde, dat het slachtoffer – derde appellant, die zijn evenwicht verloor bij een kop-

duel – hoe dan ook tegen de afsluiting zou zijn gebotst, zelfs indien deze 20 cm verder zou hebben gestaan, bovenstaande vaststelling niet ontkracht en bovendien gebaseerd is op een hypothese die niet ondersteund wordt door objectieve gegevens over het ongeval; dat hoegenaamd niet vaststaat dat het slachtoffer (dat volgens de ongevalsangifte – «achterover» viel en «tegen» de paal terecht kwam met, behoudens hersenschudding en bewustzijnsverlies, voornamelijk cervicaal trauma) dezelfde letsels opgelopen zou hebben wanneer de bewuste paal 20 cm verder had gestaan;

Overwegende dat ook op generlei wijze wordt aangetoond door eerste geïntimeerde, dat derde appellant zelf een fout begaan heeft die oorzaak is aan het ongeval;

dat meer bepaald ook geen foutief tegemoet treden van het risico van het spelen van een voetbalwedstrijd bij derde appellant vastgesteld kan worden;

dat een speler die deelneemt aan een voetbalwedstrijd enkel geacht kan worden op de normale risico's verbonden aan de wedstrijd zelf te aanvaarden én dit op een normaal «veilig» voetbalveld;

Overwegende dat dit alles aantoonde, dat eerste geïntimeerde aansprakelijk is voor het ongeval op grond van art. 1384, eerste lid, B.W.;

Overwegende dat verder eerste geïntimeerde op 2 september 1987, volgens het proces-verbaal van plaatsopneming van de vrederechter van het kanton St.-Truiden, perfect op de hoogte werd gesteld van de niet-conformiteit van het terrein (door de opmeting van de afstand tussen de afsluiting en de doellijn, welke werd vastgelegd op 2,80 m) met de reglementering van de Koninklijke Belgische Voetbalbond;

dat eerste geïntimeerde door alsnog op 12 september 1987 de wedstrijd in kwestie te laten spelen op dit terrein, zonder maatregelen te treffen of zonder verwittiging van de scheidsrechter, die de wedstrijd kon verdagen, aldus ook niet gehandeld heeft zoals van «een normaal voorzichtige en redelijke inrichter» van een sportwedstrijd moet verwacht worden;

Overwegende dat daaruit dan ook de bijkomende aansprakelijkheid van eerste geïntimeerde voor het ongeval volgt op grond van art. 1382-1383 B.W.;

...

HOF VAN BEROEP TE GENT

3e KAMER – 20 MAART 1996

Voorzitter: de h. De Graef

Raadsheren: de hh. Beaucourt en Van Bossuyt

Openbaar ministerie: de h. Desterbeck

Advocaat: mr. De Schepper

1. Geneeskunde – Verplichte inenting – Wettigheid – 2. Rechten van de mens – a) Recht op eerbiediging privé-leven en gezinsleven – Verplicht medisch schooltoezicht en verplichte inenting – b) Gewetensvrijheid en vrijheid van meningsuiting – Bezwaren tegen klassieke geneeskunde – Verplicht medisch schooltoezicht en verplichte inenting

1. De verplichte inenting tegen poliomyelitis, opgelegd bij K.B. 26 oktober 1966, is blijkens het verslag aan de Koning bedoeld

om immuniteit te verschaffen tegen het risico van het wederopduiken van poliomyelitis. Als zodanig gaat het om een maatregel ter voorkoming van een besmettelijke ziekte, welke de Koning op grond van de gezondheidswet van 1 september 1945 kon nemen.

2. a) Het verplicht medisch schooltoezicht en de verplichte inenting tegen poliomyelitis zijn niet in strijd met het recht op eerbiediging van het privé-leven en het gezinsleven (art. 8 EVRM). Die maatregelen zijn immers bij of krachtens de wet voorzien en strekken tot bescherming van de gezondheid van de bevolking in het algemeen en van de jeugd in het bijzonder. De voordelen voor de gemeenschap en voor het individu, die voortvloeien uit de verplichte medische schoolonderzoeken en inenting, wegen op tegen de mogelijke nadelen voor het individu.

b) In zoverre uit de gewetensvrijheid (art. 9 EVRM) en de vrijheid van meningsuiting (art. 10 EVRM) een recht tot autodeterminatie en autonome beslissingsmacht voortvloeit, kan de overheid dat recht beperken door maatregelen die bij de wet zijn voorzien, een wettig doel nastreven en noodzakelijk zijn in een democratische samenleving.

De overheid kan aldus het medisch schooltoezicht en de inenting tegen poliomyelitis voor eenieder verplicht stellen, ondanks het bezwaar van een ouder tegen de klassieke geneeskunde, gelet op de beoogde individuele en collectieve bescherming tegen de gevaarlijke en de schadelijke gevolgen van o.m. besmettelijke ziekten.

S. en S.

1. R.S. werd bij vonnis van de Correctionele Rechtbank te Brugge van 6 juni 1994 terecht vrijgesproken van het misdrijf betreffende het niet nakomen van de verplichting opgelegd aan de ouders bij artikel 5, vierde lid, van de wet van 21 maart 1964 op het medisch schooltoezicht (misdrijf als nader omschreven door de eerste rechter). R.S. blijft ontslagen van rechtsvervolging voor dit misdrijf.

2. *De aan H.S. in de zaken 831/94 en 220/95 van het Parket-Generaal ten laste gelegde misdrijven*

De overtreding van de artikelen 1, 7 en 8 van het koninklijk besluit van 26 oktober 1966, waarbij de inenting tegen poliomyelitis verplicht wordt gesteld (feiten, die qua tijdsbepaling en omschrijving correct gekwalificeerd zijn door de eerste rechter; feiten, die overigens dezelfde waren als die welke ten grondslag lagen aan de vervolging en waaromtrent de beklaagde zich in de procedure op verzet heeft verdedigd) en de overtreding van de artikelen 5, vierde lid, 6 en 15, 5°, van de wet van 21 maart 1964 op het medisch schooltoezicht (de datum van de toepasselijke wet, die gepubliceerd werd in het Belgisch Staatsblad van 15 april 1964, werd terecht verbeterd in het vonnis a quo) zijn, ten laste van H.S. voor het Hof bewezen gebleven.

2.1. Artikel 1 van het koninklijk besluit van 26 oktober 1966 (als gewijzigd bij koninklijk besluit van 2 april 1968, B.S., 14 mei 1968) bepaalt:

«De inenting tegen poliomyelitis wordt verplicht gesteld. De handelingen die zij omvat, nemen een aanvang na de derde levensmaand en moeten vóór de leeftijd van achttien maanden beëindigd zijn, behalve zo er geneeskundige tegenaanduiding is, in welk geval zij moeten verricht worden tijdens de achttien maanden volgend op het einde van deze tegenaanduiding».

Te dezen waren er geen geneeskundige tegenaanduidingen om de inenting binnen de eerste termijn te laten verrichten.

De beklaagde heeft zich, als ouder, die het recht van bewaring had over zijn minderjarig kind A., niet gehouden aan het bij voormeld artikel bepaalde voorschrift, omdat hij van oordeel was en is dat de inenting «gevaarlijk» is in de zin dat ze ernstige nevenwerkingen kan veroorzaken en uiteindelijk zelfs het afweersysteem ontregelt.

Hoewel het niet aan de rechterlijke macht staat de wenselijkheid van de door de uitvoerende macht ter uitvoering van de wet vastgestelde verordeningen te beoordelen, is het, in het raam van het verweer van de beklaagde, wel nuttig na te gaan welke de beweegredenen waren, die aan het uitvaardigen van een verplichte inenting tegen poliomyelitis ten grondslag lagen.

In het verslag aan de Koning, die het koninklijk besluit van 26 oktober 1966 voorafging, werd door de verslaggever R. Hulpiau er eerst op gewezen dat door de campagnes van vrijwillige inenting (vanaf 1956 door middel van het entstof van het Salktype met gedood virus, en sedert 1963 met een entstof van het Sabin-type, door de mond in te nemen entstof met verzwakt levend virus) de ziekte uit het land praktisch was verdwenen.

Om de gunstige toestand in de loop van de volgende generaties te handhaven was de hoge gezondheidsraad echter van oordeel dat de inenting verplicht diende te worden gesteld. De redenen hiervoor luiden in het verslag als volgt:

«Er wordt inderdaad vastgesteld dat het wilde virus steeds zeldzamer wordt en zelfs verdwijnt; dat virus had benevens zijn schadelijke uitwerking op de aan de ziekte lijdende personen, de weldoende taak onder de rest van de bevolking een bevredigende immuniteit te handhaven.

Indien jonge kinderen thans niet vroegtijdig worden ingeënt, lopen zij gevaar die immuniteit niet te ontwikkelen, zodat zij bij een nieuwe aanval van het wilde virus, een gunstig terrein kunnen worden voor de ontwikkeling van ernstige vormen van de ziekte.

Het is inderdaad bekend dat de graad van weerstand van een bevolking tegen de paralytische poliomyelitis, bij afwezigheid van inenting, in omgekeerde verhouding staat tot zijn graad van impregnatie door het virus, hoe paradoxaal dat ook moge voorkomen. De reden hiervan is dat het risico van nerveuze lokalisatie van poliomyelitisinfectie, die normaal zeer verspreid en gewoonlijk goedaardig is, echter des te erger is naarmate de primo-infectie op een hogere leeftijd voorkomt.

Door de vroegtijdige besmettingen in de hand te werken zal een intense verspreiding van het virus de verhouding van de goedaardige vormen der ziekte immers doen toenemen en tegelijkertijd de immuniteit verschaffen. Voor de komende generaties verminderen echter de mogelijkheden van natuurlijke vroegtijdige immunisatie vanzelfsprekend in de thans reeds zeer hoge mate dat de vaccinatie van de vorige generaties de verspreiding van het virus belemmerd heeft.

Wil men de komende generaties niet blootstellen aan een toenemend gevaar voor nerveuze lokalisatie van de ziekte, dan is het onontbeerlijk geworden ze, door middel van een noodzakelijk vroegtijdige vaccinatie die hoe langer hoe meer stelselmatig moet geschieden, te beschermen.

Jammer genoeg moet worden vastgesteld dat de praktische verdwijning van de ziekte thans bij het publiek, en niet-

tegenstaande de verstrekte voorlichting, een steeds grotere onverschilligheid tegenover de inenting teweegbrengt.

Het akkoord is unaniem om de inenting bij middel van verzwakt levend virus als bijzonder onschadelijk te aanzien, wat blijkt uit de tientallen miljoenen inenting met succes toegepast in vele landen.

Uitgaande van deze vaststellingen en om de bevolking tegen de wederverschijning van de gesel van de poliomyelitis te beschermen heeft de Hoge Gezondheidsraad in zijn zitting van 10 maart 1965 de regering uitdrukkelijk aangeraaden een besluit ter ondertekening voor te leggen aan de Koning, waarbij de inenting tegen poliomyelitis van de jonge kinderen verplicht gesteld wordt.

Dit is de bedoeling van dit ontwerp».

De geschilrechter heeft wel tot taak na te gaan of de besluiten en verordeningen, waarop een vordering, een verweer of een exceptie is gegrond, met de wet overeenstemmen.

Welnu, het koninklijk besluit van 26 oktober 1966, waarbij de verplichte inenting tegen poliomyelitis werd ingevoerd, is genomen ter uitvoering van artikel 1, 1°, van de gezondheidswet van 1 september 1945, die aan de Koning de machtiging verleent om «de nodige maatregelen van voorbehoeding en assainering, alsook alle inrichtings- en controlemaatregelen voor te schrijven (1°) om de besmettelijke ziekten te voorkomen of te bestrijden, welke een algemeen gevaar opleveren en waarvan de lijst opgemaakt zal worden op het eensluidend advies van de Hoge Gezondheidsraad.

Op eensluidend advies van de Hoge Gezondheidsraad werd de poliomyelitis gerangschikt onder de besmettelijke ziekten bij artikel 1, 1°, van het besluit van de Regent van 6 februari 1946 betreffende de profylaxe tegen de besmettelijke ziekten.

Al valt hoogst uitzonderlijk een schadegeval als gevolg van de inenting met entstof van verzwakt levend virus behorend tot de stammen I, II en III en gecontroleerd door het Instituut voor Hygiëne en Epidemiologie, te betreuren (zie het door de verdediging overgelegd arrest van de Raad van State van 16 december 1992, waarbij in de conclusies verwezen wordt naar medische rapporten, die unaniem wijzen op «le caractère très exceptionnel du préjudice», het zeer uitzonderlijk karakter van de schade; op te merken is overigens dat de vordering niet gebaseerd was op grond van een fout, die door de Staat zou zijn begaan, maar wel op artikel 11 van de gecoördineerde wetten m.b.t. de Raad van State), het staat wetenschappelijk buiten kijf dat de verplichte inenting tegen poliomyelitis de volksgezondheid dient (zoals overigens wordt beklemtoond in het verslag aan de Koning), daar de bij heel grote uitzondering voorkomende nadelen helemaal niet opwegen tegen de enorme voordelen ervan, namelijk de bescherming van de gemeenschap tegen het opnieuw opdoemen van een heel ernstige besmettelijke ziekte, die werkelijk dramatische gevolgen heeft gehad voor vorige generaties.

Op grond van de menselijke solidariteit moet het individu dan ook wijken voor het algemeen belang en mag het de gezondheid van zijn medeburgers niet in gevaar brengen wanneer zijn leven niet bedreigd is.

Zelfs de voorstanders van de homeopathie, die twijfelen aan de efficiëntie van sommige vaccinaties (zie de door de beklagde overgelegde stukken), ontkennen het belang niet van de inenting tegen poliomyelitis.

Zie in dit verband het tijdschrift *Homeopatisch bekeken*, mei 1991, waarin de geneesheren dr. Frans Kusse en dr. Kris Gaublonne het volgende schrijven.

Dr. Frans Kusse over het vaccin DKTP (difterie, kinkhoest, tetanus en poliomyelitis):

«Vóór de invoering van deze vaccinatie waren deze ziekten berucht vanwege de grote kans op overlijden of het krijgen van ernstige verschijnselen, vooral na polio en difterie.

Er zijn maar weinig homeopaten die het nut ontkennen van de vaccinatie tegen tetanus, polio en difterie. Wellicht zijn deze ziekten homeopatisch te behandelen, maar er is te weinig ervaring met de behandeling en zij zijn te ernstig van aard om daar enig risico mee te nemen...»

Dr. Kris Gaublonne over het nut van het vaccineren:

«Het is juist dat vaccinaties in vroegere tijden nut gehad hebben. Voor zeldzame uitzonderingen, zoals polio, is dit wellicht ook nu nog het geval...»

2.2. In artikel 1 van de wet van 21 maart 1964 op het medisch schooltoezicht wordt bepaald dat dit toezicht tot doel heeft: 1° bij de leerlingen: a) lichamelijke of geestelijke onvolwaardigheid op te sporen; b) besmettelijke ziekten op te sporen door de regelmatige en systematische controle van hun gezondheidstoestand.(...) 3° bij de leerlingen en bij de leden van het personeel: de profylactische maatregelen die aangewezen zijn om de verspreiding van besmettelijke ziekten te vermijden.

De bedoeling van de wetgever met deze wet was een ononderbroken controle uit te oefenen op de gezondheid van de jeugd door een veralgemeend en geordend stelsel van geneeskundig schooltoezicht tot stand te brengen. De leerlingen en het schoolpersoneel worden verplicht onderworpen aan de medische onderzoeken en profylactische maatregelen bij besmettelijke ziekten, waarvan de regels voor de Vlaamse Gemeenschap bepaald werden bij besluit van 30 juli 1985 (besluit van de Vlaamse Executieve betreffende de verplichtingen en de opdrachten inzake medisch schooltoezicht, en houdende de erkenningsvoorwaarden en subsidiëring van equipes en centra voor medisch schooltoezicht).

De jeugdgezondheidszorg heeft op het oog de instandhouding, bescherming en bevordering van de gezondheid van de jeugd (preventieve gezondheidszorg).

Gelet op het hoog goed, waarvan de bescherming wordt nagestreefd, namelijk de gezondheid van de jeugd en dus van de komende generaties, dienen ook hier de individuele opvattingen met betrekking tot het nut van het verplicht medisch onderzoek te wijken voor het algemeen belang.

2.3. De beklagde beroept zich, in termen van pleidooi, op artikel 8 van het Verdrag van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden, en acht deze bepaling geschonden omdat hij zijn minderjarige kinderen aan de verplicht gestelde inenting tegen poliomyelitis moet onderwerpen en omdat hem wettelijk de verplichting wordt opgelegd zijn minderjarige kinderen het medisch schooltoezicht te laten ondergaan.

De bepalingen van het koninklijk besluit van 26 oktober 1966 en van de wet van 21 maart 1964 zijn echter niet in strijd met het recht op de eerbiediging van het privé- en gezinsleven, dat is neergelegd in artikel 8 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens.

Artikel 8.2 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens staat de inmenging van het openbaar gezag in de uitoefening van dat recht immers toe wanneer zij bij wet is

voorzien en in een democratische samenleving nodig is, onder meer ter bescherming van de gezondheid.

De gezondheidswet van 1 september 1945 (ter uitvoering waarvan het koninklijk besluit van 26 oktober 1966 werd genomen) en de wet van 21 maart 1964 beantwoorden zeker aan deze criteria en doen blijken van een bekommernis van de overheid tot bescherming van de gezondheid van de bevolking en van de jeugd in het bijzonder.

De voordelen voor de gemeenschap en voor het individu, die voortspruiten uit de verplichte medische schoolonderzoeken en inenting, wegen op tegen de mogelijke nadelen voor het individu.

De beklagde komt in verzet tegen de klassieke geneeskunde, waaraan hij verwijt dat ze de verkoop van «giftige» farmaceutische producten (waaronder hij de vaccins klasseert) stimuleert, terwijl het overgroot deel van die geneesmiddelen, naar zijn oordeel, geen herstelfunctie hebben, maar integendeel het lichaam verder doen aftakelen en verzieken. H.S., die zich «meester-tovenaar bij gratie Gods» noemt, meent dat de mens zeven stoffen nodig heeft om goed te functioneren, namelijk lucht, water, vetstoffen, vitamines, mineralen, aminozuren en koolhydraten.

De beklagde propageert een aantal «programma's», die te volgen zijn bij verscheidene aandoeningen en beweert dat de naleving ervan tot gevolg heeft dat het lichaam «ontgiftigd» wordt en dat het wordt voorzien van alle «mogelijke brandstoffen, bouwstoffen en beschermende stoffen», waardoor het afweersysteem op volle toeren gaat werken, hetgeen de kans op genezing doet stijgen tot over de 99% van de gevallen.

Het is in de optiek van die opvattingen dat het verzet van de beklagde tegen de verplichte inenting (voor hem een vergif) en de verplichte medische schoolonderzoeken (voor hem overbodig en zinloos) moet worden gesitueerd.

De beklagde beweert dat zijn vrijheid een overtuiging te belijden, en de eraan nauw aanleunende uitoefening van de vrijheid van meningsuiting, op ongeoorloofde wijze beperkt wordt.

H.S. vergeet daarbij dat deze wijzen van het uiting geven van zijn persoonlijkheid en opvattingen aan beperkingen zijn onderworpen, die zijn voorzien in de artikelen 9.2 en 10.2 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens. In de aan de orde zijnde materie zijn de beperkingen voorzien bij wet (zie boven), streven ze een wettig doel na en zijn ze noodzakelijk in een democratische samenleving voor de bescherming van de gezondheid.

De gezondheidswet en de wet op het verplicht medisch schooltoezicht vinden hun rechtvaardiging in het feit dat ze de individuele en collectieve bescherming beogen tegen de gevaren en de schadelijke gevolgen van onder meer de besmettelijke ziekten. Vandaar kan de overheid, ondanks de bezwaren, die door H.S. worden geformuleerd vanuit de fundamentele opties die hij voorstaat en verkondigt, het recht tot autodeterminatie en autonome beslissingsmacht van de beklagde – die in conflict komen met de beschermde belangen van anderen – beperken in de mate zoals ze dit bij wet doet.

Het overheidsoptreden laat zeker een billijk evenwicht bestaan tussen het algemeen belang en de fundamentele rechten van het individu.

2.4. H.S. acht ook artikel 71 van het Strafwetboek toepasselijk. Hij stelt dat hij, op het ogenblik van het plegen van

de misdrijven, in de morele onmogelijkheid verkeerde om het wederrechtelijk handelen of nalaten te vermijden ten gevolge van de onmiddellijke dreiging van een ernstig kwaad, waarbij zijn wils- en keuzevrijheid uitgeschakeld was en hij als het ware gedrongen werd de misdrijven te plegen om het kwaad af te wenden.

In de eerste plaats kan er te dezen geen sprake zijn van een bedreiging met een ernstig kwaad. Integendeel, zoals reeds aangetoond, betrachten de overtreden wetbepalingen precies de gezondheid van de samenleving en elk kwaad te vermijden.

Bovendien kunnen de door H.S. geopperde bezwaren, die voortvloeien uit de keuze van een levensopvatting, niet beschouwd worden als een «uitwendig feit» dat zijn vrijheid van handelen zou hebben opgeheven.

...

NOOT – Het geannoteerde arrest strookt met de rechtspraak van de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens.

Wat artikel 8 EVRM betreft, erkent de Commissie dat een verplichte medische behandeling of een verplichte medische ingreep, hoe onbelangrijk ook, beschouwd moet worden als een inmenging in het recht op eerbiediging van het privé-leven (besl.ontv., 4 december 1978, X/Nederland, 8239/78, *D.R.*, vol. 16, (184), 186 (bloedproef); besl.ontv., 13 december 1979, X/Oostenrijk, 8278/78, *D.R.*, vol. 18, (154), p. 156, § 3 (idem); besl. ontv., 10 december 1984, Acmanne/België, 10.435/83, *D.R.*, vol. 40, (251), p. 253, § 1 (tuberculinetest); besl. ontv., 6 april 1994, Peters/Nederland, 21.132/93, *D.R.*, vol. 77-A, (75), p. 79, § 2 (urinetest); besl.ontv., 22 februari 1995, A.B./Zwitserland, 20.872/92, *D.R.*, vol. 80-A, (66), p. 70, § 1, b (idem); besl.ontv., 5 april 1995, J.R. e.a./Zwitsreland, 22.398/93, *D.R.*, vol. 81-A, (61), p. 65, § 3 (tandverzorging)).

Het opleggen van een dergelijke behandeling of ingreep is niet strijdig met artikel 8 EVRM, indien die maatregel bij de wet is voorzien, strekt tot de bescherming van de gezondheid, en noodzakelijk is in een democratische samenleving. Aldus kunnen met name maatregelen die gericht zijn op de bescherming van kinderen, de toets met artikel 8 doorstaan. De Commissie heeft dat in 1984 beslist i.v.m. de verplichte tuberculinetest in België, waarbij zij er o.m. op wees, zoals het hof van beroep in het geannoteerde arrest, dat de nadelen van de test voor een individu niet konden opwegen tegen het algemeen belang (besl. ontv., 10 december 1984, geciteerd; zie in dezelfde zaak het arrest van het Belgische Hof van Cassatie van 8 september 1982, *Arr. Cass.*, 1982-83, 47). Onlangs bevestigde de Commissie dat een verplicht systeem van tandverzorging bij kinderen noodzakelijk geacht kon worden ter bescherming van de gezondheid, gelet o.m. op het feit dat kinderen slechts beperkte mogelijkheden hebben om hun eigen rechten te beschermen (besl.ontv., 5 april 1995, geciteerd).

Verplichte medische behandelingen of ingrepen lijken door de Commissie nog niet te zijn beoordeeld vanuit het oogpunt van de artikelen 9 en 10 EVRM. Wel heeft de Commissie in de laatstgenoemde zaak geconcludeerd dat het algemeen belang opwoog tegen het recht van het individu op zelfbeschikking, bekeken als een aspect van diens recht op eerbiediging van het privé-leven (besl.ontv., 5 april 1995, geciteerd). Het is precies dat aspect dat ook in het geanno-

teerde arrest aan bod komt, in de discussie over de vrijheid van geweten en de vrijheid van meningsuiting.

Paul Lemmens
Hoogleraar K.U.Leuven

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

8e KAMER – 25 JUNI 1996

Voorzitter: de h. Maffei

Raadsheren: de hh. Rutsaert en Vlogaert

Advocaten: mrs. Bosmans en Apers loco Schoups

Vervoer – Wegvervoer – Goederen – Reglementering – Borgtocht – Gewaarborgde schuldvordering – Levering van dieselbrandstof – Verhuren van containerchassis aan een vervoeronderneming en herstelling van verhuurde chassis

De borgtocht die dient te worden gesteld door een ondernemer van goederenvervoer over de weg krachtens de artt. 37 e.v. van het K.B. van 5 september 1978, als gewijzigd door het K.B. van 11 september 1987, strekt niet onbeperkt tot waarborg van alle vorderingen van derden tegen een vervoeronderneming, maar wordt enkel gegeven tot zekerheid voor de schuldvorderingen die rechtstreeks in verband staan hetzij met de uitoefening van een vervoer van zaken voor een tegenprestatie hetzij met een verhuurd voertuig.

De vordering die betrekking heeft op de levering van dieselbrandstof aan een vervoeronderneming kan geen schuldvordering doen ontstaan op grond van voormeld K.B., daar deze schuldvordering geenszins voortspuit uit de uitoefening van werkzaamheden gedekt door een vervoervergunning, nu het kopen van dieselbrandstof ook zonder vervoervergunning kan.

De schuldvorderingen die betrekking hebben op het verhuren van containerchassis aan een vervoeronderneming en op het herstellen van verhuurde chassis houden rechtstreeks verband met de vervoerwerkzaamheden van een vervoeronderneming en worden derhalve gewaarborgd door de borgtocht bedoeld in de artt. 37 e.v. van het K.B. van 5 september 1978.

N.V. A. t/ N.V. G. en N.V. B.

Overwegende dat in een eerste zaak de oorspronkelijke eiseres N.V. G., thans geïntimeerde, voor de rechtbank van koophandel te Leuven de veroordeling vorderde van de N.V. A. tot een bedrag van 3.491.175 fr., te vermeerderen met de moratoire en gerechtelijke interesten en de kosten;

Overwegende dat in een tweede zaak de oorspronkelijke eiseres N.V. B., thans tweede geïntimeerde, voor de rechtbank van koophandel te Leuven de veroordeling vorderde van de N.V. A. tot een bedrag van 240.977 fr., te vermeerderen met de gerechtelijke interesten en de kosten;

Overwegende dat de eerste rechter beide zaken voegde, en enerzijds de eis van de N.V. G. T. ontvankelijk en gegrond verklaarde en, anderzijds, de eis van de N.V. S. ontvankelijk verklaarde doch als ongegrond afwees;

Overwegende dat deze beide aanvankelijke vorderingen hun oorsprong vonden in de volgende feiten:

1. de N.V. A. heeft op 10 maart 1989 met toepassing van het K.B. van 5 september 1978, gewijzigd bij K.B. van 11 september 1987, ten behoeve van het Ministerie van Verkeerswezen een bewijs van hoofdelijke borgstelling afgeleverd ten gunste van de vervoeronderneming B.V.B.A. Jozef J.;

2. deze borgstelling was nodig wilde de B.V.B.A. Jozef J. van het Ministerie van Verkeerswezen een vergunning krijgen voor het nationaal en internationaal goederenvervoer;

3. het eerste bewijs van borgstelling van 10 maart 1989 betrof een bedrag van 4.900.000 fr., en werd nadien, op 15 maart 1991 vervangen voor een nieuw bewijs van borgstelling ten bedrage van 1.750.000 fr.;

4. de B.V.B.A. Jozef J. werd op 14 juni 1991 in vereffening gesteld.

5. bij vonnis van de rechtbank van koophandel van Hasselt van 12 september 1991 werd de B.V.B.A. Jozef J. failliet verklaard;

6. de N.V. G. heeft aan de B.V.B.A. J. containerchassis verhuurd. Voor de huur en de herstellingskosten heeft zij tussen 6 november 1990 en 18 juli 1991 38 facturen gestuurd aan de B.V.B.A. Deze facturen werden opgenomen in het bevoorrecht passief van de failliete B.V.B.A.;

7. de N.V. B.S. heeft aan J. dieselbrandstoffen voor vrachtwagens geleverd, waarvoor zij tussen 23 april 1991 en 18 juni 1991 5 facturen opstelde. Deze facturen werden opgenomen in het gewoon passief van de failliete vennootschap;

8. gelet op de hoofdelijke borgstelling hebben beide geïntimeerden een beroep gedaan op de borg, gesteld door appellante;

Overwegende dat appellante thans verzoekt het eerste vonnis teniet te doen in zoverre het de oorspronkelijke vordering van G.T. gegrond verklaarde en beide aanvankelijke eiseressen hun vorderingen te ontzeggen en hen veroordelen tot de kosten;

...

Overwegende dat appellante de litigieuze borgstellingen verleende op basis van de verplichtingen voor de vervoerders die vervat liggen in het koninklijk besluit van 5 september 1978 tot vaststelling van de voorwaarden inzake de toegang tot het beroep van ondernemer van nationaal en internationaal goederenvervoer over de weg, als gewijzigd bij koninklijk besluit van 11 september 1987;

dat betreffende de bepalingen in dit koninklijk besluit definities van gebruikte begrippen worden gegeven in het koninklijk besluit van 8 september 1967 houdende algemeen reglement betreffende het vervoer van zaken met motorvoertuigen tegen vergoeding;

Overwegende dat, krachtens art. 38, § 1, eerste lid, van het koninklijk besluit van 5 september 1978 tot vaststelling van de voorwaarden inzake de toegang tot het beroep van ondernemer van nationaal en internationaal goederenvervoer over de weg, de borgtocht die vereist wordt van de vervoerder, dient tot waarborg van de schuldvorderingen voortspuitend uit de uitoefening van werkzaamheden gedekt door een vervoerbewijs, een algemene vergunning voor nationaal vervoer of een algemene vergunning voor internationaal vervoer;

dat art. 38 § 1, tweede lid, van hetzelfde besluit daaraan toevoegt dat de borgtocht alleen aangesproken kan worden door de houders van schuldvorderingen bedoeld in het eerste lid;

dat art. 2, 7°, van het koninklijk besluit van 9 september 1967 houdende algemeen reglement betreffende het vervoer van zaken met motorvoertuigen tegen vergoeding, de hiernavolgende definitie geeft van het begrip «vervoer van zaken tegen vergoeding»:

elk vervoer van zaken verricht:

1° ofwel, voor een tegenprestatie in geld, natura of in de vorm van om het even welke rechtstreekse of onrechtstreekse voordelen;

2° ofwel, met een verhuurd voertuig. In dit geval wordt beschouwd als bezoldigd vervoerder van zaken:

a) hij die een voertuig verhuurt dat uitsluitend wordt gebezigd voor het vervoer van zaken die in eigendom aan de huurder toebehoren of het voorwerp zijn van zijn handel, zijn bedrijf of zijn exploitatie ongeacht of de dienst van het voertuig al dan niet door de verhuurder of zijn personeel verzekerd wordt;

b) hij die een voertuig in huur neemt en hij die het voertuig verhuurt in de andere gevallen;

Overwegende dat, terwijl er vroeger betwisting was over de juiste draagwijdte van de borg ten aanzien van derdenschuldeisers van de vervoerders, thans aangenomen dient te worden dat de borgtocht niet onbeperkt tot waarborg strekt van alle vorderingen van derden tegen een vervoeronderneming, maar enkel tot zekerheid wordt gegeven voor de schuldvorderingen die rechtstreeks in verband staan hetzij met de uitoefening van een vervoer van zaken voor een tegenprestatie hetzij met een verhuurd voertuig (Cass., 25 april 1995, *R.W.*, 1995-96, 1308);

Overwegende dat in casu de interpretatie die het Hof van Cassatie gegeven heeft aan de bepalingen betreffende de draagwijdte van de borgstelling ten aanzien van derdenschuldeisers van vervoerders niet wordt betwist; dat de N.V. G.T. enkel stelt dat zij als verhuurder van voertuigen gerechtigd is de borg aan te spreken tot zekerheid van haar schuldvorderingen;

Overwegende dat de vordering van de N.V. B. betrekking heeft op de levering van dieselbrandstof aan de vervoeronderneming B.V.B.A. J.; dat een dergelijke vordering geen schuldvordering kan doen ontstaan op grond van het koninklijk besluit van 11 september 1987, aangezien deze schuldvordering geenszins voortspuit uit de uitoefening van werkzaamheden gedekt door een vervoervergunning, nu het kopen van dieselbrandstof ook zonder vervoervergunning kan; dat appellante op incidenteel beroep dan ook geen aanspraak kan maken op de toepassing van de waarborgen verleend bij dit koninklijk besluit; dat haar incidenteel beroep derhalve als ongegrond afgewezen moet worden;

Overwegende dat de vordering van de N.V. G. betrekking heeft op de huur van containerchassis, alsook op herstellingen van verhuurde chassis;

Overwegende dat geïntimeerde met recht een beroep doet op het bepaalde in art. 2, 7°, van het koninklijk besluit van 9 september 1967 om uit de definitie van het begrip «vervoer van zaken met een verhuurd voertuig» af te leiden dat haar vordering gewaarborgd is door de borgstelling van appellante;

dat in art. 2, 7°, 2b, van dit koninklijk besluit zowel diegene die een voertuig verhuurt, als diegene die een voertuig in huur neemt, beschouwd wordt als bezoldigd vervoerder van zaken met een verhuurd voertuig;

dat derhalve zowel huren als verhuren van voertuigen in casu beschouwd wordt als vervoerswerkzaamheden;

dat schuldvorderingen die hiermee rechtstreeks verband houden aanspraak kunnen laten gelden op de borgstelling;

dat daaruit besloten moet worden dat de schuldvorderingen die betrekking hebben op het verhuren van chassis aan een professionele vervoerder, alsook herstellingsfacturen volgens het beginsel «*accessorium sequitur principale*», rechtstreeks verband houden met de vervoerswerkzaamheden van de B.V.B.A. J. en derhalve de door appellante gestelde borg kunnen aanspreken op basis van het K.B. van 5 september 1978, als aangevuld bij K.B. van 11 september 1987;

...

NOOT – Zie, over deze problematiek, Stijns, S. en Vuye, H., «De verplichte borgstelling voor vervoerders: een betwist aspect van het economisch administratief recht», *R.W.*, 1995-96, 1289-1298, evenals de reactie hierop van Cauwe, C. en het wederantwoord van Stijns, S. en Vuye, H. in *R.W.*, 1996-97, 28-31; zie ook Brussel, 4 oktober 1995, *R.W.*, 1995-96, 1319.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

22 NOVEMBER 1996

Beslagrechter: de h. Franck

Advocaten: mrs. Smeets en Verstraeten en Naeyaert

Beslag en executie – Bewarend scheepsbeslag – Zeeschip – Begrip – Schip Greenpeace

Alle zeeschepen, dus ook pleziervaartuigen of vaartuigen bestemd voor wetenschappelijk onderzoek of voor milieubescherming die bestemd zijn voor de zeevaart, kunnen het voorwerp uitmaken van bewarend beslag op een zeeschip.

S. t/ N.V. C.

Overwegende dat de vordering van eisende partij, de stichting naar Nederlands recht S., ertoe strekt te zeggen voor recht dat de beschikking van 13 november 1996 van de beslagrechter alhier alsook het krachtens voormelde beschikking bij exploit van dezelfde datum van gerechtsdeurwaarder Beerten gelegde bewarend beslag op vaartuig, door onregelmatigheid zijn aangetast en als nietig moeten worden beschouwd;

...

Overwegende dat eisende partij blijkens het inleidend exploit primair stelt dat de door verwerende partij gevolgde rechtspleging (bewarend beslag op vaartuig) onregelmatig is op grond dat de «Sirius» geen «zeeschip» is in de zin van artikel 1 van de Zeewet en artikel 1467 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek aldus niet van toepassing zijn;

...

Overwegende dat eisende partij verwijst naar artikel 1 van de zeewet om te stellen dat een zeeschip waarop bewarend beslag gelegd kan worden steeds een commerciële doelstelling dient te hebben, zodat op het ms. Sirius, dat niet in bedrijfseconomische zin wordt geëxploiteerd, slechts bewa-

rend beslag op roerend goed mogelijk is waarop de regels van artikel 1415 van het Gerechtelijk Wetboek (een vordering die zeker, eisbaar en vaststaand is) en niet die van artikel 1468 van het Gerechtelijk Wetboek (een allegatie van een zeevordering) van toepassing zijn;

Overwegende dat artikel 1 van de zeewet van 10 februari 1908 echter uitdrukkelijk bepaalt dat de in dit artikel gestelde definitie van een zeeschip enkel geldt «met het oog op de toepassing van deze wet» (namelijk de zeewet = boek II Wetboek van Koophandel);

Overwegende dat het verdrag van Brussel van 10 mei 1952 betreffende de unificatie van bewarende beslagen op zeeschepen (bekrachtigd door de wet van 24 maart 1961) en waarop artikel 1467 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek (vijfde deel, titel II, hoofdstuk VII Gerechtelijk Wetboek, «Bewarende beslagen op zeeschepen en binnenschepen») betrekking hebben, voormeld onderscheid tussen zeeschepen met of zonder commercieel belang niet maakt;

Overwegende dat daaruit moet worden afgeleid dat alle zeeschepen, dus ook de pleziervaartuigen of de vaartuigen voor wetenschappelijk onderzoek of voor milieubescherming, die gewoonlijk gebruikt worden of die bestemd zijn voor de zeevaart, het voorwerp kunnen uitmaken van het bewarend beslag op zeeschip en dit overeenkomstig de wet van 24.3.1961 (zie L. Delwaide, Scheepsbeslag, nr. 7 e.v. – zie ook Cl. Van Aerde, Zeeschepen onder bewarend beslag, p. 7 e.v.);

Overwegende dat uit de door eisende partij voorgebrachte stukken, onder meer de «marine risks» opgenomen in de verzekeringspolis duidelijk blijkt dat het ms. Sirius een zeeschip is in de zin van voormeld verdrag, namelijk «een vaartuig dat gewoonlijk en hoofdzakelijk de zee bevaart of hier toe bestemd is en daarbij blootgesteld wordt aan de gevaren van de zee»; (zie C. VanAerde, o.c., p. 12 e.v.; L. Delwaide, o.c., voetnoot nr. 69 bij nr. 7, p. 17)

Overwegende dat daaruit volgt dat eisende partij ten onrechte beweert dat de door verwerende partij gevolgde rechtspleging (artikel 1467 e.v. Ger.W.) onregelmatig is;

...

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL

21e KAMER – 5 FEBRUARI 1996

Voorzitter: mevr. Schuermans

Advocaten: mrs. Clerens, De Formanoir loco Buyle en Lacombe loco Corvilain

Borgtocht en garantie – Bankgarantie op eerste verzoek – Verplichting van de garant – Interpretatie

De verplichting van de bank na afroep van een bankgarantie heeft een letterlijk karakter. De draagwijdte hiervan kan niet worden bepaald aan de hand van een interpretatie van de onderliggende rechtsverhoudingen.

A. t/ N.V. G.

Op 8 mei 1988 plaatste A. bij de handelsagent van de Engelse vennootschap F., de firma M.L.S. uit Nürnberg; een bestelling voor de aankoop van twee geautomatiseerde sol-

deerinstallaties, voor een totale prijs van 410.000 DM exclusief B.T.W.; de betaling diende evenwel te gebeuren op rekening van de Belgische zuster vennootschap F. N.V., die ook voor de facturatie zorgde; partijen kwamen overeen dat tegen overhandiging van een terugbetalingsgarantie op eerste verzoek, A. 30% van de verkoopprijs drie maanden vóór de levering zou overmaken op de rekening van de verkoper; bij schrijven van 18 september 1989 heeft de bank een bankgarantie op eerste verzoek afgeleverd ten voordele van A., voor een bedrag van 140.220 DM maximum en dit op verzoek van de N.V. F.

Deze bankgarantie is als volgt opgesteld:

Re: order nr A 642367:

«Our customer, S.A. F., (...) has advised us that a contract has been concluded between yourselves in connection with the abovementioned order.

This contract provides for an advance payment of 30%, i.e. DEM 140.220, against a bank guarantee of DEM 140.220.

We, (...), therefore guarantee you irrevocably and unconditionally the payment of an amount of DEM 140.220 maximum. We shall pay you this amount upon your first demand without regard to the merits of your demand.

This guarantee will enter into force when the above-mentioned advance payment is effectively credited to account n° 210-0496666-71, opened in the name of S.A.F. with our bank.

If no demand is made in accordance with the abovementioned conditions or in the absence of any extension of the guarantee duly approved by us, this guarantee will automatically expire on June 30th, 1990».

Op 10 oktober 1989 heeft A. een bedrag van 123.000 DM overgeschreven op de rekening van de N.V. F. bij de bank; op 28 juni 1990 heeft zij per aangetekend schrijven een beroep gedaan op de bankgarantie. Zij vorderde de betaling van het bedrag van 123.000 DM, dat zij als voorschot had gestort; bij schrijven van 9 juli 1990 weigerde de bank op dit verzoek in te gaan stellende dat de bankgarantie nooit in werking is getreden, daar overeenkomstig de bankgarantie een bedrag van 140.220 DM moest gestort worden; A. liet hierop weten dat het verschil van 17.220 DM overeenstemde met de niet verschuldigde B.T.W. van 14%.

Overwegende dat verweerster terecht stelt dat de voorwaarden waaronder op de bankgarantie een beroep kon worden gedaan, in casu niet waren vervuld; dat uit de tekst van de bankgarantie blijkt dat deze in werking trad na de effectieve storting van een voorschot «gelijk aan 30%, d.i. 140.220 DM», op een rekening van de opdrachtgever geopend in de boeken van de bank; dat deze voorwaarde niet werd nageleefd, aangezien eiseres 123.000 DM gestort heeft in plaats van 140.220 DM;

Overwegende dat de bankgarantie een abstract karakter heeft, en derhalve geacht wordt los te staan van zowel de dekkings- als de valutaverhouding; dat de onderliggende verhouding niet tegengeworpen kan worden aan de bank; dat eiseres bijgevolg zich tevergeefs beroept op het feit dat zij niet meer dan 123.000 DM als voorschot op de aankoopsprijs verschuldigd was, d.i. 30% van de nettoverkoopprijs, 410.000 DM daar geen B.T.W. kon worden aangerekend; dat dit verweer uitsluitend de aan de bankgarantie onderliggende verhouding betreft; dat daarentegen ter uitvoering van de bankgarantie, een bedrag van 140.220 DM betaald moest worden; dat als voorwaarde voor de inwerkingtreding geenszins de effectieve storting van een voorschot van 30% van

de verkoopprijs werd bedongen, maar wel de effectieve storting van «30%, i.e. 140.220 DM»; dat «i.e.» de afkorting is van «id est», zodat het bedrag in cijfers geschreven ten aanzien van de bank geacht moet worden overeen te stemmen met het voorschot waarvan de betaling als voorwaarde voor de inwerkingtreding van de bankgarantie werd gesteld; dat de draagwijdte van de gestelde voorwaarde uit de tekst van de garantiebrief blijkt aangezien het bedrag van 140.220 DM daarin nauwkeurig wordt vermeld; dat in strijd met de stelling van eiseres, de bank bij de opvraging van de garantie, niet moet onderzoeken welke de bedoeling was van de partijen aan de onderliggende overeenkomst, en evenmin moet nagaan of de in de bankgarantie gestelde voorwaarde op een vergissing steunt;

Overwegende dat de termen «DM 140.220 maximum» in de bankgarantie de uitbetalingsplicht van de bank tot dit bedrag begrenst; dat daarentegen een bepaald bedrag vastgesteld werd als voorwaarde voor de inwerkingtreding van de bankgarantie; dat de bedingen van de bankgarantie geenszins dubbelzinnig zijn; dat de door eiseres verweten dubbelzinnigheid enkel voortvloeit uit de lezing van de bedingen van de bankgarantie met die van de bestelling nr. A 64 2367; dat, zoals verweerster terecht stelt, de bankgarantie los staat van de valutaverhouding welke niet in aanmerking komt voor de interpretatie van de voorwaarden waaronder de bank zich verbonden heeft; dat hieruit volgt dat de vordering als ongegrond moet worden afgewezen;

...

VREDEGERECHT TE SINT-NIKLAAS

1e KANTON – 26 DECEMBER 1995

Rechter: de h. Van Gysel

Advocaten: mrs. Van den Branden en De Brabandere

Huur – Twee mede-eigenaars – Door de huurder aan één mede-eigenaar betekende opzegging – Mandaat van de ene mede-eigenaar aan de andere

Indien een huurovereenkomst door twee mede-eigenaars-verhuurders is aangegaan, dient een van de huurder uitgaande opzegging, om rechtsgeldig te zijn, aan beide verhuurders te worden betekend, behoudens indien de ene aan de andere een mandaat heeft gegeven. Te dezen kan het bestaan van zo'n mandaat worden afgeleid uit het feit dat alle briefwisseling met de huurder steeds door één mede-eigenaar werd ondertekend, dat op het briefhoofd steeds de naam en het adres van die mede-eigenaar en de naam en het adres van de andere mede-eigenaar werden vermeld en dat na de aan de eerstgenoemde mede-eigenaar betekende opzegging, deze het pand te huur stelde, wat alleen maar met het medeweten en de goedkeuring van de andere mede-eigenaar kan gebeurd zijn.

V. t/ N.V. F.I.

(...)

De beëindiging van de huurovereenkomst:

A. Het betreft dus handelshuur en de overeenkomst werd schriftelijk opgesteld en geregistreerd. Als verhuurders worden de eisers vermeld (broer en zuster) en als huurster de verweerster P.V.B.A. S. die van naam is veranderd.

De overeenkomst is door alle partijen behoorlijk ondertekend, ook door de tweede eiseres.

De huur heeft een aanvang genomen op 1 maart 1986, zodat de eerste negenjarige periode zou eindigen op 28 februari 1995.

De verweerster kon ook opzeggen tegen het einde van iedere driejaarlijkse periode, mits een opzegging van zes maanden in acht werd genomen.

De verweerster heeft opgezegd tegen het einde van de tweede driejarige periode.

Die opzegging, die uiterlijk vóór september 1991 diende te gebeuren, is reeds gebeurd op 22 april 1991, door een aangetekende brief te verzenden, *enkel aan de eerste eiser*.

Daarop laat de eerste eiser na ontvangst van die brief niets van zich horen.

Dat doet de tweede eiseres wel met een aangetekende brief van 29 november 1991, dit is op een ogenblik dat het reeds te laat is geworden om nog in nuttige orde ook aan haar een opzeggingsbrief te verzenden;

De tweede eiseres schrijft: «Ik verneem nu van mijn broer mede-eigenaar dat U bij brief van 22 april 1991 opzegging betekende van deze handelshuurovereenkomst tegen 28 februari 1992. Ik moet vaststellen dat deze opzegging nietig is, aangezien ik als mede-eigenaar geen opzeggingsbrief heb ontvangen en de opzeggingsbrief niet aan mij tegenwerpbaar is. De gedane opzegging kan dus geen gevolgen hebben.»

Op 29 november 1991 was het pand echter al te huur gesteld door de eiser(s). Dit blijkt uit de stukken 2 en 3 in het dossier van de verweerster. Br-Immo werd met de verhuur belast en er werd een huurprijs gevraagd van 75.000 frank.

Br-Immo maakte reclame en voerde onder meer onderhandelingen met zekere I.T.A., die met een brief van 7 november om bijkomende uitleg vraagt.

De verweerster betaalde slechts een huurprijs van 51.769 frank en blijkbaar heeft Br-Immo geen huurder op korte termijn kunnen aantrekken, wegens die vraagprijs van 75.000 frank;

Het is die te hoge vraagprijs die de verweerster parten heeft gespeeld. Het is immers duidelijk, dat afgezien van de huurschade, de eisers, zonder zich te bekommeren om de niet-opzegging aan de tweede eiseres, het pand aan een derde hadden verhuurd. Het had anders geen zin reeds in november 1991 publiciteitskosten te maken om een nieuwe huurder aan te trekken.

De eisers zijn er echter niet in gelukt een huurder te vinden, die 75.000 frank wilde betalen; Ware dat wel het geval geweest, dan zou nooit meer gesproken geweest zijn over het ontbreken van een tweede opzeggingsbrief en waren partijen in vrede uit elkaar gegaan. Wellicht had alsdan ook de huurschade voor geen obstakel gezorgd. Uiteindelijk is de huurschade betrekkelijk beperkt en wordt dikwijls van geen belang wanneer een nieuwe huurder opdaagt, die dan toch gewoonlijk aan het pand veranderings- en verbeteringswerken wil aanbrengen. Het is onze overtuiging, dat bij tijdig vinden van een goede huurder er zelfs geen proces was gekomen nopens de huurschade, vooral ook nu de verweerster

had aangeboden de schade wat betreft de deur (22.000,- frank) te betalen.

B. Nu de solidariteit tussen de verhuurders als mede-eigenaars niet contractueel is bepaald, had de verweerster, om rechtsgeldig te kunnen opzeggen, de opzegging aan beide verhuurders moeten betekenen. De verweerster betwist die regel niet.

Ondanks het ontbreken van een tijdige opzegging aan de tweede eiseres, meent de verweerster dat haar opzegging toch als rechtsgeldig beschouwd moet worden.

Zij steunt daarbij op het beweerde mandaat dat de tweede eiseres aan de eerste eiser zou hebben gegeven. Het is juist dat na de ondertekening van de huurovereenkomst, alle briefwisseling tussen partijen zich heeft afgespeeld tussen de verweerster en de eerste eiser. Die briefwisseling heeft betrekking op te veel betaalde huur, op herstellingen, op aanpassing van de prijs aan de index, enz.

De eerste eiser heeft echter «zijn brieven» inderdaad steeds alleen ondertekend, maar als briefhoofd wordt steeds vermeld «Andreas V.» plus adres en «Magda V.» plus adres.

Het is juist dat het mandaat, zoals gesteld door de verweerster, met alle middelen rechtens bewezen kan worden; (zie C. Paulus, R. Boes, *Lastgeving*, 1978, nr. 110, blz. 70).

Er zijn voldoende overeenstemmende en door de eerste eiser verrichte handelingen van dien aard, dat de verweerster mocht veronderstellen dat de eerste eiser over dergelijke lastgeving beschikte.

Hij ondertekende niet alleen alle brieven, maar ofwel hebben beiden het pand te huur gesteld, ofwel heeft de eerste eiser zulks alleen gedaan, maar dan met medeweten en goedkeuring van zijn zuster. Een dergelijke houding wijst op een lastgeving, minstens op een schijnmandaat en dat veronderstelt niet dat de eerste eiser vrijwillig de verweerster heeft willen misleiden aangaande zijn recht de zaken alleen af te handelen; Zie noot onder Cass., 20 juli 1988, *R.W.*, 1989-90, 1425, van A. Van Oevelen, voornamelijk sub 5: «... Er zijn verscheidene uitspraken waarin een lastgever geacht wordt juridisch verbonden te zijn door de rechtshandelingen die zijn lasthebber slechts schijnbaar binnen de grenzen van de hem verleende vertegenwoordigingsbevoegdheid heeft verricht, als deze schijn aan de gedragingen van de lastgever is toe te rekenen, maar zonder dat wordt vastgesteld dat de lastgever deze schijn op een foutieve wijze in het leven heeft geroepen.»

Vooraf dus ook door de gedragingen van de eerste eiser na de opzegging, is het duidelijk geworden dat de verweerster zich niet heeft vergist, dat zij regelmatig erop mocht vertrouwen dat de opzegging alleen door de eerste eiser kon worden afgehandeld. Er is naast de briefwisseling tijdens de overeenkomst, vooral het feit dat de eiser het pand te huur heeft gesteld en bovendien zijn er tussen de eisers nooit tegenstrijdige belangen geweest, nu zij dezelfde raadsman hebben;

...

EUROPESE RECHTSPRAAK IN KORT BESTEK

Coördinator: Jan Wouters

Hof van Justitie, 28 maart 1996

Vrij verrichten van diensten – Werkgeversbijdragen – Getrouwheidszegels – Weerverletzegels

Met dit arrest van het Hof van Justitie komt er een einde aan een langdurige discussie tussen de Belgische RSZ en buitenlandse werkgevers omtrent de vraag of buitenlandse werkgevers die gevestigd zijn in een andere lidstaat en die tijdelijk werkzaamheden komen verrichten in België, verplicht kunnen worden werkgeversbijdragen te betalen voor aanvullende socialezekerheidsvoordelen zoals weerverlet- en getrouwheidszegels voor hun met die werkzaamheden belaste werknemers, zelfs wanneer die werkgevers voor dezelfde werknemers en voor dezelfde periode van activiteit reeds vergelijkbare werkgeversbijdragen verschuldigd zijn in de staat waar ze zijn gevestigd (zie omtrent deze problemstelling uitgebreid I. Briers en Y. Jorens, «Fondsen voor Bestaanszekerheid en buitenlandse werkgevers: enige Europeesrechtelijke bedenkingen», *R.W.*, 1992-93, 1425 e.v.). In België worden die aanvullende sociale voordelen verschaft door de zgn. Fondsen voor Bestaanszekerheid, welke worden opgericht binnen een paritair comité. Zodra buitenlandse werkgevers hun werknemers in België tewerkstellen in een bepaalde bedrijfstak, behoren ze tot het ressort van het betrokken paritair orgaan en zijn ze volgens de Belgische bevoegde instellingen gehouden tot het betalen van de werkgeversbijdragen. In casu verzet een in Luxemburg gevestigde onderneming zich tegen de betaling van de werkgeversbijdragen voor getrouwheids- en weerverletzegels voor een aantal arbeiders van deze onderneming die tijdelijk op een bouwterrein in Aarlen werkzaam waren.

Aan de hand van zijn gevestigde rechtspraak gaat het Hof na of de vrijheid van dienstverrichting geschorren is. Zo wijst het Hof erop dat, hoewel die verplichting tot het betalen van bijdragen onder dezelfde voorwaarden van toepassing is op zowel Belgische als buitenlandse werkgevers en deze regeling op het eerste gezicht niet discrimineert, die verplichting toch in strijd is met het vrij dienstenverkeer. Dit vrij verkeer vereist immers niet alleen de afschaffing van iedere discriminatie van een in een andere lidstaat gevestigde dienstverrichter op grond van diens nationaliteit, maar tevens de opheffing van iedere beperking – ook indien deze zonder onderscheid naar nationaliteit geldt voor binnenlandse dienstverrichters en dienstverrichters uit andere lidstaten – die de werkzaamheden van de dienstverrichter die in een andere lidstaat is gevestigd, belemmert (zie ook bv. arrest van 25 juli 1991, zaak 76/90, *Säger, Jur.*, 1991, 4221, r.o. 13, en arrest van 9 augustus 1994, zaak 43/93, *Vander Elst, Jur.*, 1994, 3803, r.o. 14).

Zoals het Hof reeds veelvuldig had geargumenteed, kan de vrijheid van dienstverrichting slechts worden beperkt door regelingen die hun rechtvaardiging vinden in het algemeen belang, voor iedereen gelden die is gevestigd op het grondgebied van de staat waar de dienst wordt verricht, en voor zover deze regelingen objectief noodzakelijk blijken te zijn om dit algemeen belang te waarborgen (zie bv. arrest van 26

februari 1991, zaak 180/89, Commissie/Italië, *Jur.*, 1991, 709, r.o. 17; arrest van 26 februari 1991, zaak 198/89, Commissie/Griekenland, *Jur.*, 1991, 727, r.o. 18).

Dat er een belemmering bestaat, is duidelijk. Het feit dat de buitenlandse werkgever tweemaal bijdragen moet betalen, beïnvloedt immers de kosten van de uit te voeren werken in het land van ontvangst, en deze extra last brengt deze onderneming in een nadelige situatie t.a.v. zijn concurrenten die gevestigd zijn in het land van ontvangst. Hierdoor wordt de mededinging vervalst. Deze werkgever wordt gediscrimineerd omdat men vergeet rekening te houden met de omstandigheid dat reeds voor dezelfde werknemers en dezelfde tijdvakken bijdragen worden betaald in het buitenland. Bestaat er dan geen rechtvaardigingsgrond in het algemeen belang voor deze ongelijkheid? De sociale bescherming van de werknemer en in het bijzonder het feit dat de werknemer hierdoor een socialezekerheidsvoordeel krijgt, is zo een rechtvaardiging. Beperkingen van de vrijheid van dienstverrichting moeten echter niet alleen een rechtvaardiging vinden in het algemeen belang, ze moeten ook objectief noodzakelijk zijn om de bescherming van de erdoor beoogde belangen te verzekeren. Het Hof had er al eerder op gewezen dat een regeling niet objectief noodzakelijk is wanneer de doelstellingen reeds gerealiseerd zijn door vergelijkbare regels gesteld in de lidstaat waar de dienstverrichting is gevestigd (zie bv. arrest van 4 december 1986, zaak 205/84, Commissie/Duitsland, *Jur.*, 1986, 3755, r.o. 27). Nu betaalde deze Luxemburgse onderneming reeds in het land van vestiging bijdragen in het kader van vergelijkbare regelen. Daar deze cumulatie van bijdrageverplichtingen geen extra voordeel oplevert voor de werknemers, valt deze bijdrageplicht niet objectief te rechtvaardigen. Essentiële voorwaarde is wel dat het gaat om vergelijkbare maatregelen. Geenszins is het echter vereist dat er een volstrekte gelijkheid bestaat tussen beide regelingen en dat beide regelingen dezelfde waarde aan voordelen uitkeren (zie hierover uitgebreid Y. Jorens, *De rechtspositie van niet-EU-onderdanen in het Europees sociale-zekerheidsrecht*, Brugge, die Keure, 1996, hoofdstuk II, § 2, II, D, 1, en E, 4, a, 4 (proefschrift)). Volgens het Hof is het voldoende dat beide regelingen met elkaar vergelijkbaar zijn in die zin dat ze eenzelfde doelstelling of functie hebben. Dat de percentages van de premies en de wijze van betaling verschillen, impliceert dus niet dat beide regelingen niet vergelijkbaar zijn.

(Eerste Kamer – Zaak C-272/94, Guiot)

Y. Jorens

Hof van Justitie, 28 maart 1996

Sociale zekerheid van migrerende werknemers – Gezinsbijslagen – Werkloze wiens gezinsleden wonen in een andere dan de bevoegde staat

De heer Moreno is een Spanjaard die in Duitsland werkzaam is geweest en uit dien hoofde kinderbijslag ontving voor zijn in Spanje studerende kinderen. Wanneer Moreno wordt ontslagen, moest volgens de Duitse wetgeving een opzeggingstermijn in acht worden genomen. Met toestemming van Moreno echter wordt deze termijn niet in acht genomen en betaalde zijn werkgever hem een ontslagvergoeding. De Duit-

se wetgeving voorziet in dat geval in een schorsing van het recht op werkloosheidsuitkeringen. De duur van deze schorsing is afhankelijk van het bedrag van de vergoeding. Daarenboven wordt Moreno gedurende een bepaalde wachttijd uitgesloten van het recht op werkloosheidsuitkeringen omdat hij de werkloosheid zelf heeft veroorzaakt. Gedurende deze periode is de werkloze echter wel verzekerd tegen ziekte en tegen ongevallen. Tijdens deze schorsingsperiodes blijft het recht op werkloosheidsuitkeringen weliswaar in beginsel bestaan, maar feitelijk worden er geen werkloosheidsuitkeringen betaald. De schorsingsperiodes komen in mindering op de volledige periode waarover de werkloze recht heeft op werkloosheidsuitkeringen.

De Duitse bevoegde socialezekerheidsinstellingen weigerden aan Moreno gedurende deze schorsings- en uitsluitingsperiode gezinsbijslagen uit te betalen voor zijn in Spanje woonachtige kinderen, daar Moreno niet «krachtens de wettelijke regeling van een lidstaat werkloosheidsuitkering had genoten» als vereist in artikel 74 van de socialezekerheidsverordening 71/1408/EG. Is deze weigering terecht, m.a.w. vereist artikel 74 dat de betrokkene daadwerkelijk werkloosheidsuitkeringen ontvangt?

Gedurende de periode van schorsing heeft de betrokkene weliswaar geen werkloosheidsuitkeringen verkregen, maar hij heeft wel van zijn werkgever bij de opzegging van zijn arbeidsovereenkomst een vergoeding ontvangen. Is deze vergoeding gelijk te schakelen met een werkloosheidsuitkering? Het Hof herinnert aan zijn welbekende rechtspraak dat een uitkering als een socialezekerheidsuitkering kan worden beschouwd wanneer zij, zonder individuele en discretionaire beoordeling van de persoonlijke behoeften, aan de rechthebbers wordt toegekend op grond van een wettelijk omschreven situatie en verband houdt met een van de in artikel 4, lid 1, van verordening 71/1408/EG genoemde eventualiteiten (zie bv. arrest van 2 augustus 1993, zaak 66/92, Acciardi, *Jur.*, 1993, 4567, r.o. 14, en arrest van 10 maart 1993, zaak 111/91, Commissie/Luxemburg, *Jur.*, 1993, 817, r.o. 29). Welnu, een ontslagvergoeding moet als een werkloosheidsuitkering worden beschouwd. Het begrip schorsing van de uitkeringen impliceert zelf al dat het recht op uitkeringen blijft bestaan, doch dat de betaling ervan pas op het einde van de schorsingsperiode zal worden hervat. Daarenboven komt de bedoelde vergoeding gedeeltelijk in de plaats van de werkloosheidsuitkering waarop een werkloze in beginsel recht heeft en deze vergoeding heeft bijgevolg een rechtstreekse band met het risico van werkloosheid. Wat de maatregel van de tijdelijke uitsluiting betreft, moet worden onderzocht of deze maatregel de betrokkene het genot van elke werkloosheidsuitkering ontzegt. Welnu, artikel 74 bezigt de term werkloosheidsuitkeringen zonder te onderscheiden tussen uitkeringen en andere prestaties en zonder als voorwaarde voor zijn toepassing te bepalen dat de belanghebbende alle prestaties geniet waarin de wettelijke regeling van de bevoegde staat voor de werkloosheidsperiode voorziet. Er wordt dus niet gepreciseerd of deze term alleen uitkeringen in geld omvat, of ook andere prestaties in verband met werkloosheid kan omvatten. Deze bepaling stelt dus geen enkele voorwaarde met betrekking tot de aard van de prestaties bij werkloosheid. Voor zover de van het recht op werkloosheidsuitkeringen in contanten uitgesloten werkloze krachtens de wetgeving gedekt blijft tegen de risico's van ziekte en ongeval, moet derhalve de uitdrukking «werkloosheidsuitkerin-

gen krachtens de wetgeving van een lidstaat» in artikel 74 worden verstaan als mede betrekking hebbend op dat soort prestaties. Een werkloze die gedekt blijft tegen ziekte en ongeval moet dus worden geacht werkloosheidsuitkeringen te krijgen in de zin van artikel 74.

(Zesde kamer – Zaak C-243/94, Moreno)

Y. Jorens

Hof van Justitie, 30 april 1996

Sociale zekerheid van migrerende werknemers – Gezinsleden – Afgeleide rechten

Gedurende meer dan twintig jaar is het vaste rechtspraak van het Hof van Justitie geweest dat gezinsleden onder de socialezekerheidsverordening 71/1408/EG beperktere rechten hebben dan werknemers en zelfstandigen. Terwijl een werknemer of een zelfstandige zich op de in verordening 71/1408/EG bedoelde rechten als op eigen rechten kan beroepen, konden gezinsleden slechts aanspraak maken op afgeleide rechten, d.w.z. rechten verkregen in de hoedanigheid van gezinslid of nabestaande van een werknemer of een zelfstandige (zie bv. arrest van 23 november 1976, zaak 40/76, Kermaschek, *Jur.*, 1976, 1669, r.o. 7-8; arrest van 20 juni 1985, zaak 94/84, Deak, *Jur.*, 1985, 1873, r.o. 11 en 14, en arrest van 8 juli 1992, zaak 243/91, Taghavi, *Jur.*, 1992, 4401, r.o. 7; zie hierover uitgebreid Y. Jorens, *De rechtspositie van niet-EU-onderdanen in het Europees socialezekerheidsrecht*, Brugge, die Keure, 1996, hoofdstuk II, § 2, I, 4 (proefschrift)). In de zaak Cabanis-Issarte wordt het Hof uitdrukkelijk de mogelijkheid geboden terug te komen op die rechtspraak. De feiten zijn als volgt. Mevrouw Cabanis-Issarte is de Franse weduwe van een migrerend werknemer die zich vrijwillig wil verzekeren onder de Nederlandse Algemene Ouderdomswet (AOW). Deze mogelijkheid tot vrijwillige verzekering kent wel een onderscheid tussen Nederlanders en vreemdelingen. Nederlandse onderdanen dienen een lagere premie te betalen dan vreemdelingen. Mevrouw Cabanis-Issarte meent nu dat ze via het principe van de gelijkheid van behandeling van artikel 3 van verordening 71/1408/EG aanspraak kan maken op de premiekortingen die gelden voor de eigen Nederlandse onderdanen. De procedure in deze zaak was opmerkelijk. Advocaat-generaal Tesauo was in zijn eerste conclusie van oordeel dat de betrokkene zich via het non-discriminatiebeginsel van artikel 3 niet kon beroepen op de premiekorting, daar de aansluiting bij een stelsel van vrijwillige verzekering aan te merken is als een eigen recht en de betrokkene volgens de vaste rechtspraak van het Hof als nagelaten betrekking enkel recht heeft op afgeleide rechten. Het Hof besloot vervolgens tot een wederopening van de mondelinge behandeling waarbij de zaak naar het voltallig hof werd doorverwezen om het standpunt te horen van alle betrokken partijen over het in zijn rechtspraak gemaakte onderscheid tussen de eigen en de afgeleide rechten. Het Hof – daarin de tweede conclusie van zijn advocaat-generaal volgend – komt inderdaad terug op zijn twintigjarige rechtspraak. Het Hof wijst erop dat het arrest Kermaschek, dat aan de basis lag van het onderscheid tussen eigen en afgeleide rechten, beperkend moet worden geïnterpreteerd. In die zaak ging het immers om een niet-EU-onderdaan die zich enerzijds als

werknemer niet op verordening 71/1408/EG kon beroepen omdat ze niet de nationaliteit van een lidstaat van de Europese Unie bezat, maar anderzijds zich evenmin als gezinslid kon beroepen op verordening 71/1408/EG daar de bepalingen van de verordening waarop ze zich beriep (samentellingsregel bij werkloosheidsuitkeringen), uitsluitend van toepassing waren op werknemers. Deze situatie verschilt echter van de onderhavige. Het Hof wijst er vervolgens op dat het nondiscriminatiebeginsel krachtens artikel 3 van toepassing is op «alle personen op wie de bepalingen van deze verordening van toepassing zijn», zonder dat hierbij een onderscheid wordt gemaakt tussen werknemers en gezinsleden. Daarenboven zou het feit dat de weduwe zich niet kan beroepen op het non-discriminatiebeginsel een inbreuk betekenen op het vrij verkeer van werknemers dat mede de integratie van de gezinsleden in de ontvangende staat inhoudt. Men mag niet vergeten dat de betrokkene juist wegens het vrij verkeer van haar echtgenoot het recht heeft gehad naar Nederland te komen en daar tevens een pensioen heeft verworven. Daar komt nog bij dat het onderscheid tussen eigen en afgeleide rechten in strijd zou zijn met het principe van de eenvormige toepassing van de Europese gemeenschapsvoorschriften, omdat het de toepasselijkheid van deze voorschriften op particulieren laat afhangen van de vraag of de toepasselijke nationale wetgeving de in het geding zijnde uitkeringen als eigen of als afgeleid recht kwalificeert.

Het Hof heeft in de zaak Cabanis-Issarte van de mogelijkheid gebruik gemaakt om een eind te maken aan het kunstmatig aanvoelend onderscheid tussen eigen en afgeleide rechten. Om dwingende overwegingen van rechtszekerheid wordt de werking van dit arrest in de tijd beperkt en kan op dit arrest geen beroep worden gedaan tot staving van aanspraken op uitkeringen met betrekking tot vóór de datum van de uitspraak ervan gelegen tijdvakken, tenzij het gaat om personen die vóór die datum een rechtsvordering hebben ingediend.

Hiermee is niet gezegd dat de gezinsleden aanspraak hebben op alle onder verordening 71/1408/EG vallende socialezekerheidsuitkeringen, maar wel dat ze via het principe van de gelijkheid van behandeling en voor zover de verordening er zich niet tegen verzet, aanspraak hebben op alle uitkeringen die aan de nationale onderdanen toekomen en die niet samenhangen met de uitoefening van een werkzaamheid en die dus geen eigen recht uitmaken voor de werknemer. De rechtspraak in de zaak *Kermaschek* wordt dan ook beperkt tot de situatie waar een gezinslid zich op de bepalingen beroept van verordening 71/1408/EG welke uitsluitend van toepassing zijn op werknemers; we denken met name aan de arbeidsongevallen, beroepsziekten en werkloosheidsuitkeringen (zie hierover verder uitgebreid bij Y. Jorens, *De rechtspositie van niet-EU-onderdanen in het Europees socialezekerheidsrecht*, Brugge, die Keure, 1996, hoofdstuk II, § 2, I, 4. (proefschrift)).

(Voltallig Hof – Zaak C-308/93, Cabanis-Issarte)

Y. Jorens

WETGEVING IN KORT BESTEK

Onder de zorg van de Faculteit van de Rechtsgeleerdheid van de V.U.B. (coördinatie: prof. dr. M. van Damme)

Dit overzicht betreft de wetgeving bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 21 december 1996 op 31 december 1996 en kwam tot stand met medewerking van A.M. Baeke, G. Debersaques, P. Dufaux, K. Neiryndck, R. Pascariello en L. Veny.

Teruggave van bepaalde cultuurgoederen aan andere Staten

De wet van 28 oktober 1996 (B.S., 21 december 1996, 31.865) regelt de teruggave van cultuurgoederen die op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van bepaalde buitenlandse Staten zijn gebracht.

Wanneer een cultuurgoed, dat op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van een Staat is gebracht, zich in België bevindt, kan die Staat, bij de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel, een vordering tot teruggave instellen tegen degene die het goed in handen heeft.

Indien wordt bewezen dat de vordering betrekking heeft op een cultuurgoed dat op onrechtmatige wijze, op zijn vroegst op 1 januari 1993, buiten het grondgebied van de verzoekende Staat is gebracht, moet de rechtbank, onder voorbehoud van verjaring, de teruggave van het gevorderde cultuurgoed gelasten. De vordering tot teruggave verjaart één jaar na de datum waarop de plaats waar het cultuurgoed zich bevindt en de identiteit van de bezitter van dat goed ter kennis van de verzoekende Staat zijn gekomen. In elk geval verjaart de vordering dertig jaar na de datum waarop het cultuurgoed op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van de verzoekende Staat is gebracht.

Wanneer de rechtbank de teruggave van het cultuurgoed aan de verzoekende Staat gelast, wordt aan de bezitter een billijke vergoeding toegekend. Het is voldoende dat de goede trouw aanwezig was op het ogenblik van de verkrijging. De goede trouw wordt steeds vermoed, en degene die zich op kwade trouw beroept, moet die bewijzen. De verzoekende Staat kan van de personen die verantwoordelijk zijn voor het op onrechtmatige wijze buiten zijn grondgebied brengen van het cultuurgoed, de terugbetaling vorderen van de vergoeding en van de ten zijne laste gelegde kosten.

R.P.

Gezinsbijslag – Leeftijdsbijslag

Het koninklijk besluit van 10 december 1996 (B.S., 21 december 1996, 31.872) bevat een aantal maatregelen betreffende de gezinsbijslag welke moeten bijdragen tot de realisatie van het financieel evenwicht van de sociale zekerheid. Het bedrag van de leeftijdsbijslagen wordt gehalveerd, maar blijft wel volledig behouden voor de rechthebbende die gepensioneerd of werkloos is, wanneer het kind gehandicapt of wees is, en als overgangsmaatregel voor kinderen geboren vóór 1 januari 1997.

A.M.B.

Groei-norm uitgaven – Sector gezondheidszorgen

Het koninklijk besluit van 10 december 1996 tot verlenging van de norm voor de maximale reële groei van de uitgaven in de sector gezondheidszorgen, ter uitvoering van artikel 10, 5°, van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels (B.S., 21 december 1996, 31.876), behoudt de in artikel 40, § 1, van de gecoördineerde wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, vastgelegde groeicnorm van maximaal 1,5 % voor de periode 1995-2000. De uitzonderlijke uitgaven, die niet worden opgenomen in de berekeningsbasis voor de toepassing van de norm, kunnen jaarlijks worden vastgelegd in een K.B.

A.M.B.

Forfaitair aandeel ziekenhuispatiënten

Het koninklijk besluit van 12 december 1996 tot wijziging van artikel 37, § 5, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, met toepassing van artikel 3, § 1, 1° en 4°, en § 2, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie (B.S., 21 december 1996, 31.879), voorziet in een wettelijke basis voor de invoering van een forfaitair aandeel – naast een persoonlijk aandeel – van de patiënt in de kostprijs van sommige verstrekkingen, die worden verleend aan een in het ziekenhuis opgenomen patiënt.

A.M.B.

Huisarbeid

Gezien de stijgende populariteit van huisarbeid kon een aangepast wettelijk kader niet uitblijven. In de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten wordt bij wet van 6 december 1996 (B.S., 24 december 1996, 31.993) een regeling i.v.m. huisarbeid ingevoegd. Onder huisarbeid wordt verstaan de tewerkstelling van werknemers die tegen loon arbeid verrichten onder het gezag van een werkgever, in hun woonplaats of op elke andere door hen gekozen plaats, zonder dat zij onder het toezicht of de rechtstreekse controle van deze werkgever staan. Het kan gaan om een arbeidsovereenkomst voor bedienden of voor werklieden.

Algemene regel is dat de bepalingen van de arbeidsovereenkomsten voor werklieden of voor bedienden van toepassing zijn voor zover er niet specifiek door de bepalingen betreffende de huisarbeid van wordt afgeweken. De werknemer die soms thuis en soms in de onderneming werkt, valt deels onder de algemene regels van zijn statuut en deels onder de specifieke regels van de thuisarbeid. De werkgever dient de voor de arbeid nodige hulpmiddelen ter beschikking van de thuiswerker te stellen.

Met iedere afzonderlijke thuiswerker dient een arbeidsovereenkomst schriftelijk en afzonderlijk te worden opgesteld. Dit geschrift voor tewerkstelling van huisarbeiders wordt beschouwd als een sociaal document in de zin van het K.B. nr. 5 van 23 oktober 1978, dat door de werkgever verplicht moet worden bijgehouden. In die arbeidsovereen-

komst dienen een aantal specifieke regels te worden opgenomen. Zo moet in de arbeidsovereenkomst onder meer een regeling worden opgenomen voor de vergoeding van de kosten die aan de huisarbeid verbonden zijn, de plaats die de huisarbeider heeft gekozen om zijn arbeid te verrichten, een beschrijving van het overeengekomen werk en de overeengekomen arbeidsregeling of het werkrooster. Indien er geen dergelijke arbeidsovereenkomst is aangegaan, kan de huisarbeider op elk ogenblik een einde maken aan de arbeidsovereenkomst zonder naleving van een opzeggingstermijn of -vergoeding.

Naast het loon ontvangt de huisarbeider een forfaitair bedrag dat 10 % van het loon bedraagt. Dit bedrag moet de kosten vergoeden die aan de huisarbeid verbonden zijn. De werknemer kan evenwel aan de hand van stavingsstukken aantonen dat zijn werkelijke kosten hoger liggen dan 10 % van het loon. Bij ziekte dient de werknemer de werkgever onmiddellijk op de hoogte te brengen van zijn arbeidsongeschiktheid. Binnen twee werkdagen vanaf de dag van de ongeschiktheid dient de werknemer een medisch getuigschrift te bezorgen.

Door de wet van 6 december 1996 worden tevens wijzigingen aangebracht in de arbeidswet van 16 maart 1971. In die wet wordt een artikel 3bis ingevoegd volgens hetwelk de bepalingen betreffende de arbeidsduur en de zondagsrust niet van toepassing zijn op de huisarbeiders. De Koning kan evenwel op voorstel van het bevoegd paritair orgaan deze bepalingen toch op de huisarbeiders van toepassing verklaren.

Indien de werkgever een vacante betrekking heeft, kan de huisarbeider bij zijn werkgever een aanvraag indienen tot het verkrijgen van een dienstbetrekking binnen de onderneming.

De wet treedt in werking op 1 maart 1997. De bepalingen betreffende de arbeidsovereenkomst voor huisarbeiders zijn pas van toepassing op de lopende arbeidsovereenkomsten bij het verstrijken van een termijn van één jaar na de bekendmaking van deze wet in het Belgisch Staatsblad. De lopende overeenkomsten moeten dus vóór 24 december 1997 schriftelijk in de vorm en onder de voorwaarden bepaald door deze wet, worden opgesteld.

P.N.D.

Bevordering van de werkgelegenheid – Personen met een handicap

De wet van 6 december 1996 (*B.S.*, 24 december 1996, 31.996) heft artikel 49 van de wet van 26 juli 1996 tot bevordering van de werkgelegenheid en tot preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen op. Het bewuste wetsartikel bepaalde dat de Koning, bij een in ministerraad overlegd besluit, de nodige maatregelen kon nemen met betrekking tot het gemiddeld minimummaandinkomen van de mindervalide werknemers tewerkgesteld in een onderneming die ressorteert onder het paritair comité voor de beschutte werkplaatsen.

Voorts wordt in het K.B. van 24 december 1993 tot uitvoering van de wet van 6 januari 1989 een wijziging aangebracht betreffende de vermindering van werkgeversbijdragen voor de tewerkstelling van personen met een handicap die in een beschutte werkplaats werken of van personen met een handicap die in een erkend centrum voor beroepsoplei-

ding of -omscholing van mindervaliden een beroepsopleiding volgen. De wet van 6 december 1996 schrijft voor dat de vermindering van werkgeversbijdragen voor deze werknemers moet worden berekend volgens de modaliteiten die worden bepaald voor personen die deeltijds worden tewerkgesteld.

P.N.D.

Sterke drank – Vergunningsrecht

Het K.B. van 27 november 1996 (*B.S.*, 24 december 1996, 32.004) wijzigt de wet van 28 december 1983 betreffende het verstrekken van sterke drank en betreffende het vergunningsrecht door de grootte van het vergunningsrecht te verlagen van 25 % tot 10 % en door de bovengrens (40.000 fr.) en de benedengrens (12.000 fr.) van dat recht af te schaffen. Het K.B. is in werking getreden op 1 januari 1997, aangezien het vergunningsrecht een jaarlijks recht is dat tijdens de maand januari moet worden betaald en de wijziging voorzien was in het kader van de Begroting 1997. Volgens het nieuwe artikel 1, 5°, van de wet van 28 december 1983 verstaat men onder sterke drank: «de dranken bedoeld in artikel 14 van het K.B. van 29 december 1992 betreffende de structuur en de accijnstarieven op alcohol en alcoholhoudende dranken».

K.N.

Pensioenen – Afhoudingen

Het koninklijk besluit van 16 december 1996 tot wijziging van de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen, met toepassing van de artikelen 15, 6°, en 49 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en van de artikelen 2, § 1, en 3, § 1, 4°, en § 2, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie (*B.S.*, 24 december 1996, 32.015), bevat een uitgebreide regeling van afhoudingen op de pensioenen. Daartoe wordt artikel 68 van de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen (*B.S.*, 31 maart 1994) gewijzigd bij de wet van 21 december 1994 (*B.S.*, 23 december 1994), vervangen door de nieuwe artikelen 68 tot en met 68quinquies.

A.M.B.

Technische eisen voertuigen

De wet van 27 november 1996 (*B.S.*, 25 december 1996, 32.120) wijzigt een aantal bepalingen van de wet van 21 juni 1985 betreffende de technische eisen waaraan elk voertuig voor vervoer te land, de onderdelen ervan, evenals het veiligheidstoebehoren moeten voldoen.

Voortaan bepaalt de Koning eveneens de technische voorwaarden, de administratieve procedures en de controleprocedures die gelden in geval van de uitzonderlijke goedkeuring van een voertuig als alleenstaand geval door de minister die bevoegd is voor het vervoer te land of zijn gemachtigde, op verzoek van de eigenaar.

Wanneer de gelijkvormigheid wordt geverifieerd door een constructeur of zijn vertegenwoordiger, mag de totale kost-

prijs van de noodzakelijke handelingen, alle kosten en taksen inbegrepen, niet meer bedragen dan 4000 frank. Indien de gelijkvormigheid niet wordt erkend, moet aan de eigenaar een attest worden afgegeven waarin een motivering wordt gegeven van de vaststellingen die de aanleiding vormen voor de weigering.

De minister die bevoegd is voor het vervoer te land, geeft aan de eigenaar die de aanvraag heeft ingediend, een attest af, dat het door een lidstaat van de Europese Unie afgegeven gelijkvormigheidsattest valideert op het grondgebied van het Rijk, maar dat uitsluitend geldig is samen met het voornoemd gelijkvormigheidsattest. Datzelfde attest kan worden afgegeven voor de validering van een gelijkvormigheidsattest, afgegeven door een Staat die de Overeenkomst van 17 maart 1993 betreffende de Europese Economische Ruimte heeft ondertekend.

De wet van 27 november 1996 is op 30 december 1996 in werking getreden (K.B. van 11 december 1996, *B.S.*, 25 december 1996, 32.121).

R.P.

Uitvoering art. 1409, § 2, Ger.W. – Beslag

Artikel 1409, § 2, Ger. W. schrijft een formule voor teneinde de bedragen die niet in beslag mogen worden genomen jaarlijks aan het indexcijfer van de consumptieprijzen te kunnen aanpassen. In datzelfde artikel wordt bepaald dat de aangepaste bedragen die niet in beslag mogen worden genomen binnen de eerste vijftien dagen van de maand december van elk jaar in het Belgisch Staatsblad dienen te worden bekendgemaakt. Vandaar dat het K.B. van 11 december 1996 (*B.S.*, 25 december 1996, 32.122) de formule bepaalt op basis waarvan de bedragen die worden vermeld in artikel 1409, § 1, Ger.W. dienen te worden aangepast.

R.P.

Hulpfonds tot financieel herstel van de gemeenten

Krachtens artikel 1 van het koninklijk besluit van 19 december 1996 (*B.S.*, 25 december 1996) wordt het K.B. nr. 208 van 23 september 1983 tot oprichting van een Hulpfonds tot financieel herstel van de gemeenten m.i.v. 31 januari 1997 opgeheven. Vanaf de voormelde datum treedt de federale Staat in de rechten en verplichtingen van de betrokken instelling. De bepalingen van artikel 62 van de Programmwet van 6 juli 1989 worden verlengd tot de vereffening van het Hulpfonds.

L.V.

Parlementaire onverenigbaarheden

De bijzondere wet van 4 december 1996 (*B.S.*, 31 december 1996, eerste uitgave, 32.249) wijzigt enkele bepalingen van de B.W.H.I. van 8 augustus 1980 teneinde een regeling te treffen voor de onverenigbaarheid van het ambt van federaal parlementslid met het ambt van lid van de federale of een deelregering. Na de vierde staatshervorming waren er immers een aantal problemen gerezen m.b.t. de regeling inzake onverenigbaarheden tussen wetgevende mandaten en uitvoerende ambten van de verschillende bestuurslagen van

de federale Staat (*cfr. Gedr. St.*, Senaat, 1995-96, nr. 190/1, 1).

Zo wordt een onverenigbaarheid ingevoerd tussen enerzijds een wetgevend mandaat in een deelparlement en een uitvoerend ambt in de federale regering (artikel 24bis, § 2, B.W.H.I., juncto artikel 12, § 2 Bijz. Brusselwet van 12 januari 1989) en anderzijds een wetgevend mandaat in een federale kamer en een ministerambt in een deelregering (artikel 59 B.W.H.I., juncto artikel 35 Bijz. Brusselwet) en dit voor de duur van het ministerschap of het ambt van staatssecretaris. Met uitzondering voor de Brusselse instellingen stelt de federale wet, respectievelijk een decreet de nadere regelingen van de vervanging van het parlement- of raadslid vast.

Artikel 2 van de gewone wet van 4 december 1996 (*B.S.*, 31 december 1996, eerste uitgave, 32.250) vervangt artikel 1bis van de wet van 6 augustus 1931 houdende vaststelling van de onverenigbaarheden en ontzeggingen betreffende de ministers, gewezen ministers en ministers van Staat, alsmede de leden en gewezen leden van de Wetgevende Kamers. Luidens de nieuwe bepalingen houdt een kamerlid of een rechtstreeks verkozen senator op zitting te hebben bij zijn (verkiezing of) benoeming tot (gemeenschaps- of gewest) minister of staatssecretaris en wordt hij vervangen door de eerst in aanmerking komende opvolger van de lijst waarop hij verkozen is. Betreft de benoeming of verkiezing een geëcoopte senator, dan geschiedt de vervanging overeenkomstig artikel 221 Kieswetboek. Na de algehele vernieuwing van de Wetgevende Kamers kan een (gemeenschaps- of gewest)minister of staatssecretaris zijn ambt verenigen met een mandaat in een federale parlementaire assemblee totdat een nieuwe (deel)regering is benoemd (of verkozen).

De besproken wetten bevatten geen specifieke bepalingen m.b.t. de inwerkingtreding ervan.

L.V.

Duitstalige Gemeenschap – Onverenigbaarheden

De wet van 16 december 1996 tot wijziging van de wet van 31 december 1983 tot hervorming der instellingen voor de Duitstalige Gemeenschap (*B.S.*, 31 december 1996, eerste uitgave, 32.251) beoogt de invoering van een aantal onverenigbaarheden van het mandaat van raadslid met andere mandaten, alsook de vervanging bij een dergelijke onverenigbaarheid. In tegenstelling tot de beide andere gemeenschappen verkreeg de Raad van de Duitstalige Gemeenschap bij de recente staatshervorming immers geen constitutionele autonomie, zodat de regeling van dergelijke aangelegenheden nog steeds bij een federale wet moet geschieden (zie ook *Gedr. St.*, Kamer, B.Z. 1995, nr. 106/1, 1 e.v.).

Overeenkomstig de nieuwe bepalingen kunnen de leden van het Europees Parlement, van de Regering en van de Waalse of Franse Gemeenschapsregering geen lid zijn van de Raad van de Duitstalige Gemeenschap. Luidens het tevens ingevoegde artikel 10ter houdt een benoemde of verkozen minister of staatssecretaris bij zijn verkiezing of benoeming onmiddellijk op zitting te hebben en neemt hij zijn mandaat weer op wanneer zijn uitvoerend ambt een eind neemt. In geval van onverenigbaarheid wordt het lid vervangen door de eerst in aanmerking komende opvolger van de lijst waarop hij verkozen is. Na de algehele vernieuwing van

de Raad kan een lid van de regering, die haar ontslag heeft aangeboden, beide ambten verenigen tot op het ogenblik waarop een nieuwe regering is verkozen.

Wanneer een lid van de Raad zijn mandaat weer opneemt, neemt de opvolger opnieuw zijn plaats in die met de oorspronkelijke volgorde overeenstemt.

In de wet zijn geen bepalingen inzake de inwerkingtreding opgenomen.

L.V.

Arbeidsongevallen

Het K.B. van 16 december 1996 (*B.S.*, 31 december 1996, eerste uitgaven, 32.360) bevat een aantal maatregelen die zijn genomen met toepassing van de wet van 26 juli 1996 tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie, en die tot doel hebben de vrijwaring van het financieel evenwicht van het stelsel van de sociale zekerheid voor werknemers, inzonderheid wat de sector van de arbeidsongevallen betreft.

Door het besluit wordt enkel artikel 27bis van de wet van 10 april 1971 betreffende de arbeidsongevallen gewijzigd. Dit artikel schrijft voor dat de jaarlijkse vergoedingen en renten voor een arbeidsongeschiktheid van ten minste 10 procent worden aangepast aan het indexcijfer van de consumptieprijzen. De jaarlijkse vergoedingen worden gekoppeld aan de spilindex die op de datum van het ongeval van kracht is. Door het besluit wordt in dit artikel evenwel een bepaling ingevoegd volgens welke het eerste en het tweede lid geen toepassing vinden op de jaarlijkse vergoedingen en renten die overeenstemmen met een graad van blijvende arbeidsongeschiktheid van 10 procent tot minder dan 16 procent en waarvan de waarde in kapitaal wordt uitbetaald aan het Fonds voor Arbeidsongevallen. In artikel 45quater van de arbeidsongevallenwet wordt in een aantal uitzonderingen op deze regel voorzien.

Het besluit trad in werking op 1 januari 1997.

P.N.D.

Werkloosheidsreglementering

Het K.B. van 13 december 1996 (*B.S.*, 31 december 1996, eerste uitgave, 32.265) brengt een aantal wijzigingen aan in twee koninklijke besluiten die de werkloosheidsreglementering betreffen. In de eerste plaats wordt het K.B. van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering gewijzigd op het vlak van de voorwaarden waaraan de jonge werknemer moet beantwoorden om toegelaten te worden tot het recht op wachtuitkeringen. De jonge werknemer die deeltijds secundair onderwijs heeft gevolgd, moet ofwel het kwalificatiegetuigschrift van de derde graad van het voltijds beroepssecundair onderwijs, ofwel het vakbekwaamheidstest van de lagere cyclus van het deeltijds beroepssecundair onderwijs, ofwel het studiegetuigschrift van de tweede of de derde graad van het deeltijds beroepssecundair onderwijs hebben behaald.

Tevens worden de voorwaarden bepaald waaronder een jongere die onderwijs in het buitenland heeft genoten, in aanmerking kan komen voor het ontvangen van een wachtuitkering. De jonge werknemer dient onderwijs gevolgd te

hebben in een andere lidstaat van de Europese Unie en dient de nodige documenten voor te leggen waaruit blijkt dat die studie op hetzelfde niveau ligt als een opleiding die in ons land recht geeft op het ontvangen van wachtuitkeringen. Tevens dient de jonge werknemer, op het ogenblik van de uitkeringsaanvraag in België, zich in een toestand van kind ten laste van migrerende werknemers te bevinden.

Vervolgens wordt in het voornoemd K.B. van 25 november 1991 de definitie van langdurig werkloze die activiteiten mag verrichten in het kader van een plaatselijk werkgelegenheidsagentschap gewijzigd. Als langdurig werkloze die dergelijke activiteiten mag verrichten, wordt beschouwd de uitkeringsgerechtigde volledig werkloze die werkloos is sinds ten minste twee jaar als hij wachtuitkeringen geniet of sinds ten minste drie jaar als hij werkloosheidsuitkeringen geniet. Voor het verrichten van gelegenheidswerk in de tuinbouwsector gelden als termijnen één jaar wachtuitkeringen of twee jaar werkloosheidsuitkeringen.

Daarnaast worden wijzigingen aangebracht in de voorwaarden waarop werklozen zich vrijwillig in het P.W.A.-stelsel mogen inschrijven. Indien de R.V.A. een tekort vaststelt van het aantal werklozen dat kandidaat-P.W.A.-er is, mag de uitkeringsgerechtigde volledig werkloze, die in de periode van 36 maanden voor zijn aanvraag minstens 24 maanden werkloos was, zich op vrijwillige basis als kandidaat bij het P.W.A. inschrijven. Indien de werkloze de leeftijd van 40 jaar heeft bereikt, kan hij zich inschrijven, zelfs indien er geen tekort is. De langdurig werklozen worden ambtshalve door het agentschap ingeschreven. De R.V.A. brengt de werkloze op de hoogte van deze inschrijving en nodigt hem uit om zich bij het P.W.A. aan te melden. De ambtshalve inschrijving vervalt na een onderbreking van de uitkeringen gedurende zes volledige kalendermaanden.

Inzake de plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen worden eveneens een aantal kleinere maatregelen genomen. Zo dient het resterende bedrag van de cheque dat aan het P.W.A. wordt gestort aangewend te worden om de administratiekosten te dekken en om opleidingen ten behoeve van de werklozen die worden ingeschreven in de P.W.A.'s te financieren.

Vervolgens worden o.m. nog wijzigingen aangebracht in de artikelen 104 en 109 van het K.B. van 25 november 1991. Deze artikelen hebben betrekking op het uitkeringsstelsel in geval van volledige werkloosheid. Bovendien worden wijzigingen aangebracht in het bedrag van de anciënniteitstoeslag.

Tot slot bevat het K.B. van 13 december 1996 nog een wijziging van het K.B. van 22 november 1995 tot wijziging van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering in het kader van het meerjarenplan voor de werkgelegenheid, in die zin dat de datum van 1 januari 1997 vermeld in artikel 50, eerste lid, van het K.B. van 22 november 1995 wordt vervangen door die van 1 januari 1998.

P.N.D.

Werkloosheidsreglementering II

Het M.B. van 13 december 1996 (*B.S.*, 31 december 1996, eerste uitgave, 32.270) brengt een aantal wijzigingen aan in het werkloosheidsbesluit van 26 november 1991. Inzake het

opnemen van vakantiedagen wordt bepaald dat de werkloze de dagen die gedekt zijn door vakantiegeld moet uitputten in de maand december van het jaar dat volgt op het vakantiedienstjaar. Die vakantiedagen mogen evenwel niet worden uitgeput tijdens de periodes van volledige werkloosheid die niet vergoedbaar zijn omdat voor die dagen een vergoeding wegens beëindiging van de arbeidsovereenkomst wordt ontvangen.

Voorts worden ook in artikel 21 van het werkloosheidsbesluit van 26 november 1991 wijzigingen aangebracht. Het artikel somt de gevallen op waarin een werkloze een uitkering krijgt voor de zaterdagen. Zo zal de werkloze geen loon ontvangen indien hij voor die week een loon ontving dat overeenstemt met een volledige arbeidsregeling indien zowel de voorafgaande vrijdag als de daaropvolgende maandag niet vergoedbaar zijn, indien de zaterdag volgt op vijf niet vergoedbare dagen of indien in de beschouwde week er ten minste vier dagen zijn waarvoor de werkloze geen recht heeft op uitkeringen. Aan de werkloze kan slechts een halve uitkering worden toegekend voor de zaterdag indien er in de beschouwde week, te rekenen vanaf de zondag, twee of drie dagen zijn waarvoor de werkloze overeenkomstig artikel 44 van het besluit geen recht op uitkeringen heeft.

Door het besluit worden tevens wijzigingen gebracht aan de berekeningswijze van de werkloosheidsduur en aan de toegelaten beroepsinkomsten van de echtgenoot.

Het besluit trad in werking op 1 januari 1997.

P.N.D.

Stedenbouwwetgeving – Brussels Hoofdstedelijk Gewest

De ordonnantie van 13 december 1996 (*B.S.*, 31 december 1996, eerste uitgave) wijzigt de artikelen 18, 23, 35, 46 en 204bis van de ordonnantie van 29 augustus 1991 houdende organisatie van de planning en de stedenbouw (*B.S.*, 7 oktober 1991) en dit met ingang van 1 juli 1992! Opmerkelijk detail hierbij is dat het genoemde artikel 204bis pas werd ingevoegd bij (wijzigende) ordonnantie van 4 april 1996 (*B.S.*, 23 april 1996, inwerkingtreding op die datum)...

Het besluit van 19 december 1996 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot verlenging van de uitwerking van het eerste gewestelijk ontwikkelingsplan, met toepassing van artikel 203, § 2, van de ordonnantie van 29 augustus 1991 houdende organisatie van de planning en de stedenbouw (*B.S.*, 31 december 1996, eerste uitgave, inwerkingtreding op 31 december 1996), bepaalt verder dat de bepalingen van het gewestelijk ontwikkelingsplan die geen dwingende kracht en verordenende waarde hebben, blijven gelden tijdens de huidige regeringstermijn.

G.D.

Marge loonkostenontwikkeling

Bij gebreke van een akkoord tussen de regering en de sociale gesprekspartners, wordt de maximale marge voor de loonkostenontwikkeling voor de periode 1997-1998 in het koninklijk besluit van 20 december 1996 tot uitvoering van artikel 7, § 1, van de wet van 26 juli 1996 tot bevordering van de werkgelegenheid en tot preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen (*B.S.*, 31 december 1996, 32.360) vastgelegd op 6,1 %.

A.M.B.

Strijd tegen fiscale fraude – Verbetering van de inning

Het K.B. van 12 december 1996 (*B.S.*, 31 december 1996, tweede uitgave, 32.371) kent meer uitgebreide onderzoeken en controlemiddelen toe aan de fiscale administratie, en wijzigt een aantal artikelen in verband met het voorrecht van de fiscus en de wettelijke hypotheek. De beperkte termijn van uitoefening van het algemeen voorrecht wordt geschrapt, terwijl, wat de hypotheek betreft, de administratie nu vroeger haar inschrijving kan vorderen (vanaf de datum van de eisbaarheid van de belasting – dus geen wachttermijn meer van zes maanden). Op die manier wil men de fiscale fraude bestrijden op het vlak van de directe belastingen.

Een andere belangrijke innovatie betreft het ingevoerde artikel 422bis W.I.B. betreffende de overdracht van een algemeenheid van goederen of een tak van werkzaamheid. Een dergelijke overdracht kan pas tegengeworpen worden na afloop van twee maanden na het vervullen van de vereiste registratieformaliteit. De overnemer is bovendien hoofdelijk aansprakelijk voor de betaling van de fiscale schulden, die verschuldigd zijn door de overdrager indien deze de hierboven vermelde termijn liet verstrijken. De fiscale boete wordt geheven volgens de verkoopwaarde of nominale waarde van de aandelen die dienden als tegenprestatie voor de overdracht. Men kan echter ontsnappen aan de fiscale boete indien men ten minste twintig dagen vóór het verstrijken van de registratietermijn, voorafgaand, een certificaat – bedoeld voor de ontvanger – laat registreren. Zelfs indien een dergelijke overdrachtshandeling niet gebeurde bij akte, moet er toch geregistreerd worden. De registratie moet gebeuren binnen vijftien dagen, te rekenen vanaf de datum van de overeenkomst of van de vervulling van de voorwaarde die de heffing van het recht heeft opgeschort.

K.N.

Roerende voorheffing - Wijziging K.B./W.I.B.'92

Het K.B. van 17 december 1996 (*B.S.*, 31 december 1996, tweede uitgave, 32.379, inwerkingtreding op de datum van bekendmaking) wijzigt, ter uitvoering van artikel 266 van het W.I.B. 1992, de artikelen 109 en 117 van het KB/W.I.B.'92. Deze artikelen dienden te worden aangepast omdat artikel 8 van de wet van 4 april 1995 de Koning machtigt om af te zien van de inning van de roerende voorheffing op inkomsten verkregen door collectieve beleggingsinstellingen naar buitenlands recht. Dit K.B. bevestigt dat volledig wordt afgezien van de inning van de roerende voorheffing op inkomsten van roerende waarden van buitenlandse oorsprong die gedeponeerd zijn in België en op inkomsten toegekend of betaalbaar zijn gesteld aan collectieve beleggingsinstellingen naar buitenlands recht die een onverdeeld vermogen zijn dat wordt beheerd door een beheersvennootschap voor rekening van deelnemers, wanneer hun rechten van deelneming niet openbaar worden uitgegeven en niet in België worden verhandeld. Maar dat wordt slechts toegestaan indien aan de schuldenaar van de roerende voorheffing een attest wordt overhandigd waarin wordt bevestigd dat, enerzijds, de verkrijger van de inkomsten een dergelijke collectieve beleggingsinstelling is – en voldaan heeft aan alle voorwaarden – en, anderzijds, de rentegevende waarden niet voor het uit-

oefenen van een Belgische beroepswerkzaamheid worden gebruikt.

K.N.

Taken R.V.A.

Met toepassing van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels wordt door het K.B. van 14 november (*B.S.*, 31 december 1996, tweede uitgave, 32.437) een bijkomende taak aan de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening toevertrouwd. De R.V.A. dient voortaan de uitbetaling van een uitkering voor bepaalde categorieën van werklozen, die tewerkgesteld zijn in een inschakelingsproject met het oog op de bevordering van hun integratie op de arbeidsmarkt, te verzekeren.

Het besluit is op 1 januari 1997 in werking getreden.

P.N.D.

Gelijkheid man/vrouw in arbeidsvoorwaarden

De wet van 4 augustus 1978 regelt de gelijke behandeling van mannen en vrouwen ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden, de toegang tot het arbeidsproces, de beroepsopleiding en de promotiekansen. De gelijke behandeling moet gewaarborgd zijn in alle bepalingen en praktijken betreffende de arbeidsvoorwaarden en de voorwaarden inzake ontslag. Zo is het onder meer verboden te verwijzen naar het geslacht van de werknemer in de arbeidsvoorwaarden en in de voorwaarden, criteria of redenen van het ontslag.

In artikel 128 van deze wet wordt een opsomming gegeven van wat onder «arbeidsvoorwaarden» moet worden verstaan. Het gaat om de bepalingen en praktijken die onder meer betrekking hebben op de arbeidsovereenkomsten, de C.A.O.'s, de arbeidsreglementen, de ondernemingsraden, het loon en de jaarlijkse vakantie.

Het K.B. van 19 december 1996 (*B.S.*, 31 december 1996, tweede uitgave, 32.441) voegt aan deze opsomming een nieuwe categorie toe, namelijk de beroepenclassificatie. Discriminatie tussen mannelijke en vrouwelijke werknemers is in de beroepenclassificatie voortaan uitgesloten.

P.N.D.

Interventiefonds van de beursvennootschappen – Nieuw algemeen reglement

Bij koninklijk besluit van 12 december 1996 (*B.S.*, 31 december 1996, tweede uitgave) wordt een nieuw algemeen reglement van het Interventiefonds van de beursvennootschappen vastgesteld, ter vervanging van het reglement dat werd vastgesteld bij het koninklijk besluit van 2 januari 1991.

Die vervanging gebeurt teneinde het algemeen reglement aan te passen aan de nieuwe opdrachten die aan het Interventiefonds zijn toegewezen door artikel 112 van de wet van 6 april 1995 inzake de secundaire markten, het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en beleggingsadviseurs. Tevens worden in het nieuwe reglement de bijdragen bepaald die door de beursvennootschappen die sinds 1 januari 1996 het statuut van kren-

dietinstelling hebben aangenomen, moeten worden betaald aan het Interventiefonds.

Het koninklijk besluit van 12 december 1996 is in werking getreden op de dag waarop het in het Belgisch Staatsblad werd bekendgemaakt.

M.V.D.

Brandpreventie – Nieuwe gebouwen

In de tweede uitgave van het Belgisch Staatsblad van 31 december 1996 is het K.B. van 18 december 1996 bekendgemaakt waarbij een aantal wijzigingen wordt aangebracht in het K.B. van 7 juli 1994 tot vaststelling van de basismethoden voor de preventie van brand en ontploffing waaraan de nieuwe gebouwen moeten voldoen. Voor een beter begrip van de in het K.B. van 18 december 1996 vervatte wijzigingen mag worden gerefereerd aan de in dit nummer gepubliceerde bespreking van het besluit door S. Hovart.

M.V.D.

Provincie- en gemeentebelastingen – Vestiging en invordering

De wet van 24 december 1996 (*B.S.*, 31 december 1996, derde uitgave, 32.483) beoogt tegemoet te komen aan een aantal tekortkomingen die zijn vastgesteld sinds de wet van 23 december 1986 betreffende de invordering en de geschillen ter zake van provinciale en plaatselijke heffing in werking is getreden. De wet stemt de nieuwe procedure voor invordering van de lokale belastingen af op die van de inkomstenbelastingen en heeft dan ook in de eerste plaats een technische draagwijdte. De wet regelt verschillende aspecten: de inkohiering, de inning, de controle, de bezwaarschriften en de beroepen.

Het toepassingsgebied van de wet wordt beperkt tot de door de provincies en de gemeenten gevestigde belastingen, en beoogt dus niet de aanvullende gemeentebelasting uitgaande van de federale overheid. Er zijn twee inningswijzen mogelijk, namelijk de invordering bij wege van inkohieringen om de contante betaling tegen afgifte van een betalingsbewijs. De mogelijkheid dat een belastingverordening kan voorzien in de consignatie van een bedrag gelijk aan de vermoedelijke aanslag wordt niet langer behouden.

Artikel 4 voert het principe in dat de instantie die de kohieren vaststelt, dus het college van burgemeester en schepenen of de gouverneur, ze ook uitvoerbaar verklaart. De uiterste datum van uitvoerbaarheidsverklaring wordt algemeen vastgesteld op 30 juni volgend op het dienstjaar. De kohieren worden later bezorgd aan de met de invordering belaste ontvanger, die zorgt voor de verzending van de aanslagbiljetten. Het aanslagbiljet bevat de verzendingsdatum en een aantal verplichte gegevens (o.a. identiteit van de belastingplichtige, benaming, grondslag, tarief, berekening en bedrag van de belasting, dienstjaar waarop ze betrekking heeft, uiterste dag van betaling...), alsook een samenvatting van het reglement op grond waarvan de belasting wordt geïnd.

Artikel 6 bepaalt, naar analogie van het regime dat door het W.I.B. wordt ingesteld, de procedure die moet worden gevolgd om de belastingplichtige in te lichten over het rechtsmiddel van de ambtshalve vaststelling van de belastingaan-

slag en hem de mogelijkheid te bieden opmerkingen te maken.

Verder wordt bepaald wie bevoegd is om overtredingen vast te stellen en welke verplichtingen de belastingplichtige heeft ten aanzien van deze ambtenaren. De door hen opgestelde processenverbaal hebben bewijskracht tot bewijs van het tegendeel. Bezwaren m.b.t. de provincie- en gemeente-belastingen kunnen worden ingediend bij de bestendige deputatie (optredend als administratieve overheid). De wijze waarop zo een bezwaar moet worden ingediend en hoe de betendige deputatie een dergelijk bezwaarschrift moet behandelen wordt eveneens geregeld door de wet. Verder wordt bepaald dat de indiening van een bezwaarschrift de betalingsplicht niet opschort, maar dat de ontvanger wel uitstel van betaling kan toestaan. Tegen de beslissing van de bestendige deputatie, of tegen het uitblijven van dergelijke beslissing, kan binnen de voorgeschreven termijn beroep worden ingesteld bij het hof van beroep.

De wet is van toepassing op de provincie- en gemeente-belastingen die contant worden geïnd vanaf 1 januari 1997 of die in kohieren zijn opgenomen welke vanaf dezelfde datum uitvoerbaar worden verklaard.

K.N.

Staatsbons – Taks op aflevering van effecten

Het K.B. van 20 december (B.S., 31 december 1996, derde uitgave, 32.487, inwerkingtreding op 1 januari 1997) bevat de uitvoeringsmaatregelen van het K.B. van 18 november 1996 tot wijziging van het op staatsbons toepasselijke stelsel van de taks op de beursverrichtingen, tot opheffing van de jaarlijkse taks op de ter beurs genoteerde titels en tot invoering van een taks op de aflevering van de effecten aan toonder.

Titel X van de Algemene Verordening op de met het zegel gelijkgestelde taksen wordt opgeheven, en opnieuw opgenomen in een nieuwe lezing onder het opschrift «Taks op de aflevering van effecten aan toonder». Volgens artikel 221 van die verordening worden de taks op de aflevering van effecten aan toonder en, in voorkomend geval, de interesten en boeten, betaald op het kantoor van de zetel van het ambtsgebied waar ofwel de hoofdinrichting van de schuldenaar van de taks (als de hoofdinrichting in België is gevestigd), ofwel de Belgische vestiging van de schuldenaar van de taks (als de hoofdinrichting zich in het buitenland bevindt) gevestigd zijn. Wanneer de schuldenaar geen enkele zetel van verrichtingen heeft in België is het bevoegde kantoor het kantoor dat wordt aangewezen door de minister van Financiën of zijn afgevaardigde.

De opgave wordt opgemaakt in tweevoud en vermeldt een aantal opgelegde gegevens. Het origineel van de opgave wordt ingediend op het bevoegde kantoor op de dag van de betaling en het dubbel van de aangifte wordt bewaard door de schuldenaar. De schuldenaar maakt ook een borderel op in duplo, vermeldende de naam van de persoon aan wie de effecten worden afgeleverd, en van de schuldenaar, de verrichtingen, het bedrag van de effecten en het bedrag van de verschuldigde taks.

De toegelaten terugbetalingen geschieden in handen van de persoon die de taks gekweten heeft. Zij moeten aangevraagd worden aan de gewestelijke directeur van de B.T.W.

in wiens ambtsgebied de rechthebbende gevestigd is. De directeur meldt de ontvangst van de aanvraag de dag zelf waarop zij bij hem toekomt. De terugbetaling is ondergeschikt aan het voorleggen van de bescheiden die het bestaan van de oorzaak van de terugbetaling rechtvaardigen. In een aantal gevallen kan de terugbetaling ook geschieden door toerekening.

K.N.

Brugpensioenen

Teneinde de budgettaire voorwaarden te kunnen creëren die moeten toelaten dat België wordt opgenomen in de Europese Economische en Monetaire Unie wordt een aantal bijdragen in de sociale zekerheid verhoogd of voor het eerst ingevoerd. Het betreft de verhoging van de inhoudingen op het brugpensioen (zie deze bespreking) en de invoering van, eensdeels, een solidariteitsbijdrage voor de tewerkstelling van studenten, anderdeels, een solidariteitsbijdrage voor het persoonlijk en individueel gebruik van een voertuig dat door de werkgever ter beschikking wordt gesteld (zie verder de bespreking in deze korniek).

Het K.B. van 19 november 1996 (B.S., 31 december 1996, derde uitgave, 32.513) brengt, wat de brugpensioenen betreft, een aantal wijzigingen aan artikel 50, § 1, van de wet van 30 maart 1994, die voorziet in een inhouding op het brugpensioen, m.b.t. de lopende uitkeringen werd reeds voorzien in een inhouding ten belope van 1% op het conventioneel brugpensioen, met inbegrip van het halftijds brugpensioen, waarvan het eerste gedeelte geldt als werkloosheidsuitkering en waarvan de aanvullende vergoeding wordt betaald, hetzij door de werkgever, hetzij door de daartoe aangewezen instelling.

Voortaan wordt deze inhouding opgetrokken tot een bijdrage van 3% op het voltijds conventioneel brugpensioen voor de werknemers voor wie het voltijds conventioneel brugpensioen ingaat na 31 december 1996 en die na 31 oktober 1996 van hun ontslag in kennis werden gesteld. Uitzondering wordt evenwel gemaakt voor de werknemers die worden ontslagen terwijl hun onderneming erkend was als onderneming in moeilijkheden of in herstructurering. Vereist is wel dat de erkenning als onderneming in moeilijkheden of in herstructurering vóór 1 november 1996 is afgeleverd.

Daarenboven regelde de wetgeving reeds een inhouding van 1% op de werkloosheidsuitkeringen verhoogd met een aanvullende vergoeding en op de aanvullende vergoedingen van ontslagen bejaarde grensarbeiders. Deze inhouding blijft behouden.

Vervolgens worden wijzigingen aangebracht aan de inhoudingen die werden opgelegd door artikel 67, § 1, eerste lid, van de wet van 21 december 1994. Op het conventioneel brugpensioen wordt een inhouding verricht van 4,5%. Deze inhouding bedraagt voortaan 6,5% op het voltijds conventioneel brugpensioen voor werknemers voor wie dit brugpensioen ingaat na 31 december 1996 en die in kennis werden gesteld van hun ontslag na 31 oktober 1996, behalve wanneer deze werknemers werden ontslagen door een onderneming die werd erkend als onderneming in moeilijkheden of in herstructurering voor zover de erkenning werd afgeleverd vóór 1 november 1996. Ten slotte blijft de inhouding van 4,5% behouden op de werkloosheidsuitkeringen

verhoogd met een aanvullende vergoeding en op de aanvullende vergoedingen van ontslagen bejaarde grensarbeiders.

Het besluit trad in werking op 1 januari 1997.

P.N.D.

Werkgeversbijdragen – Verwijlintresten

Met ingang van 1 september 1996 wordt de verwijlintrest die een werkgever verschuldigd is op te laat betaalde bijdragen door het K.B. van 5 december 1996 (*B.S.*, 31 december 1996, derde uitgave, 32.515) aangepast aan de wettelijke rentevoet en teruggebracht tot 7 pct. per jaar.

A.M.B.

Bestaansminimum

Het koninklijk besluit van 12 december 1996 tot wijziging van de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op een bestaansminimum met toepassing van artikel 35 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels (*B.S.*, 31 december 1996, derde uitgave, 32.525) brengt vanaf 1 januari 1997 een aantal wijzigingen aan in de regeling van het bestaansminimum. Zo wordt voortaan een eenmalige verhoging van het bestaansminimum toegekend aan alle daklozen en rechthebbenden verblijvend in een openlucht-recreatief verblijf of weekendverblijf, wanneer zij een woning als hoofdverblijfplaats gaan betrekken en moet het O.C.M.W. aan het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu alle gegevens, noodzakelijk voor het opstellen van statistieken betreffende de evolutie van de toepassing van de bestaansminimumwet, meedelen.

A.M.B.

Nationale Kas voor Beroepskrediet – Privatisering

In de derde uitgave van het Belgisch Staatsblad van 31 december 1996 werd het koninklijk besluit van 23 december 1996 bekendgemaakt dat ertoe strekt de omvorming van de Nationale Kas voor Beroepskrediet in een privaatrechtelijke naamloze vennootschap (de N.V. Beroepskrediet) mogelijk te maken. Daartoe wordt met toepassing van de artikelen 35 en 37 van de wet van 20 december 1995 houdende fiscale, financiële en diverse bepalingen, een groot aantal wijzigingen aangebracht in o.m. de wet van 17 juni 1991 tot organisatie van de openbare kredietsector en van het bezit van de deelnemingen van de openbare sector in bepaalde privaatrechtelijke financiële vennootschappen.

De N.V. Beroepskrediet zal niet langer een openbare kredietinstelling zijn, zodat ook artikel 62, 1°, van de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen wordt aangepast. Tevens onttrekt het besluit de publiekrechtelijke controlebevoegdheden die momenteel zijn toegewezen aan de Nationale Kas voor Beroepskrediet, aan de N.V. Beroepskrediet. De door deze laatste erkende verenigingen zullen voortaan nog enkel onder het prudentieel toezicht van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen vallen.

Voorts vervangt het besluit het stelsel van erkenning van de kredietverenigingen door de Nationale Kas voor Beroepskrediet door een stelsel van vrijwillige toetreding tot het net van het beroepskrediet op de toetredingsvoorwaarden die door het nieuwe artikel 90 van de wet van 17 juni 1991 worden bepaald. Ook wordt het de Federale Participatiemaatschappij mogelijk gemaakt om de deelneming die zij bezit in de Nationale Kas voor Beroepskrediet geheel of gedeeltelijk over te dragen aan om het even welke door haar te bepalen derde.

Het koninklijk besluit van 23 december 1996 treedt drie maanden na de dag van de bekendmaking ervan in werking.

M.V.D.

Vlaamse Gemeenschap – Begeleiding begroting 1997

In de derde uitgave van het Belgisch Staatsblad van 31 december 1996 is het decreet van 20 december 1996 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1997 bekendgemaakt. Dat decreet bevat een honderdtal artikelen met betrekking tot uiteenlopende aangelegenheden, welke in het bestek van deze kroniek niet uitgebreid kunnen worden besproken.

Zonder in dezen te streven naar enige exhaustiviteit vermelden we dat het decreet onder meer bepalingen bevat i.v.m. de vereenvoudiging en de verlaging van sommige tarieven van de successierechten, de oprichting van een Fonds voor de heffing op leegstand en verkrotting van gebouwen of woningen, het zogeheten «Leegstandsfonds», de subsidieregeling inzake sociale huisvesting, de openbare watervoorziening, de afvalheffingen en de heffingen op de winning van grondwater en de subsidieregeling t.a.v. verenigingen voor volkswontontwikkelingswerk, culturele centra en organisaties actief op het vlak van de jeugdwerking. Het decreet bevat tevens een aantal bepalingen van economische aard (o.m. de oprichting van een Fonds voor economische impulsprogramma's) en betreffende de ruimtelijke ordening (vooral m.b.t. de leegstaande of verwaarloosde bedrijfsruimten).

Luidens artikel 99 van het decreet treden de bepalingen ervan op 1 januari 1997 in werking, tenzij anders bepaald.

M.V.D.

Solidariteitsbijdrage – Door de werkgever ter beschikking gesteld voertuig

Blijkens het K.B. van 20 december 1996 (*B.S.*, 31 december 1996, vierde uitgave, 32.597) dienen de werkgevers voortaan een solidariteitsbijdrage te betalen op het voordeel betreffende het persoonlijk en individueel gebruik van een voertuig dat door de werkgever ter beschikking van de werknemer werd gesteld. De maatregel moet ertoe bijdragen dat de budgettaire voorwaarden worden gerealiseerd die moeten toelaten dat België tot de Europese Economische en Monetaire Unie kan toetreden.

Voor de raming van het voordeel worden de bepalingen ter uitvoering van het W.I.B. 1992 toegepast. De bijdragevoet wordt op 33% van het bedrag van het voordeel vastgesteld. Voor de vaststelling van het voordeel mag het aantal kilometers voor een trimester evenwel niet lager zijn dan

1.250. Bij een afzonderlijk koninklijk besluit zal dit voordeel aan het loonbegrip worden onttrokken.

De solidariteitsbijdrage moet door de werkgever aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid worden gestort en wordt door deze laatste aan het Fonds voor het financieel evenwicht van de sociale zekerheid doorgestort. De bepalingen betreffende het algemeen stelsel van de sociale zekerheid voor werknemers zijn op deze solidariteitsbijdrage van toepassing.

Het besluit trad in werking op 1 januari 1997.

P.N.D.

Solidariteitsbijdrage studenten

Onder bepaalde voorwaarden zijn studenten niet aan de algemene socialezekerheidsregeling voor werknemers onderworpen. Hiertoe is vereist dat de activiteiten worden uitgeoefend door een student, gedurende de maanden juli, augustus of september, en dat de duur van de activiteit beperkt blijft tot één maand. Daarenboven mag de student gedurende de rest van het jaar niet aan de algemene regeling van de sociale zekerheid der werknemers onderworpen zijn geweest wegens een activiteit bij dezelfde werkgever, behoudens indien dit tijdens de kerst- of paasvakantie zou zijn gebeurd.

Teneinde ertoe bij te dragen dat ons land de toetreding tot de Europese Economische en Monetaire Unie haalt, wordt bij K.B. van 23 december 1996 (*B.S.*, 31 december 1996, vierde uitgave, 32.600) een solidariteitsbijdrage gecreëerd die door de studenten en door de werkgever die hen tewerkstelt, moet worden betaald. Deze solidariteitsbijdrage is verschuldigd door de studenten die aan bovenstaande voorwaarden beantwoorden en derhalve niet aan de algemene regeling van het sociale zekerheid onderworpen zijn. Met de invoering van deze solidariteitsbijdrage wordt de solidariteit tussen studenten en werknemers beoogd. De studenten komen als kind ten laste immers vaak in aanmerking voor gezinsbijslagen en beschikken over een sociale bescherming voor geneeskundige verzorging in de hoedanigheid van persoon ten laste.

De solidariteitsbijdrage die door de werkgever moet worden betaald, bedraagt 5% boven op het loon van de werknemer. De bijdrage van de student is 2,5% op het loon. Het deel van de solidariteitsbijdrage dat ten laste valt van de werknemer, wordt door de werkgever bij de betaling van het loon ingehouden.

De solidariteitsbijdrage wordt gelijkgesteld met de socialezekerheidsbijdragen die op het loon van de werknemers worden geïnd. De solidariteitsbijdrage geeft aan de student geen enkel recht inzake sociale zekerheid. De Raad van State merkte terecht op dat, aangezien de studenten niet aan het algemene stelsel van de sociale zekerheid worden onderworpen, de solidariteitsbijdrage geen socialezekerheidsbijdrage is. Het besluit diende derhalve in een eigen regeling te voorzien voor de aangifte, de betaling, de sancties, e.d. Wat die punten betreft onderwerpt de overheid de solidariteitsbijdrage evenwel aan dezelfde regels als de socialezekerheidsbijdragen.

De opbrengst van de bijdrage moet aan het Fonds voor het financieel evenwicht van de sociale zekerheid worden gestort.

Het besluit trad in werking op 1 januari 1997.

P.N.D.

Gemeentekrediet van België – Herstructurering

Op 14 oktober 1996 werd door de algemene vergadering van aandeelhouders van het Gemeentekrediet van België de statutenwijziging goedgekeurd waarbij de vennootschap wordt omgevormd tot een holding. De activiteiten van het Gemeentekrediet van België worden daarbij overgedragen aan een nieuwe vennootschap (de N.V. Gemeentekrediet van België) die het statuut heeft van kredietinstelling. Voor een overzichtelijke beschrijving van de herstructurering zie het verslag aan de Koning bij het koninklijk besluit van 19 december 1996, (*B.S.*, 31 december 1996, vierde uitgave, p. 32.626).

Als gevolg van de omvorming van het Gemeentekrediet dienden een aantal wetteksten te worden aangepast, wat gebeurt met het voorliggend koninklijk besluit. De wetten welke aldus worden gewijzigd zijn de wetten van 16 april 1963 betreffende de controle van het Gemeentekrediet van België, van 17 juni 1991 tot organisatie van de openbare kredietsector en van het bezit van de deelnemingen van de openbare sector in bepaalde privaatrechtelijke financiële vennootschappen en van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen.

Het koninklijk besluit van 19 december 1996 heeft uitwerking met ingang van 23 oktober 1996.

M.V.D.

W.I.B. 1992 – Diverse wijzigingen

Het K.B. van 20 december 1996 (*B.S.*, 31 december 1996, vierde uitgave, 32.647) brengt een groot aantal wijzigingen aan in het W.I.B. 1992. Die wijzigingen kunnen in het bestek van deze rubriek niet op een exhaustieve wijze worden besproken. Derhalve worden enkel vermeld:

- de wijziging van artikel 2 W.I.B. waarin bepaalde definities worden aangepast of vervangen (zo o.m. de omschrijving van «buitenlandse vennootschap», «financieringsvennootschap», «thesaurievennootschap» en «beleggingsvennootschap»);
- de wijziging van het begrip «voorschot» in artikel 18, tweede lid, W.I.B. Hieronder dient voortaan te worden verstaan elke, al dan niet door effecten vertegenwoordigde, geldlening aan een vennootschap door een met de vennootschap verbonden persoon of door de echtgenoot of de kinderen ervan, met uitzondering van obligaties uitgegeven door een openbaar beroep op het spaarwezen, geldleningen aan coöperatieven of geldleningen verstrekt door de in artikel 179 vermelde vennootschappen;
- de wijziging van de omschrijving «bezoldigingen aan bedrijfsleiders» (in plaats van werkende vennoten en bestuurders);
- de wijziging van de regeling inzake de in artikel 90, 10°, W.I.B. bedoelde meerwaarden. Deze worden in aanmerking genomen naar het verschil tussen twee grootheden, namelijk de prijs van overdracht of waarde en de oorspronkelijke verkrijgingsprijs van het goed, vermeerderd met 25% of de werkelijk gedragen kosten. De aldus vermeerderde verkrijgingsprijs wordt verhoogd met 5% voor elk jaar dat is verlopen tussen de datum van verkrijging en die van de ver-

vreemding. De op die wijze vastgestelde verkrijgingsprijs wordt vervolgens verhoogd met de kosten van de werken (door de eigenaar gedragen) of, in voorkomend geval, verminderd met de vergoedingen verkregen voor schade aan het vervreemde gebouw;

- de wijziging en de aanvulling van de regeling welke in de artikelen 202 t.e.m. 207 W.I.B. is vervat (DBI en beschermingsmaatregelen om fraude te vermijden). Voortaan worden alle situaties vermeld waarin artikel 203, § 1, 2°, W.I.B. niet van toepassing is;

- de wijziging van de belastbaarheid van de in artikel 220, 3°, vermelde rechtspersonen, wat betreft de inkomsten van hun in het buitenland gelegen onroerende goederen, het deel van het nettobedrag van de huurprijs van in België gelegen onroerende goederen, de bedragen door erfpacht verkregen, de werkgeversbijdragen voor aanvullende ouderdomsverzekering en de pensioenen, en bepaalde meerwaarden.

Wat de inwerkingtreding van de diverse bepalingen van het K.B. van 20 december 1996 betreft, moet worden volstaan met een verwijzing naar artikel 49 van het besluit, dat in een gediversifieerde regeling van inwerkingtreding voorziet.

K.N.

Openbare kredietsector – Coördinatie

In de vierde uitgave van het Belgisch Staatsblad van 31 december 1996 is het koninklijk besluit van 24 december 1996 bekendgemaakt waarin de wet van 17 juni 1991 tot organisatie van de openbare kredietsector en van het bezit van de deelnemingen van de openbare sector in bepaalde privaatrechtelijke financiële vennootschappen en de 18 wetten en besluiten die deze wet hebben gewijzigd sedert haar inwerkingtreding, worden gecoördineerd.

Omtrent de noodzaak van een coördinatie wordt in het verslag aan de Koning (B.S., 31 december 1996, vierde uitgave, p. 32.659) het volgende gesteld: «De metamorfose van de wet van 17 juni 1991 van financieelrechtelijk naar meer algemeen economisch instrument, heeft legistiek diepe sporen nagelaten. Gedurende een periode van vijf jaar hebben achttien wetten en koninklijke besluiten de oorspronkelijke tekst op meer dan 300 punten gewijzigd. Grote delen van de wet werden geschrapt. Van de 277 oorspronkelijke wetsartikelen zijn er slechts 39 ongewijzigd blijven voortbestaan. Deze wijzigingen maken de coördinatie van de wettekst dringend noodzakelijk.»

M.V.D.

Bloedafname in strafzaken

Het koninklijk besluit van 23 december 1996 (B.S., 31 december 1996, vierde uitgave, inwerkingtreding op 31 december 1996) wijzigd de artikelen 3 en 4, alsook bijlage I bij het koninklijk besluit van 10 juni 1959 betreffende de bloedproef met het oog op het bepalen van het alcoholgehalte (B.S., 26 juni 1959).

In essentie beoogt de wijziging een specificering van het bloedafnamesysteem dat, onder meer, een afnamebuis en een ontsmettingsmiddel in een waterachtige oplossing bevat. Tevens moet voortaan een specifieke gebruiksaanwij-

zing gevoegd zijn bij elk bloedafnamesysteem en moet de apparatuur een inhoud hebben van 7 ml.

Het ministerieel besluit van 27 december 1996 tot uitvoering van artikel 3 van het koninklijk besluit van 10 juni 1959 betreffende inzonderheid de bloedproef met het oog op het bepalen van het alcoholgehalte (B.S., 31 december 1996, vierde uitgave, inwerkingtreding op 31 december 1996) bepaalt de andere voorwaarden waaraan het bloedafnamesysteem moet voldoen.

G.D.

Geneeskundige verzorging – Beheersing van de uitgaven

In de vierde uitgave van het Belgisch Staatsblad van 31 december 1996 is een aantal koninklijke besluiten bekendgemaakt welke bepaalde tijdelijke en bewarende maatregelen bevatten op het vlak van de beheersing van de uitgaven voor geneeskundige verzorging. Het betreft telkens besluiten waarin de Koning gebruik maakt van de bevoegdheden welke Hem zijn verleend door artikel 3, § 1, 1° en 4°, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie.

De besluiten in kwestie zijn die van 23 december 1996 (behoud van de bestaande honoraria, prijzen en tegemoetkomingen van de verplichte verzekering na 31 december 1996) en 30 december 1996 (wat betreft, enerzijds, de vermindering met 3% vanaf 1 januari 1997 voor een periode van zes maanden van de honoraria, prijzen en bedragen van de tegemoetkoming voor bepaalde verstrekkingen en, anderzijds, het behoud van het bestaande persoonlijk aandeel na 31 december 1996 voor bepaalde geneeskundige verstrekkingen en voor een periode van zes maanden).

A.M.B.

KANTTEKENING

DE BASISNORMEN VOOR DE PREVENTIE VAN BRAND EN ONTPLOFFING IN NIEUWE GEBOUWEN

In het Belgisch Staatsblad van 31 december 1996 (tweede uitgave) is het koninklijk besluit van 18 december 1996 gepubliceerd. Dit besluit wijzigd het koninklijk besluit van 7 juli 1994 tot vaststelling van de basisnormen voor de preventie van brand en ontploffing waaraan de nieuwe gebouwen moeten voldoen (B.S., 26 april 1995) en trad in werking op 31 december 1996.

De basispreventienormen zijn technische specificaties die betrekking hebben op één of meer categorieën van constructies, ongeacht de bestemming van deze constructies. Zij zijn van toepassing op nieuwe, op te richten gebouwen, evenals op uitbreidingen en renovaties aan bestaande gebouwen wat deze uitbreiding of renovatie betreft.

De wijzigingen hebben betrekking op vier onderscheiden soorten gebouwen.

1. De basispreventienormen zijn van toepassing op hoge gebouwen (dit zijn gebouwen die hoger dan 25 m en geen

industriële gebouwen zijn) waarvoor een bouwvergunningsaanvraag ingediend is na 26 mei 1995.

Overgangsbepalingen worden voorzien voor werken waarvoor reeds een bouwvergunning werd uitgereikt onder het stelsel van het opheffen koninklijk besluit van 4 april 1972 houdende vaststelling van de algemene eisen, vervat in de norm NBN 713-010 betreffende de brandbeveiliging in de hoge gebouwen. Na het advies van de Commissie voor gelijkwaardigheid en afwijking te hebben ingewonnen, kan de minister van Binnenlandse Zaken voor dergelijke werken immers afwijkingen toestaan.

De vraag om een afwijking is evenwel slechts ontvanke-lijk, indien de bouwvergunning geldig is op de dag van de aangetekende verzending van de vraag aan de voorzitter van de Commissie voor gelijkwaardigheid en afwijking.

2. Op de middelhoge gebouwen (dit zijn gebouwen waarvan de hoogte gelijk is aan of begrepen is tussen 10 m en 25 m, met uitzondering evenwel van industriële gebouwen en eengezinswoningen) zijn de basispreventienormen van toepassing voor zover voor die gebouwen na 26 mei 1995 een bouwvergunningsaanvraag is ingediend.

3. Voor de lage gebouwen (kleiner dan 10 m, met uitzondering van industriële gebouwen en eengezinswoningen) zijn de basisnormen slechts van toepassing, indien de bouwvergunningsaanvraag na 31 december 1997 wordt ingediend.

Dit overigens tweede uitstel van inwerkingtreding van de basispreventienormen voor lage gebouwen met 1 jaar is toe te schrijven aan een binnen de Hoge Raad voor beveiliging tegen brand en ontploffing nog lopende herzieningsprocedure.

4. Voor industriële gebouwen wordt uitdrukkelijk bepaald dat specifieke basispreventienormen zullen gelden. Deze normen zullen worden vastgesteld vóór 1 januari 1998.

Industriële gebouwen worden omschreven als gebouwen die door hun constructie of inrichting bestemd zijn voor het bedrijfsmatig

- bewerken of opslaan van materialen of goederen;
- het telen of opslaan van gewassen;
- het houden van dieren.

De toepassing van de basisnormen op industriële gebouwen is dus opgeschort, totdat de Hoge Raad voor beveiliging tegen brand en ontploffing deze normen heeft herzien.

S. Hovart

BOEKEN

N.E. ALGRA en A.M. HOL e.a., **Profiel van het recht**, Deventer, Kluwer, 1996, 299 pp.

In Nederland bestaat al jaren de conventie dat de leerstof voor de rechtenstudie commercieel wordt uitgegeven. Terwijl bij ons meestal wordt gekozen voor de cursusvorm, zien we in Nederland vaak «glossy» uitgegeven boeken verschijnen. Dit verschil uit zich tevens in de inhoudelijke zorg die met een commercieel uitgegeven boek gepaard gaat: de teksten zijn meestal goed geschreven, en bovendien bieden ze een volledig uitgeschreven overzicht van de te behandelen stof. Dit volgt logisch uit het feit dat de desbetreffende uitgaven niet alleen bedoeld zijn als leidraad bij de mondelinge toelichting tijdens de contacturen. Hiermee wil ik overigens geen kwalitatief oordeel uitspreken, maar slechts een feitelijke constatering doen.

Het hier te bespreken boek wil volgens het «woord vooraf» een dwarsdoorsnede van recht en rechtswetenschap voor eerstejaarsstudenten in de rechten bieden. Het moet worden gebruikt naast een positiefrechtelijke inleiding tot het Nederlands recht. De stof die erin wordt behandeld, wordt bij ons meestal in eerste of tweede kandidatuur aangeboden in wat bijvoorbeeld «Bronnen en beginselen van het recht», «Algemene rechtsleer» of «Inleiding tot het recht» wordt genoemd. In een tiental hoofdstukken trachten de auteurs enerzijds het inzicht in het recht te verdiepen door bepaalde leerstukken en rechtsbegrippen uit de verschillende rechtsgebieden met elkaar te vergelijken, en anderzijds een verdieping na te streven door een aantal fundamenteel rechtstheoretische onderwerpen te introduceren. In dat kader zien we een aantal klassieke themata de revue passeren: de relatie tussen wet, recht en rechtvaardigheid, de scheiding der machten, de democratische rechtsstaat, het ongeschreven recht, theorieën over strafrecht, het systeem van het vermogensrecht, rechtsvinding, het onderscheid tussen publiek- en privaatrecht, een eerlijk proces.

De keuze van de onderwerpen die worden behandeld is nogal herkenbaar. Het bevat een soort gemene deler van wat ook bij ons in soortgelijke cursussen ter sprake komt, ondanks het feit dat achter ieder onderwerp een enorm scala aan verschillende inzichten schuil kan gaan. De kwaliteit van de lessen zal echter vooral afhankelijk zijn van de wijze waarop dit alles tijdens de contacturen gepresenteerd wordt, en van de doelstellingen die de lesgever(s) daarbij voor ogen staan. De *presentatie* zal m.i. namelijk niet te gefragmenteerd moeten plaatsvinden: er moet uitdrukkelijk gewezen worden op de onderlinge verbanden, en dit met een juiste dosering tussen hoofd- en bijzaken en niet te abstract (vgl. WITTEVEEN, W.J., «Inleiding tot de encyclopedie», *Nederlands Juristenblad*, 1991, 511). Wat de *doelstellingen* betreft, gaat het er vooral om niet alleen informatie aan te bieden, maar de studenten tevens de «rechtstaal» te leren spreken. Slechts dan kunnen ze deelgenoot worden van de sociale praktijk die het recht is. Is het namelijk niet zo dat een van de problemen van de beginnende rechtsstudent, zoals Witteveen terecht stelt, een probleem van taalwerving is? Dat wil zeggen dat men niet alleen kennis moet opdoen, maar ook moet leren denken, redeneren en handelen met het recht. Dit vooronderstelt een zekere praktische participatie van de student, bijvoorbeeld door middel van het oplossen van casussen, tekstanalyse... Uiteindelijk moeten dus zowel *learning by showing and doing* (werken vanuit en naar praktische voorbeelden toe) als *learning by learning* (kennis opdoen) aan de orde komen.

Dit boek kan ten dele aan de vermelde vereisten tegemoetkomen. Theorie en voorbeelden uit de praktijk zijn er behoorlijk uitgebalanceerd in terug te vinden. Het boek werkt duidelijk vanuit het besef dat vrijwel ieder positiefrechtelijk vraagstuk op de een of andere wijze een rechtstheoretische dimensie heeft en vice versa. Ongeveer ieder onderwerp dat ter sprake komt, wordt dan ook geïllustreerd aan de hand van voorbeelden of door middel van een concrete, uit de rechtspraktijk geplukte casus. Het is bovendien geschreven in een heldere taal. Dit lijken mij de belangrijkste verdiensten te zijn van dit boek. Op welke wijze men de participatie van de student daarbij zou willen organiseren is een probleem van praktische implementatie. Wel zou een boek als het onderhavige mijns inziens samen moet gaan met een werkboek en/of een werkcollege. Maar dat is iets wat hier niet aan de orde is.

Maurice Adams

C.H. BRANTS, C. KELK en M. MOERINGS (red.), **Er is meer. Opstellen over mensenrechten in internationaal en nationaal perspectief**, Deventer, Gouda Quint i.s.m. het Willem Pompe Instituut voor Strafrechtswetenschappen, 1996, 311 pp.

Bij zijn afscheid als hoogleraar straf- en strafprocesrecht aan het Willem Pompe Instituut voor Strafrechtswetenschappen, werd aan Bert Swart een afscheidsbundel aangeboden. Dit boek bundelt niet minder dan 25 bijdragen over zeer uiteenlopende onderwerpen die echter alle als gemeenschappelijke deler hebben dat ze aspecten belichten van de werking van de mensenrechten in het nationaal en internationaal (straf)recht. De verschillende bijdragen weerspiegelen daarmee de ruime wetenschappelijke interesse van Swart, die steeds in de academische bres heeft gesprongen voor een meer doorgedreven en consequente toepassing van de mensenrechten, ook in

domeinen waar zulks niet evident is, zoals het recht van de internationale samenwerking in strafzaken.

Het is in dit korte bestek onmogelijk alle bijdragen zelfs maar te vermelden, laat staan ze te bespreken. De grote variëteit van deze bundel maakt dat weliswaar niet alle, maar toch zeer vele aspecten van het strafrecht belicht worden. Verschillende auteurs besteden aandacht aan de rol van mensenrechten en rechtsbescherming in het algemeen in het geliefkoosde domein van Swart: het internationaal strafrecht. Daarbij kan o.m. gewezen worden op de zeer gedegen bijdragen over de overlevering van verdachten aan het Joegoslavië-tribunaal (A.M.M. Orie), over de strafrechtelijke reactie op ernstige schendingen van mensenrechten in het buitenland (zoals bv. foltering) (A. Klip), over de E.V.R.M.-rechtspraak i.v.m. het recht op eigendom (John Vervaele) en over de uitlevering van nationale onderdanen door Nederland (D. Paridaens). Verder passeren mensenrechtelijke aspecten van het vooronderzoek (het onderzoek van de woning (G.P.M.F. Mols)), van het onderzoek ter terechtzitting (de kroongetuigen (F. Bovenkerk), onrechtmatig verkregen verdedigingsinformatie (N. Jörg) en van de strafuitvoering (de werkstraf (M. Boone), het recht op leven van gedetineerden (C. Kelk), het recht op vrijlating van ongeneeslijk zieke gedetineerden (M. Moerings) en de vrijheidsberoving van kinderen (A. Van Vliet)) de revue. Daarnaast bevat het boek ook bijdragen die zich meer in de periferie van het strafrecht bevinden zoals de leeswaardige bijdrage over de rol van journalistiek vs. de overheid (C.H. Brants) en over de rol van de rechter in vreemdelingenzaken (CA. Groenen-dijk).

Het is precies die rijke schakering van het boek die het ook interessant maakt voor personen buiten Nederland met een belangstelling voor de wisselwerking tussen mensenrechten en het nationale en internationale recht. Vele bijdragen werpen daarenboven een licht op aspecten die tot nog toe in het Belgische recht onderbelicht zijn gebleven. Alleen al daarom verdient de lectuur van dit boek aanbeveling. Er is immers meer dan het positief recht...

Guy Stessens

A. MAST, G. DUJARDIN, M. VAN DAMME en J. VANDE LANOTTE, **Overzicht van het Belgisch administratief recht**, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1996, 917 pp.

Eén zaak is zeker: het boek *Overzicht van het Belgisch administratief recht* is onmisbaar in de bibliotheek van elke jurist. Het geeft immers een beschrijvend overzicht voor de grootste delen van het Belgische bestuursrecht met voor elk hoofdstuk duidelijke verwijzingen naar de desbetreffende literatuur. Slechts één vraag moet in een boekbespreking over dit werk worden beantwoord: is het de moeite om de veertiende druk te kopen wanneer u reeds de dertiende druk heeft aangeschaft of m.a.w. welke zijn, buiten het andere lettertype, de voornaamste wijzigingen? Het werk is onderverdeeld in vijf boeken, die respectievelijk als onderwerp hebben: «de publiekrechtelijke rechtspersonen en de openbare dienst», «het openbaar ambt», «het regime van de goederen in het administratief recht», «de territoriale decentralisatie en lokale openbare instellingen» en «de rechtsbescherming tegen het optreden van het bestuur».

Een eerste opvallende wijziging in het eerste boek is de (voor bestwisting vatbare) uitbreiding van eht aantal beginselen van openbare dienst van drie (continuïteit, veranderlijkheid en benuttingsgelijkheid) tot vijf (uitdrukkelijke motiveringsplicht en openbaarheid van bestuur) in het licht van de vernieuwde bestuurscultuur. Daarnaast wordt in de veertiende druk meer aandacht besteed aan de concessies van de openbare dienst. Een belangrijke wijziging betreft de overheidsopdrachten, waarbij nu werd uitgegaan van de wet van 24 december 1993.

In boek II en III zijn vrij weinig belangrijke wijzigingen gebeurd, enkel de (te) korte bespreking van de nieuwe beslagregeling van artikel 1412bis Ger.W. moet hier worden vermeld.

In boek IV volgen de meeste wijzigingen uit het optreden van de wetgever of decreetgever ten aanzien van de lokale overheden. Voor de gemeente moet daarbij voornamelijk gedacht worden aan de wet van 11 juli 1994 tot wijziging van de nieuwe gemeentewet met het oog op de versterking van de gemeentelijke democratie en de wet van 10 april 1995 betreffende de gemeentelijke volksraadpleging. Het is echter jammer dat de auteurs nauwelijks aandacht besteden

aan de wet van 28 maart 1995 tot wijziging van titel VI, hoofdstuk V, van de nieuwe gemeentewet, die de autonome gemeentebedrijven invoerde. Op het niveau van de provincie geldt dat vooral het decreet van 22 februari 1995 houdende regeling van het administratief toezicht op de provincies in het Vlaamse Gewest. Toch dreigt dit vierde boek vlug achterhaald te worden wegens de parlementaire initiatieven tot herziening van de provinciewet. Dit euvel is echter vrijwel onvermijdelijk wegens de snelle (te snelle?) vlucht van het moderne bestuursrecht. De auteurs (en uitgever) hebben reeds een inspanning geleverd door een bespreking van de wet van 4 augustus 1996 tot wijziging van de wetten op de Raad van State te bespreken in een extra bijlage bij het vijfde boek.

Het is trouwens het vijfde boek dat de meeste wijzigingen heeft ondergaan. Niet alleen worden onder de noemer «recente bestuurlijke innovaties» de formele motiveringsverplichting, de openbaarheid van bestuur en de ombudsman besproken, ook de andere hoofdstukken over de rechtsbescherming van de burger tegen de overheid zijn duidelijk opnieuw onderzocht en ook herschreven. Dit is, volgens de auteurs, een bewuste keuze, ten eerste omdat de jongste jaren het instrumentarium van de rechtsbescherming ingrijpend gewijzigd is en in elk geval een vernieuwde inhoud heeft gekregen, ten tweede omdat uit de ervaring is gebleken dat de structuur van de uiteenzetting en de opeenvolging van verschillende onderdelen dienen te worden aangepast. Hierbij moet voornamelijk gewezen worden op de «hergroepering» van de verschillende delen (vernietigingsgronden, ontvankelijkheidsvoorwaarden en rechtsgevolgen) die handelen over het annulatieberoep en het daarmee samenhangende administratief kort geding. Deze ingreep, die duidelijk volgt uit de ervaring als docent van de verschillende auteurs, maakt dat het vijfde boek vlotter leesbaar wordt.

Hiermee wordt de veertiende druk gebruiksvriendelijker dan zijn voorganger, zeker wat betreft het eerste (concessies van openbare dienst en overheidsopdrachten) en het vijfde boek. Toch mogen de auteurs niet op hun lauweren rusten want de kritiek, die werd geformuleerd naar aanleiding van de boekbespreking van de vorige druk (R.W., 1994-95, 1104), met name dat bepaalde teksten hetzij door de realiteit zijn achterhaald, hetzij aan herdenking toe zijn, blijft gelden. Als voorbeeld kan hier gewezen worden op de rol van het begrip openbare dienst in het bestuursrecht. De auteurs blijven hier de nadruk leggen op de organieke openbare dienst ondanks de opmars van de functionele betekenis. Daarbij wordt uit het oog verloren dat in de rechtsleer maar ook door de wetgever (zie immers de regeling betreffende de autonome overheidsbedrijven) een onderscheid wordt gemaakt tussen het overheidsoptreden dat een openbare dienst uitmaakt en de andere overheidsacten. Het «kern-taken-debat» zowel als discussie over de betekenis van het via de Europese Unie uit de Verenigde Staten overgewaaid begrip «universele dienst» zijn onderwerpen waarover de veertiende druk stilzwijgend blijft.

Het *Overzicht van het Belgisch administratief recht* van A. Mast, J. Dujardin, M. Van Damme en J. Vande Lanotte blijft het standaardwerk, waarin niet alleen op een (voor de aandachtige lezer) kritische wijze het administratief recht wordt besproken, maar waarin ook per onderwerp een gestoffeerde en bijgewerkte bibliografie, die een nader onderzoek voor de gebruiker mogelijk maakt, is opgenomen.

Sven Baeten

Y. MERCHIEERS, J. ROGGE en K. BERNAUW (red.), **De verzekeringsbemiddeling en de verzekeringsdistributie**, Gent, Mys & Breesch, 1996, 229 pp.

Dit boek bevat de referaten van een studiedag die op 28 maart 1996 te Gent werd georganiseerd door het Instituut voor contracten- en verzekeringsrecht van de RUG in samenwerking met de Vereniging der Verzekeringsjuristen (AJA). Het werk geeft een eerste grondige juridische analyse van de wet van 27 maart 1995 op de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen, alsmede van het uitvoeringsbesluit van 25 maart 1996. De bijdragen behandelen de volgende aspecten: S. Creyf, Verzekeringsbemiddeling en verzekeringsdistributie: situering in het kader van de wet van 27 maart 1995; Y. Merchiers en K. Bernauw, Toepassingsgebied van de wet; Y. Merchiers, De verzekeringmakelaars, de verzekeringsagenten, de subagenten, de personen belast met de distributie, de

personen in contact met het publiek: juridisch statuut en aansprakelijkheid; E. Wymeersch en J. Cerfontaine, De verzekeringsmakelaars: de onafhankelijkheid «de jure en de facto» – een juridische benadering; H.L. De Boer, Assurantiebemiddelingsbedrijf in Nederland en het begrip zelfstandigheid; Ph. Colle, De distributie door verzekeringsondernemingen (directe verzekering of direct writing); K. Bernauw, De verzekeringsdistributie in het kader van een andere beroepsactiviteit; Ph. Leroy, Verhaalprocedures; G. Vernailen, Slotwoord. De bijdragen tot de paneldiscussie zijn: J. Bouquillon, de concrete invloed van de wet van 27 maart 1995 op de rol en praktijk van de controledienst voor de verzekeringen; H. Claassens, Over verzekeringsdistributie, verzekeringsondernemingen en verzekeringsagenten; M. Croonenberghs, Enkele beschouwingen vanuit het standpunt van de verzekeraar; B. De Gryse, Het standpunt van de bankverzekeraar; F. Van Bellinghen, De reisbemiddelaar als verzekeringstussenpersoon; J. Van Molle, Enige bedenkingen van de verzekeringsmakelaars.

Dit boek is interessant voor de praktijk. Men vindt er een interessant overzicht van de nieuwe wettelijke regeling, alsmede een eerste, kritisch overzicht van de belangrijkste pijnpunten en interpretatievragen die de toepassing van deze wetgeving zal doen rijzen. Een en ander werd reeds bevestigd door de praktijk!

C. Van Schoubroeck

J. DE LEENHEER, M. DENEFF, D. DE SCHRIJVER, F. HELLEMANS, R. TAS, B. TILLEMANS, F. TILLEMANS, B. SERVAES, W. VAN DE WALLE en B. WAUTERS, **De V.Z.W. gezien vanuit de praktijk**, die Keure, 1996

Het verenigingsrecht is nooit een populair onderwerp geweest in de rechtsleer. In vergelijking met het vennootschapsrecht worden er maar weinig studies aan gewijd. Ook bij het nazien van de – althans gepubliceerde – rechtspraak heeft men de indruk dat hetzij er weinig verenigingen in België zijn, hetzij deze verenigingen geen aanleiding geven tot interessante en publicatiewaardige geschillen.

Wanneer men echter de tijd neemt om het verenigingsleven van naderbij te bekijken, stelt men vast dat er meer verenigingen zijn dan men wel zou denken. Veel verenigingen hebben echter geen rechtspersoonlijkheid en werken in de totale onbekendheid. Het typische voorbeeld is een vereniging van voetballiefhebbers of biljartspelers die gezamenlijk een terrein huren of een biljarttafel kopen en hun geliefkoosde sport beoefenen. Aldus ontstaat tussen deze verschillende personen een vereniging met de beoefening van hun sport tot doel. Deze groepering van mensen heeft geen winstoogmerk daar de bedoeling is een sport te beoefenen en niet winst na te streven voor de leden.

Het Belgisch recht verleent aan zulke verenigingen de mogelijkheid om rechtspersoonlijkheid te verwerven. Aldus kent ons rechtstelsel de beroepsvereniging. Dit is een vereniging met rechtspersoonlijkheid die de bevordering van de beroepsbelangen van een bepaald beroep tot doel heeft (de wet van 31 maart 1898). Daarnaast heeft de wet van 19 oktober 1919 de internationale vereniging met een menslievend, wetenschappelijk, pedagogisch, religieus of artistiek doel in het leven geroepen. Ten slotte heeft de wet van 27 juni 1921 een algemener stelsel ingevoerd voor verenigingen die van de rechtspersoonlijkheid willen profiteren. Deze wet voerde de V.Z.W., of de vereniging zonder winstoogmerk in. Sindsdien hebben verenigingen met rechtspersoonlijkheid, en in het bijzonder de V.Z.W., een belangrijke opmars gekend. Zij beheersen heden ten dage een groot deel van het verenigingsleven in België. Zij zijn aanwezig op de meest uiteenlopende domeinen zoals de liefdadigheid, het leefmilieu, de geneeskundige zorgen en veel andere domeinen van ons dagelijks leven met inbegrip van domeinen die meer tot het economische leven behoren.

Ondanks deze belangrijke opmars werden er echter tot nu toe weinig boeken geschreven voor juristen die de V.Z.W. wensen te adviseren. Traditionele werken zijn de boeken van J. Lindemans (*Verenigingen zonder winstoogmerk* in de A.P.R.-reeks, 1958) J. Goedseels (*Traité juridique des associations sans but lucratif et des établissements d'utilité publique*, Larcier, 1935) en F. 't Kint (*Associations sans but lucratif*, Larcier, 1987). Uiteraard komt de vereniging, zij het nogal zijdelings, aan bod in verschillende algemene werken en werken over het vennootschapsrecht. Onlangs hebben een aantal auteurs de aspecten van de verenigingen aan een grondig juridisch onderzoek onderworpen. Er werd zelfs een tijdschrift gewijd

aan de V.Z.W., nl. *Zonder Winstoogmerk*, dat weliswaar recentelijk heeft besloten zijn uitgave te stoppen.

Het boek dat hier wordt besproken, is dan ook een belangrijke bijdrage tot de studie van de organisatie en de werking van de V.Z.W. Zij combineert de praktische handleiding met een grondige studie van de juridische problemen die zich voordoen met betrekking tot de V.Z.W. Zij kwam daarenboven op de markt in een jaar waarin de V.Z.W. reeds 75 jaar bestaat en is dan ook een goede aanvulling voor de verschillende studiedagen die in 1995 en 1996 werden georganiseerd over de V.Z.W.

Het boek bestaat uit bijdragen van verschillende auteurs die elk één bijzonder onderwerp met betrekking tot de V.Z.W. onderzoeken. Aldus worden de algemene kenmerken van een V.Z.W. besproken: het verenigingskarakter, de afwezigheid van een winstoogmerk, vergelijking met enkele aanverwante rechtsvormen (zoals de vennootschappen met een sociaal oogmerk); de oprichting van de V.Z.W. met inbegrip van de formaliteiten en de sancties; de werking en het beheer van de V.Z.W.: de algemene vergadering, de raad van beheer, de eventuele benoeming van een commissaris; het optreden in rechte; de aansprakelijkheid van de leden en van de beheerders; schenkingen en legaten; ontbinding en vereffening, fusies en splitsingen; de omzetting van de V.Z.W. in een vennootschap met sociaal oogmerk; maar ook sociaalrechtelijke aspecten, boekhoudkundige verplichtingen en ten slotte het belastingrecht.

Dit werk is een vlot geschreven overzicht waarin zowel de theoretische als de praktische problemen met betrekking tot de V.Z.W. aan bod komen.

Een dergelijk overzichtswerk mag zonder twijfel worden geprezen. Het lijkt mij een ideaal uitgangspunt voor ieder die regelmatig met een V.Z.W. in aanraking komt en daaromtrent zoekwerk moet verrichten. Ook zij die regelmatig betrokken worden bij de dagelijkse werking van de V.Z.W. zullen in dit boek een dankbaar hulpmiddel vinden.

Het is duidelijk aankopenswaard.

Dirk Van Gerven

MEDEDELINGEN

Seminarie: Subrogatierecht van de overheid

Het opleidingscentrum van de Beroepsvereniging der Verzekeringsondernemingen organiseert op 2 en 3 juni 1997 een nederlandsstalig seminarie over het subrogatierecht van de overheid bij ongevallen. Specialisten ter zake zullen de materie zowel vanuit een theoretische invalshoek als vanuit de rechtspraakpraktijk toelichten.

Inlichtingen en inschrijvingen: OCA-secretariaat, tel. 02/547.57.02 en 03 en fax 02/547.56.01.

Studienamiddag: De Bank en de Zee

Op 5 juni 1997 organiseert de Belgische tak van de Europese Vereniging voor Bank - Financieel Recht (EVBFR-Belgium) een studienamiddag rond het thema 'De bank en de zee'.

Programma:

- 14.00u. Verwelkoming, door mevr. L. LANOYE, Voorzitter EVBFR-Belgium.
- 14.10u. Verantwoordelijkheid bij de maritieme goederenstroom (incoterms), (de h. J. RAMBERG).
- 14.45u. Documentaire kredieten, standby letters of credit en de verificatie van de conformiteit van de vrachtdocumenten, (de h. B. INSEL).
- 15.40u. Borgtocht communautair goederenvervoer, (mevr. S. STIJNS).
- 16.10u. Beslag op schepen en op scheepsdocumenten, (de h. E. DIRIX).
- 16.40-17.30u. Debat met tussenkomst van de hh. R. ROLAND, J. THEUNIS en J. VANWYCK.

Inlichtingen: Mevrouw Laurie Lanoye, Voorzitter EVBFR-Belgium, GENERALE BANK, Juridisch Departement, Warandeborg, 3 te 1000 Brussel (tel. 02/565.20.85 - 02/565.27.54) (simultaan vertaling Nederlands/Frans).

N I E U W

DE EUROPESE BEGROTING

B. KERREMANS en H. MATTHIJS

Omvang: ±205 pag. – ISBN 90-5095-010-8 – Prijs: ±1.250,-BF

Overheidsbudgetten zijn aan de orde van de dag en de Europese Unie is daarbij nooit ver weg. Die Europese Unie - die de dag van vandaag vooral met de zgn. Maastrichtnormen wordt geassocieerd - beschikt zelf ook over een budget dat al even controversieel is. Terwijl sommige lidstaten hun bijdrage aan dat budget willen terugschroeven, trachten andere er meer uit te ontvangen. Dit boek poogt deze problematiek juridisch en politiek te benaderen. Het bevat een diepgaande analyse van de juridisch-technische en de politieke kanten van de begroting van de EU. Daarbij wordt stilgestaan bij de besluitvorming over deze begroting (incl. de juridische discussies daaromtrent), de uitvoering ervan, de controle erop en de evoluties daarin. De betekenis van deze analyse, zo zal blijken, reikt verder dan de begroting alleen. Een analyse van de EU-begroting raakt immers onvermijdelijk de grote politieke dilemma's waarmee de Europese Unie en haar lidstaten worstelen.

INTERSENTIA Uitgevers NV
Antwerpen - Groningen

Churchillaan 108 – 2900 Schoten
☎ 03/658.01.69 – Fax 03/658.71.21

Jaargids voor de politiediensten 1997

Ch. Nuyts / J. Raes / G. Wouters

Omvang: 598 pag.
ISBN 90 6215 527 8
Prijs: 1.475 BEF
(mits abonnement: 1.325 BEF)

Een handig werkinstrument voor overheden en politieambtenaren, maar ook voor hen die geregeld politiediensten moeten aanschrijven of contacteren. Het boek bevat alle coördinaten van gemeentepolitie, rijkswacht en gerechtelijke politie, alsook enkele diensten die voor politiefunctionarissen belangrijk zijn (o.a. gerechtshoven, ministeries, gevangnissen, ...).

Zeer handig is de koppelingslijst, vooraan in het boek, die voor elke gemeente de daar bevoegde politiediensten aangeeft.

Deze uitgave wordt jaarlijks bijgewerkt en nieuw uitgegeven.

De Jaargids is tweetalig Nederlands-Frans wat de teksten betreft, en geeft voor elke gemeente de gegevens in de taal volgens de taalwetgeving.

Opnieuw bijgewerkt met talrijke aanpassingen!!!

NIEUWE UITGAVE

MAKLU Uitgevers n.v.
Somersstraat 13/15, 2018 Antwerpen – Tel.: 03/231.29.00 – Fax 03/233.26.59

Vraag onze catalogus 1997 aan !

NIEUW

DE WELZIJNSWET WERKNEMERS

De wet van 4 augustus 1996

O. VANACHTER (editor)

Omvang: ± 350 pag. – ISBN 90-5095-011-6 – Prijs: 2.450,-BF

Deze uitgave verschijnt begin juni 1997

De wet van 4 augustus 1996 over het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk brengt heel wat vernieuwing over de verplichtingen van de werkgevers en de werknemers met betrekking tot de veiligheid en de gezondheid op het werk. Dit boek geeft niet alleen toelichting bij deze vernieuwingen. Het brengt ook het standpunt van de verschillende betrokken partijen. Naast het standpunt van werkgevers en werknemers vindt men er ook de mening van arbeidsgeneesheren, vroegere diensthoofden VGV, enz.

Het boek bevat ook een belangrijk documentair gedeelte. Men vindt op de eerste plaats de tekst van de nieuwe wet. Per wetsartikel wordt ook de bespreking tijdens de parlementaire voorbereiding weergegeven. Op die manier is het boek een onmisbaar instrument bij de juiste interpretatie van deze belangrijke wet.

INHOUD

De belangrijkste vernieuwingen
O. Vanachter

Juridische aspecten betreffende het werken met ondernemingen vreemd aan de opdrachtgever
G. Ponnet

Van arbeidsgeneesheer naar preventieadviseur
G. Van Houte

Van diensthoofd VGV naar preventieadviseur
F. Neven

Van interbedrijfsgeneeskundige dienst (IBGD) naar interbedrijfsgeneeskundige dienst voor preventie en bescherming (IDPB)
D. Lahaye

Een stap vooruit of achteruit naar een goed preventiebeleid?
J. Van de Kerckhove

Visie van de werkgevers
H. De Lange

Een visie langs werknemerskant
H. Fonck

Multidisciplinair werken een utopie?
W. Donceel

De herstructurering van de reglementering met betrekking tot de arbeidsomstandigheden
L. Van Hamme

WET EN PARLEMENTAIRE VOORBEREIDING

INTERSENTIA Uitgevers NV
Antwerpen - Groningen

Churchilllaan 108 – 2900 Schoten
☎ 03/658.01.69 – Fax 03/658.71.21